

**Ehdotus Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laeiksi
kuluttajansuojalain ja eräiden siihen liittyvien lakien
muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kuluttajansuojalakia muutettavaksi. Lisäksi ehdotetaan eräitä muutoksia vakuutusopimuslakiin ja lakiin rajat ylittävästä kieltomenettelystä. Muutokset pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä.

Kuluttajansuojalakiin lisättäisiin uusi, rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva 6 a luku. Luku täydentäisi etämyyntiä yleisesti koskevia 6 luvun säännöksiä, joita ei sovelleta rahoituspalvelujen etämyyntiin. Tyypillisiä rahoituspalveluja, joiden tarjontaa 6 a luvun säännökset koskisivat, ovat talletus- ja asiakastilit, maksujenvälityspalvelut, luotot, vakuutukset, rahasto-osuudet ja muut arvopaperimarkkinalain soveltamisalaan kuuluvat arvopaperit, sijoitusneuvonta, arvopaperinvälitys sekä luottojen ja vakuutuksien välitys. Etämyynnillä tarkoitettaisiin samaa kuin 6 luvussa: rahoituspalvelun tarjoamista kuluttajalle jonkin viestimen, kuten puhelimen, postin tai tietoverkon välityksellä siten, että myös sopimus tehdään viestimellä osapuolten olematta yhtä aikaa läsnä.

Ehdotetussa luvussa on yksityiskohtaiset säännökset tiedoista, jotka palvelun tarjoajan on ennen sopimuksen tekemistä annettava kuluttajalle itsestään, tarjottavasta palvelusta, sopimuksesta ja mahdollisesti käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Nämä ennakkotiedot ja sopimusehdot olisi mahdollisuuksien mukaan annettava kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla jo ennen sopimuksen tekemistä. Ehdotetut tiedonantovelvoitteet täydentäisivät rahoituspalveluja koskevia muun lainsäädännön tiedonantovelvoitteita.

Puhelinmyynnissä tiedonantovelvollisuus olisi suppeampi, jos kuluttaja siihen nimen-

omaisesti suostuu. Tällöinkin kaikki tiedot ja sopimusehdot olisi annettava kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Kuluttajalla olisi oikeus peruuttaa rahoituspalvelua koskeva etäsopimus 14 päivän kuluessa sopimuksen tekemisestä. Jos ennakkotiedot ja sopimusehdot annetaan pysyvällä tavalla vasta sopimuksen tekemisen jälkeen, peruuttamisaika alkaisi kuitenkin vasta tästä myöhemmästä ajankohdasta. Kuluttajalta voitaisiin peruuttamistapauksessa vaatia maksu palvelusta, jonka palvelun tarjoaja on sopimuksen mukaisesti suorittanut edellyttäen, että maksusta on ilmoitettu ennen sopimuksen tekemistä.

Peruuttamisoikeudesta olisi eräitä poikkeuksia. Kuluttajalla ei olisi esimerkiksi oikeutta peruuttaa sopimusta, jos rahoituspalvelun tai siihen liittyvän sijoitustuotteen hinta tai arvo riippuu rahoitusmarkkinoilla vaihtuvista noteerauksista, joihin palvelun tarjoaja ei voi vaikuttaa.

Eläkevakuutuksien ja säästöhenkivakuutuksien peruuttamisaika olisi 30 päivää. Peruuttamisoikeus koskisi kaikkia eläkevakuutus- ja säästöhenkivakuutusopimuksia, ei pelkästään etämyynnissä tehtyjä. Jos vakuutuksenottaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, vakuutusmaksu olisi palautettava kokonaaisuudessaan takaisin. Jos vakuutuksen tuotto riippuu vakuutuksenottajan valitseman sijoituskohteen arvosta, vakuutuksenantaja saisi kuitenkin vähentää palautettavasta vakuutusmaksusta sijoituskohteen mahdollista arvonalentumista vastaavan määrän.

Esityksessä on myös säännöksiä kuluttajan vastuusta, jos tilin tai muun rahoituspalvelun käyttöön oikeuttavaa tunnistetta on käytetty oikeudettomasti. Sovellettaviksi tulisivat samat säännökset, jotka nykyisin koskevat

luottokortin oikeudetonta käyttöä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 9 päivänä lokakuuta 2004, jolloin direktiivin täytäntöönpanoaika päättyy. Ehdotettuja so-

pimussuhdetta koskevia säännöksiä sovellettaisiin lakien voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	5
1. Johdanto.....	5
2. Direktiivi rahoituspalvelujen etämyynnistä	5
2.1. Yleistä.....	5
2.2. Sisältö.....	6
Soveltamisala.....	6
Elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuus kuluttajalle	6
Kuluttajan oikeus peruuttaa tehty etäsopimus	7
Peruuttamisen vaikutukset.....	8
Muut säännökset	8
3. Direktiivin täytäntöönpanon kannalta merkityksellinen nykyinen lainsäädäntö..	9
3.1. Yleistä.....	9
3.2. Palvelun tarjoajan tiedonantovelvollisuus kuluttajalle.....	9
Kuluttajansuojalain 2 luvun säännökset markkinoinnista.....	9
Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta.....	10
Laki luottolaitostoiminnasta.....	10
Kuluttajansuojalain 7 luvun säännökset kulutusluotoista.....	10
Arvopaperimarkkinalaki.....	10
Sijoitusrahastolaki.....	12
Laki sijoituspalveluyrityksistä.....	12
Vakuutuslainsäädäntö ja muut säädökset, joissa on säännöksiä vakuutusten markkinoinnista.....	12
Tilisiirtolaki ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista.....	14
3.3. Kuluttajan oikeus peruuttaa sopimus	14
4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	15
4.1. Yleistä.....	15
4.2. Keskeiset ehdotukset.....	15
Soveltamisala.....	15
Tiedonantovelvollisuus	16
Kuluttajan oikeus peruuttaa tehty sopimus	16
4.3. Direktiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia lainsäädäntöön..	18
5. Esityksen vaikutukset	19
6. Asian valmistelu.....	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	20
1. Lakiehdotusten perustelut	20
1.1. Kuluttajansuojalaki.....	20
1 luku. Yleiset säännökset.....	20

6 luku. Kotimyynti ja etämyynti.....	20
6 a luku. Rahoituspalvelujen etämyynti.....	21
7 luku. Kulutusluotot.....	35
12 luku. Erinäisiä säännöksiä.....	35
1.2. Vakuutusopimuslaki.....	36
1.3. Laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä.....	37
2. Voimaantulo	37
LAKIEHDOTUKSET.....	38
kuluttajansuojalain muuttamisesta.....	38
vakuutusopimuslain muuttamisesta.....	44
rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentin muuttamisesta	46
LIITE	47
RINNAKKAISTEKSTIT.....	47
kuluttajansuojalain muuttamisesta.....	47
vakuutusopimuslain muuttamisesta.....	54
SAMMANDRAG.....	57
LAGFÖRSLAGEN.....	60
om ändring av konsumentskyddslagen.....	60
om ändring av lagen om försäkringsavtal.....	67
om ändring av 1 § 2 mom. lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande	68

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Rahoituspalvelut ovat luonteensa vuoksi erityisen sopivia tarjottavaksi verkossa tai muutoin etäpalveluna. Rahoituspalvelut, erityisesti pankkipalvelut, ovatkin olleet yksi tuoteryhmistä, joiden tarjoaminen verkossa on kasvanut nopeimmin. Suomen Pankkiyhdistys r.y:n huhtikuussa 2003 teettämän haastattelututkimuksen mukaan pankkien internet-palveluja säännöllisesti käyttävien määrä on kasvanut kahdessa vuodessa 28 prosentista 41 prosenttiin. Suurin käyttäjäryhmä on 25–34-vuotiaat. Heistä lähes 60 prosenttia käyttää tutkimuksen mukaan internet-palveluja säännöllisesti. Yli 65-vuotiaista kymmenen prosenttia on säännöllisiä käyttäjiä.

Eniten käytettyjä palveluja internetissä ovat laskunmaksupalvelut ja tilitapahtumien seuraaminen. Kyselytutkimukseen vastanneista 40 prosenttia käyttää laskujenmaksupalveluja internetissä säännöllisesti, ja tilitapahtumia seuraa lähes yhtä moni. Arvopaperikursseja seuraa säännöllisesti neljä prosenttia, ja kaksi prosenttia ostaa tai myy arvopapereita säännöllisesti internetin välityksellä.

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry:ltä saatujen tietojen mukaan vakuutusten etämyynnin merkitys vaihtelee huomattavasti yhtiöittäin. Niillä vakuutusyhtiöillä, jotka etämyyntiä harjoittavat, puhelinmyynnin osuus uusien vakuutusten maksutulosta vuonna 2002 oli 5–15 prosenttia. Internetmyynti oli vähäistä, vain noin puoli prosenttia maksutulosta. Vakuutustyypeistä suurin merkitys on vahinkovakuutusten (koti-, matka- ja tapaturmavakuutus) etämyynnillä. Kaiken kaikkiaan etäviestimien merkitys on vakuutusalaalla toistaiseksi suurempi vakuutusinformaation yleisenä lähteenä ja voimassa olevien asiakkuuksien hoitoon liittyvissä asioissa kuin myynnissä.

Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry:ltä saa-

tujen tietojen mukaan myös sijoitusrahasto-osuuksien etämyynti vaihtelee huomattavasti eri palvelun tarjoajien välillä. Suurin merkitys etämyynnillä on pankkiryhmissä. Asiakasryhmistä suurin merkitys etämyynnillä on kuluttajiin kohdistuvassa myynnissä. Kaiken kaikkiaan sijoitusrahasto-osuuksien etämyynti on vielä melko vähäistä, mutta sen osuus on koko ajan kasvamassa.

2. Direktiivi rahoituspalvelujen etämyynnistä

2.1. Yleistä

Rahoituspalvelujen etämyyntiä kuluttajille koskeva sääntely on osa Euroopan unionin tavoitetta saavuttaa yhdentyneet rahoituspalvelumarkkinat vuoden 2005 loppuun mennessä. Komissio julkaisi vuonna 1996 vihreän kirjan Rahoituspalvelut: Kuinka kuluttajan odotuksiin vastataan? (KOM(96) 209 lopull.), jota seurasi vuonna 1997 vihreän kirjan jatkotoimenpiteistä annettu tiedonanto (KOM(97) 309 lopull.). Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rahoituspalveluiden etämyynnistä kuluttajalle ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY ja direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta (KOM(1998) 468 lopull.) annettiin lokakuussa 1998 ja komission muutettu ehdotus (KOM(1999) 385 lopull.) heinäkuussa 1999.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta annettiin 23 päivänä syyskuuta 2002, ja se on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 9 päivänä lokakuuta 2004. Direktiivin tarkoituksena on edistää rahoituspalvelujen vapaata liikkuvuutta yhtenäistämällä etämyyntiä ja kuluttajansuojaa koskevaa jäsen-

valtioiden lainsäädäntöä. Tavoitteena on poistaa lainsäädäntöjen eroista johtuvia etätarjonnan esteitä, jotta erityisesti sähköinen kaupankäynti voisi kehittyä ja kuluttajien mahdollisuudet hankkia rahoituspalveluja muualtakin kuin asuinpaikkavaltiostaan voisivat lisääntyä. Direktiivillä myös täydenne-tään etämyyntiä koskevaa aiempaa yhteisö-lainsäädäntöä, sillä rahoituspalvelut jätettiin kuluttajansuojasta etäsopimuksissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY (jäljempänä *yleinen etäsopimusdirektiivi*) soveltamisalan ulkopuolelle.

Kuluttajansuojadirektiivit ovat perinteisesti olleet niin sanottuja minimidirektiivejä, jotka ovat antaneet jäsenvaltiolle mahdollisuuden antaa tai pitää voimassa säännöksiä, jotka suojaavat kuluttajaa tehokkaammin kuin direktiivien säännökset. Rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva direktiivi on kuitenkin pääosin täysharmonisaatiosäädös. Merkittäv in poikkeus täysharmonisaatiosta koskee elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä. Tiedonantovelvoitteiden osalta jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai säätää tiukempia vaatimuksia kuin direktiivissä edellytetään (4 artiklan 1 kohta).

Sekä yhteisölainsäädännössä että kansallisessa lainsäädännössä on lukuisia erityissäännöksiä tiedoista, joita on annettava eri rahoituspalveluja tarjottaessa. Rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevaa direktiiviä sovelletaan rinnakkain näiden erityissäännösten kanssa. Sama koskee sähköisen kaupankäynnin direktiiviin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä näkökohdista) sisältyviä tiedonantovelvollisuussäännöksiä, jotka on pantu Suomessa täytäntöön lailla tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta (458/2002). Näiden erityissäännösten sisältöä selvitetään tarkemmin 3.2. jaksossa.

2.2. Sisältö

Soveltamisala

Direktiivi koskee rahoituspalvelujen etä-

myyntiä kuluttajille (1 artiklan 1 kohta). Etäsopimuksia ovat palvelun tarjoajan ja kuluttajan väliset rahoituspalveluja koskevat sopimukset, jotka tehdään palvelujen tarjoajan järjestämän sellaisen etämyynti- tai palveluntarjontamenetelmän avulla, jossa palvelun tarjoaja käyttää yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltäviin toimenpiteisiin (2 artiklan a alakohta). Etäviestimiä ovat kaikki välineet, joita voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen osapuolten olematta yhtä aikaa läsnä (2 artiklan e alakohta). Tällaisia viestimiä ovat muun muassa tietoverkko, puhelin, telefax ja posti.

Etäsopimuksille on siis ominaista, etteivät osapuolet tapaa fyysisesti toisiaan sopimusneuvottelujen tai sopimuksen tekemisen yhteydessä. Etäsopimuksen ja etäviestimen määritelmät ovat direktiivissä asiallisesti samansisältöiset kuin yleisessä etäsopimusdirektiivissä.

Rahoituspalveluilla tarkoitetaan direktiivissä pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiä eläkejärjestely-, sijoitus- ja maksupalveluja (2 artiklan b alakohta).

Jos rahoituspalveluja koskevan alkuperäisen sopimuksen tekemisen jälkeen suoritetaan sarja peräkkäisiä tai erillisiä, luonteeltaan samankaltaisia liiketoimia, direktiivin säännöksiä sovelletaan ainoastaan alkuperäiseen sopimukseen (1 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta). Jos alkuperäistä sopimusta ei ole, mutta samojen osapuolten välillä suoritetaan peräkkäisiä, luonteeltaan samankaltaisia liiketoimia, elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta koskevia 3 ja 4 artiklaa sovelletaan ainoastaan silloin, kun ensimmäinen liiketoimi tehdään (1 artiklan 2 kohdan toinen alakohta). Muita direktiivin säännöksiä sovelletaan jälkimmäisessä tapauksessa siis jokaisen rahoituspalvelun yhteydessä.

Elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuus kuluttajalle

Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa luetellaan tiedot, jotka palvelun tarjoajan on annettava kuluttajalle hyvissä ajoin ennen kuin kuluttaja tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi. Annettavat tiedot koskevat palvelun tarjoajan henkilöllisyyttä, tarjottavaa rahoi-

tuspalvelua, etäsopimusta ja käytettävissä olevia oikeussuojakeinoja.

Tiedoista on käytävä ilmi niiden kaupallinen tarkoitus. Tiedot on annettava selkeästi ja käytettyyn etäviestimeen soveltuvalla tavalla ja niitä annettaessa tulee noudattaa hyvää kauppatapaa ja periaatteita, joilla suojellaan alaikäisiä ja muita henkilöitä, jotka jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan eivät ole oikeustoimikelpoisia. (3 artiklan 2 kohta)

Puhelimitse tapahtuvissa yhteydenotoissa palvelun tarjoajan henkilöllisyys ja soiton kaupallinen tarkoitus on selvítettävä heti puhelinkeskustelun alussa. Jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu, puhelimitse ei tarvitse antaa kaikkia 3 artiklan 1 kohdassa mainittuja tietoja, vaan riittää, että annetaan direktiivissä yksilöidyt, kuluttajan kannalta keskeisimmät tiedot palvelun tarjoajasta, tarjottavasta rahoituspalvelusta ja mahdollisesta peruuttamisoikeudesta. Lisäksi palvelun tarjoajan on ilmoitettava, että lisätietoja on pyynnöstä saatavilla, ja mainittava, millaista lisätietoista on kysymys. (3 artiklan 3 kohta)

Kuluttajalle sopimusvelvoitteista ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen on oltava niiden sopimusvelvoitteiden mukaiset, joita sopimukseen otaksuttavasti sovellettavan lainsäädännön perusteella noudatettaisiin, jos etäsopimus tehtäisiin (3 artiklan 4 kohta).

Direktiivin säännösten lisäksi rahoituspalvelujen etämyyntiin sovelletaan myös muuhun yhteisön lainsäädäntöön sisältyviä säännöksiä ennakkotiedoista (4 artiklan 1 kohta). Jäsenvaltiot voivat myös pitää voimassa tai säätää tiukempia kansallisia säännöksiä ennakkotiedoista (4 artiklan 2 kohta). Palvelun tarjoajan on siis noudatettava rahoituspalvelujen etämyynissä myös näihin muihin säännöksiin sisältyviä lisävaatimuksia.

Pääsääntönä on, että ennakkotiedot ja sopimusehdot on annettava kirjallisesti tai muulla kuluttajan saatavissa ja käytettävissä olevalla pysyvällä välineellä ennen kuin kuluttaja tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi (5 artiklan 1 kohta). Tiedonantovelvollisuus kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla koskee siis kaikkia 3 artiklan 1 kohdassa lueteltuja tietoja siinäkin tapauksessa, että puhelimitse olisi annettu vain osa näistä tie-

doista (3 artiklan 3 kohdan toinen alakohta).

Pysyvällä välineellä tarkoitetaan välinettä, jonka avulla kuluttaja voi tallentaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja siten, että tiedot ovat helposti saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan, ja joka mahdollistaa tallennettujen tietojen tulostamisen muuttumattomina (2 artiklan f alakohta). Jos etäsopimus tehdään kuluttajan pyynnöstä selästä etäviestintä käyttäen, että tietojen ja sopimusehtojen antaminen tällä tavalla ei ole mahdollista, ne on annettava välittömästi sopimuksen tekemisen jälkeen (5 artiklan 2 kohta).

Kuluttajalla on sopimussuhteen kuluessa aina oikeus pyynnöstä saada sopimusehdot paperilla. Lisäksi kuluttajalla on oikeus muuttaa käytettävää etäviestintä, jos muutos ei ole ristiriidassa tehdyn sopimuksen tai kyseisen rahoituspalvelun luonteen kanssa. (5 artiklan 3 kohta)

Kuluttajan oikeus peruuttaa tehty etäsopimus

Kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus seuraamuksitta ja syytä ilmoittamatta. Peruuttamisaika on 14 kalenteripäivää, lukuun ottamatta henkivakuutuksia ja yksilöllisiä eläkejärjestelyjä koskevia sopimuksia, joissa peruuttamisaika on 30 kalenteripäivää. (6 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta)

Peruuttamisaika alkaa sopimuksen tekemisestä tai, jos kysymys on henkivakuutuksesta, siitä kun kuluttaja on saanut tiedon sopimuksen tekemisestä. Jos kuluttaja saa ennakkotiedot ja sopimusehdot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vasta tämän ajankohdan jälkeen, määräaika alkaa tietojen saamisesta. (6 artiklan 1 kohdan toinen alakohta)

Jäsenvaltiot voivat säätää, että peruuttamisoikeuden lisäksi sijoituspalveluja koskevien etäsopimusten täyttäminen lykkäytyy peruuttamisajan (6 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta).

Peruuttamisoikeutta ei ole, jos sopimus koskee sellaista rahoitusvälinettä, jonka hinta riippuu rahoitusmarkkinoiden vaihteluista. Peruuttamisoikeus ei koske myöskään alle kuukauden pituisia matka- ja matkatavarakuutussopimuksia eikä vastaavia muita lyhyi-

tä vakuutus sopimuksia. Peruuttamisoikeutta ei myöskään ole sen jälkeen, kun kumpikin osapuoli on täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan peruuttamisaikana kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä. (6 artiklan 2 kohta)

Jäsenvaltiot voivat lisäksi säätää, että peruuttamisoikeus ei koske kiinteistö- tai kiinnitysluottoja. Sama koskee sellaisia sopimuksia, jotka tehdään viranomaisen myötävaikutuksella, jos viranomainen vahvistaa, että kuluttajan 5 artiklan mukainen tiedonsaantioikeus on turvattu. (6 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta)

Peruuttamisilmoitus on tehtävä ennakkotiedoissa annettuja ohjeita noudattaen ja kansallisen lainsäädännön mukaan todistettavissa olevalla tavalla. Määräaikaa katsotaan noudatetun, jos ilmoitus on lähetetty kirjallisesti tai muulla vastaanottajan saatavilla ja käytettävissä olevalla pysyvällä välineellä ennen määräajan päättymistä. (6 artiklan 6 kohta)

Peruuttamisoikeutta koskevia 6 artiklan säännöksiä ei sovelleta sellaisiin luottosopimuksiin, jotka ovat peruuntuneet yleisen etäsopimusdirektiivin 6 artiklan 4 kohdan tai aikaosuusdirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/47/EY ostajien suojaamisesta kiinteistöjen osa-aikaisen käyttöoikeuden ostosopimuksen tiettyihin osiin nähden) 7 artiklan mukaisesti, kun kuluttaja on peruuttanut pääsopimuksen. Jos tiettyä rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen on liitetty toinen sellaisia palveluja koskeva sopimus, jotka tarjoaa palvelun tarjoaja tai palvelun tarjoajan ja kolmannen osapuolen välisen sopimuksen perusteella kyseinen kolmas osapuoli, liitännäinen sopimus peruuntuu ilman erityisiä toimenpiteitä kuluttajan peruuttaessa pääsopimuksen. (6 artiklan 7 kohta)

Artiklan säännöksillä ei ole vaikutuksia sopimuksen pätemättömyyttä, irtisanomista tai purkamista koskeviin kansallisiin säännöksiin taikka säännöksiin kuluttajan oikeudesta täyttää sopimusvelvoitteensa ennenaikaisesti (6 artiklan 8 kohta).

Peruuttamisen vaikutukset

Kuluttajan on peruuttamistapauksissa maksettava jo toimitetun palvelun hinta. Hintaa ei voida kuitenkaan periä, ellei kuluttajalle ole

ilmoitettu hintaa tai hinnan laskentaperusteita ennen sopimuksen tekemistä. Hintaa ei voida periä myöskään silloin, jos palvelun tarjoaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä. Maksettavan määrän on oltava oikeassa suhteessa jo toimitetun palvelun laajuuteen, kun vertauskohtana on sopimuksen kattamat palvelut kokonaisuudessaan, eikä se saa olla sanktionluonteinen. Jäsenvaltiot voivat säätää, että kuluttajalta ei voida vaatia mitään maksua, kun hän peruuttaa vakuutus sopimuksen. (7 artiklan 1—3 kohta)

Palvelun tarjoajan on palautettava kuluttajalle viipymättä ja viimeistään 30 kalenteripäivän kuluttua se osa kuluttajan mahdollisesti jo maksamista suorituksista, jotka eivät kohdistu jo toimitettuun palveluun. Määräaika alkaa päivästä, jona palvelun tarjoaja saa peruuttamisilmoituksen. (7 artiklan 4 kohta)

Kuluttajan on puolestaan viipymättä ja viimeistään 30 kalenteripäivän kuluttua palautettava palvelun tarjoajalle kokonaisuudessaan tältä saamansa maksut ja muu omaisuus. Määräaika alkaa päivästä, jona kuluttaja lähettää peruuttamisilmoituksen. (7 artiklan 5 kohta)

Muut säännökset

Direktiivissä on säännökset kuluttajan oikeuksista sen varalta, että hänen maksukorttiaan on käytetty väärin (8 artikla). Lisäksi säädetään tilaamatta toimitetuista palveluista (9 artikla) sekä eräiden etäviestimien käyttämisen rajoituksista (10 artikla). Säännökset vastaavat pitkälti yleisen etäsopimusdirektiivin säännöksiä.

Jäsenvaltioilla on velvollisuus säätää tehokkaat ja oikeasuhteiset seuraamukset siltä varalta, että palvelun tarjoaja ei noudata direktiivin soveltamiseksi annettuja kansallisia säännöksiä (11 artikla).

Direktiivin säännökset ovat kuluttajan hyväksi pakottavia. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen estämiseksi, että kuluttaja ei saa kolmannen valtion lain valitsemisen vuoksi direktiivin mukaista suojaa, jos sopimuksella on läheinen yhteys yhden tai useamman jäsenvaltion alueeseen. (12 artikla)

Direktiivin 13 ja 14 artiklassa on säännöksiä riittävien ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen turvaamisesta kuluttajille. Jäsenvaltiot voivat säätää, että palvelun tarjoajalla on todistusvelvollisuus sen suhteen, että hän on antanut direktiivin mukaiset tiedot kuluttajalle ja että kuluttaja on suostunut sopimuksen tekemiseen ja sopimuksen täyttämiseen (15 artiklan 1 kohta). Sopimusehto, jonka mukaan kuluttajalla on todistustaakka siitä, että palvelun tarjoaja on noudattanut direktiivin mukaisia velvoitteita, on sopimusehtodirektiivissä (neuvoston direktiivi 93/13/ETY kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista) tarkoitettu kohtuuton ehto (15 artiklan 2 kohta).

Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että sellaiset palvelun tarjoajat, jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltioon, joka ei ole vielä saattanut direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään ja jonka lainsäädännössä ei ole direktiivissä säädettyjä vastaavia velvoitteita, noudattavat direktiivin mukaisia kansallisia säännöksiä (16 artikla).

Direktiivillä muutetaan toisen henkivakuutusdirektiivin (toinen neuvoston direktiivi 90/619/ETY henkivakuutuksen ensivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 79/267/ETY muuttamisesta) 15 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa siten, että peruuttamisajan on oltava henkivakuutuksessa 30 kalenteripäivää. Aikaisemmin jäsenvaltiot saivat valita 14–30 kalenteripäivän pituisen peruuttamisajan. Henkivakuutuksia koskevat direktiivit on sittemmin konsolidoitu yhdeksi direktiiviksi, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi 2002/83/EY henkivakuutuksesta, jäljempänä *henkivakuutusdirektiivi*.

Direktiivi lisätään myös niin sanotun kieltokannedirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/27/EY kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokeinoista) soveltamisalaan (19 artikla). Yleiseen etäsopimusdirektiiviin 97/7/EY tehtävä muutos on uudesta direktiivistä johtuva lakitekniikan tarkistus (18 artikla).

Direktiivin 21 ja 22 artikla sisältää tavanomaiset säännökset direktiivin täytäntöön-

panosta ja voimaantulosta.

3. Direktiivin täytäntöönpanon kannalta merkityksellinen nykyinen lainsäädäntö

3.1. Yleistä

Suomen lainsäädännössä ei ole erityissäännöksiä rahoituspalveluiden etämyynnistä. Eri rahoituspalvelutyyppejä koskevaa lainsäädäntöä on sitä vastoin runsaasti, ja tätä lainsäädäntöä sovelletaan myös etämyyntiin. Jäljempänä selvitetään tämän lainsäädännön sisältöä siltä osin kuin se koskee elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta ennen sopimuksen tekemistä ja yleisemmin markkinoinnissa noudatettavia menettelytapoja sekä kuluttajan oikeutta peruuttaa sopimus tai siihen rinnastettavalla tavalla muutoin päättää sopimus. Lisäksi selvitetään eräitä yleisiä säännöksiä, kuten kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun säännöksiä markkinoinnista, siltä osin kuin niillä on merkitystä rahoituspalvelujen etämyynnissä.

3.2. Palvelun tarjoajan tiedonantovelvollisuus kuluttajalle

Kuluttajansuojalain 2 luvun säännökset markkinoinnista

Kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksiä sovelletaan kaikkien kulutushyödykkeiden markkinointiin elinkeinonharjoittajilta kuluttajille. Säännöksiä sovelletaan siis myös markkinoitaessa rahoituspalveluja etäviestimellä. Poikkeuksen muodostavat lakisääteiset vakuutukset, joihin ei sovelleta kuluttajansuojalain säännöksiä miltei osin (1 luvun 1 §:n 2 momentti).

Markkinoinnissa ei 2 luvun yleislausekkeen mukaan saa käyttää hyvän tavan vastaista tai muutoin kuluttajien kannalta sopimatonta menettelyä. Markkinointia, joka ei sisällä kuluttajien taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, on aina pidettävä sopimattomana. Markkinoinnissa on myös kiellettyä antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. (2 luvun 1 ja 2 §)

Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annettua lakia (458/2002) sovelletaan, kun rahoituspalveluja tarjotaan sähköisesti. Palvelun tarjoaja on lain mukaan muun muassa velvollinen pitämään palvelun vastaanottajien ja viranomaisten saatavilla jatkuvasti määrättyt tiedot itsestään ja toiminnastaan (7 §). Ennen sähköisen tilauksen tekemistä palvelun tarjoajan on pidettävä palvelun vastaanottajan saatavilla ohjeita ja tietoja, jotka koskevat sopimuksen tekemistä ja palvelun tarjoajan noudattamia menettelytapoja (8 §). Sopimusehdot on toimitettava palvelun vastaanottajan saataville siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa ne (9 §).

Laki luottolaitostoiminnasta

Luottolaitosten eli talletuspankkien, luottoyhteisöjen ja maksuliikenneyhteisöjen toiminnasta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993; jäljempänä *luottolaitoslaki*). Kaikkia luottolaitoksia koskevien markkinointisäännösten lisäksi laissa on eräitä talletuspankkeja koskevia erityissäännöksiä. Talletuspankit eroavat muista luottolaitoksista siinä, että vain niillä on oikeus vastaanottaa yleisöltä talletuksia.

Luottolaitoksen on markkinoinnissaan annettava asiakkaalleen markkinoitavasta hyödykkeestä kaikki ne tiedot, joilla saattaa olla merkitystä asiakkaan tehdessä hyödykettä koskevia ratkaisuja (82 §:n 1 momentti). Talletuspankeille on tämän lisäksi säädetty erityinen velvollisuus antaa tallettajille tiedot talletussuojarahaston antamasta suojasta tai vastaavasta muusta suojasta talletuksille (65 m §).

Luottolaitoslaissa on lisäksi kuluttajansuojalakia vastaava kielto antaa markkinoinnissa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja tai käyttää muutoin asiakkaan kannalta sopimatonta tai hyvän tavan vastaista menettelyä (82 §:n 2 momentti). Markkinointia, joka ei sisällä asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, pidetään aina sopimattomana (82 §:n 3 momentti). Talletuspankeille on tämän lisäksi asetettu erityinen rajoitus, jonka mukaan suojajär-

jestelmiä, kuten talletussuojarahastoa ja korvausrahastoa, ei saa käyttää talletuksia markkinoitaessa tavalla, joka saattaisi vaarantaa tallettajien luottamusta tai vaikuttaa markkinoiden vakauteen (82 a §).

Kuluttajansuojalain 7 luvun säännökset kulutusluotoista

Kulutusluotoista säädetään kuluttajansuojalain 7 luvussa. Kulutusluoton käsite on laaja kattaen lähtökohtaisesti kaikki elinkeinonharjoittajan kuluttajalle myöntämät luotot. Luottojen tarjoaminen ei edellytä elinkeinonharjoittajalta toimilupaa, rekisteröintiä tai ennakkoilmoitusta viranomaiselle. Luotonantajana voi toimia siis muukin kuin luottolaitos.

Kulutusluottoja markkinoitaessa luotonantajan on ilmoitettava todellinen vuosikorko tavanomaisia luottoehtoja tai tililuoton tyyppillistä käyttöä kuvaavana esimerkkinä (6 ja 7 §). Lisäksi kuluttajalle on ennen luottosopimuksen päättämistä ilmoitettava sopimusehdot ja muut laissa mainitut tiedot sekä annettava hänelle tilaisuus tutustua niihin kirjallisina (9 §).

Arvopaperimarkkinalaki

Arvopapereiden liikkeeseenlaskua ja tarjoamista sääntelee arvopaperimarkkinalaki (495/1989). Laki sisältää vastaavan kiellon kuin luottolaitoslaki totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien tietojen antamisesta sekä hyvän tavan vastaisen tai muuten sopimattoman menettelyn käyttämisestä arvopapereiden markkinoinnissa (2 luvun 1 §). Rahoitustarkastus on antanut markkinoinnista myös ohjeen (Rahoitustarkastuksen ohje arvopapereiden markkinoinnissa noudatettavasta menettelystä, Dnro 22/269/99).

Ohjeessa todetaan muun muassa, että totuudenvastaisen tiedon antamisella tarkoitetaan jonkin arvopaperia ja markkinoita koskevan seikan selostamista tai muunlaista esittämistä virheellisellä tai vääristävällä tavalla. Tiedon totuudenvastaisuus arvioidaan aina objektiivisesta näkökulmasta. Harhaanjohtava tieto voi itsessään olla totuudenmukainen, mutta se voi puutteellisuutensa, esittämispanssa tai –muotonsa takia antaa vastaanottajalle virheellisen käsityksen. Tiedon harhaan-

johtavuutta arvioidaan sijoituspäätöstä tekevän henkilön näkökulmasta.

Markkinoinnissa on ohjeen mukaan pyrittävä keskittymään kyseisen arvopaperin kannalta olennaisiin seikkoihin. Olennaista vaikutusta sijoittajan päätöksentekoon saattaa olla muun muassa seuraavilla seikoilla: arvopaperin tuotto-odotuksilla ja niiden laskenta-perusteilla, asiakkaalta perittävillä kuluilla ja niiden laskentaperusteilla, arvopaperin likviditeetillä, kyseiseen arvopaperiin liittyvillä erityisillä riskeillä sekä mahdollisten takaus-, yhteisvastuu- tai muiden sijoitusta turvaavien järjestelyjen olemassaololla.

Vertailusta ohjeessa todetaan, että vertailukohteen tai indeksin tulee pääsääntöisesti olla yleisesti tunnettu, esimerkiksi pörssi-indeksi, ja sen tulee pääosiltaan olla vertailukelpoinen markkinoitavan tuotteen kanssa. Markkinoinnissa käytetyt väittämät ja adjektiivien vertailuasteet tulee vaadittaessa pystyä näyttämään toteen. Markkinoinnissa käytetyt haastattelut sekä henkilöiden mielipiteet ja kommentit ovat myös markkinointimateriaalia ja niitä koskee sama toteennäyttövelvoite.

Ohjeessa käsitellään erikseen vielä rahastojen ja joukkovelkakirjalainojen markkinointiin liittyviä erityispiirteitä sekä markkinointia emission yhteydessä.

Arvopapereiden liikkeeseenlaskija on velvollinen pitämään merkitsijöiden saatavilla riittävät tiedot arvopaperin arvoon olennaisesti vaikuttavasti seikoista ja julkistamaan arvopaperin merkintäpaikan (2 luvun 2 §). Lisäksi se, joka tarjoaa yleisölle arvopapereita tai hakee arvopaperin ottamista julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on yleensä velvollinen laatimaan erityisen listalleotto- tai tarjousesitteen (2 luvun 3 §:n 1—4 momentti).

Tarjous- tai listalleottoesitteessä on annettava sijoittajalle riittävät tiedot perustellun arvion tekemiseksi arvopapereista ja niiden liikkeeseenlaskijasta. Esitteessä on oltava olennaiset ja riittävät tiedot liikkeeseenlaskijan varoista, vastuista, taloudellisesta asemasta, tuloksesta ja tulevaisuudennäkymistä sekä tilauskannasta, jos sitä koskeva tieto on tärkeä liikkeeseenlaskijan toiminnan kannalta, sekä arvopapereihin liittyvistä oikeuksista ja muista arvopaperien arvoon olennaisesti vaikuttavista seikoista. Tarkempia säännöksiä tiedoista, jotka esitteissä on mainittava,

on valtiovarainministeriön asetuksessa listalleottoesitteestä (539/2002) ja tarjousesitteen (540/2002). Esite on julkaistava ennen tarjouksen voimaantuloa ja se on pidettävä yleisön saatavilla tarjouksen voimassaoloajan. Markkinointiaineistossa on viitattava esitteeseen ja mainittava paikka, josta esitettä saa. (2 luvun 3 §:n 1 ja 5 momentti ja 4 §:n 2 momentti)

Arvopaperimarkkinalain 4 luvussa säädetään arvopaperinvälittäjän tiedonantovelvollisuudesta. Arvopaperinvälittäjän on annettava asiakkaalle sijoituspalvelusta ja sen kohteena olevista arvopapereista ne tiedot, joilla saattaa olla olennaista vaikutusta asiakkaan päätöksentekoon, jollei se sijoituspalvelun luonteeseen tai muutoin olosuhteisiin nähden ole ilmeisen tarpeetonta. Tiedonantovelvollisuus ei kuitenkaan koske liike- tai ammatillisuuksia taikka muita sellaisia seikkoja, jotka arvopaperinvälittäjän on lain nojalla pidettävä salassa. Tiedonantovelvollisuus koskee arvopaperinvälittäjän lisäksi myös meklaria ja arvopaperinvälittäjän palveluksessa olevaa henkilöä. (4 luvun 4 §:n 2 momentti ja 9 §)

Rahoitustarkastus on antanut arvopaperinvälittäjille ohjeen, jossa kuvataan erityisesti menettelytapoja, joita on noudatettava arvopaperimarkkinalain 4 luvun nojalla (Rahoitustarkastuksen ohje sijoituspalvelujen tarjoamisessa noudatettavista menettelytavoista, Dnro 11/268/98). Ohjeessa todetaan muun muassa, että tiedot sijoituspalvelusta perittävistä kuluista ja muista palkkioista on annettava siten, että asiakas saa vaivatta selvyyden kaikista kuluista, jotka tulevat hänen maksettavikseen. Jos sijoituspalveluyhteisö on kolmannen tahon kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla oikeutettu saamaan palkkion tai muuta hyvitystä asiakkaan lukuun toteuttamistaan kaupoista (esimerkiksi niin sanottu palkkionpalautusjärjestely), sijoituspalveluyhteisön on kerrottava asiakkaalle tällaisen järjestelyn olemassaolosta.

Edelleen ohjeessa todetaan, että välittäjällä on velvollisuus varoittaa asiakasta, mikäli toimeksiannon kohteena olevaan arvopaperiin tai sen liikkeeseenlaskijaan liittyy erityisiä riskejä. Samoin asiakkaalle on annettava tieto julkistetuista tai muutoin yleiseen tietoon tulleista seikoista, jotka ovat omiaan

olennaisesti vaikuttamaan arvopaperin arvoon. Välittäjän tiedonantovelvollisuuden ei kuitenkaan ohjeen mukaan voida katsoa koskevan tietoja, joiden kohtuudella voidaan arvioida olevan asiakkaan tiedossa. Samoin ohjeessa selvitetään seikkoja, joista välittäjän on erityisesti kerrottava, kun toimeksianto koskee johdannaissopimusta tai toisessa valtiossa kaupankäynnin kohteena olevaa arvopaperia.

Sijoitusrahastolaki

Arvopaperimarkkinalain säännösten lisäksi rahasto-osuuksiin sovelletaan sijoitusrahastolakia (48/1999). Sijoitusrahastolain 13 luvussa on säännöksiä rahasto-osuuksien markkinoinnista ja rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuudesta.

Rahasto-osuuksia markkinoitaessa on rahoitustarkastuksen sitä vaatiessa käytettävä suomen tai ruotsin kieltä (89 §). Rahastoyhtiön on julkistettava jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta erityinen esite, rahastoesite (92 §:n 1 momentti). Rahastoesitteessä on oltava olennaiset ja riittävät tiedot, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida rahasto-osuuksia ja niiden arvoa (92 §:n 2 momentti). Tarkempia säännöksiä tiedoista, jotka on mainittava rahastoesitteessä, on valtiovarainministeriön asetuksessa rahastoesitteestä (782/2000). Erikoissijoitusrahastosta rahastoyhtiön on julkistettava laissa säädetyt tiedot sisältävä yksinkertaistettu rahastoesite (93 §:n 1 ja 3 momentti).

Ennen rahasto-osuuden merkintää rahastoyhtiön on asiakkaan pyynnöstä annettava tälle veloituksetta rahastoesite, viimeisin vuosikertomus sekä mahdollinen sen jälkeen ilmestynyt puolivuotiskatsaus. Erikoissijoitusrahastosta on lisäksi annettava yksinkertaistettu rahastoesite ja mahdollinen puolivuotiskatsauksen jälkeen ilmestynyt neljännesvuosikatsaus. (97 §:n 1 momentti).

Sijoitusrahastolain 20 luvussa on säännöksiä rahasto-osuuksien markkinoinnista muualla kuin Suomessa ja yhteissijoitusyritysten toiminnasta Suomessa.

Sijoitusrahastolakia ollaan uudistamassa sijoitusrahastodirektiiviin (neuvoston direktiivi 85/611/ETY arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä

(yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta) tehtyjen muutosten täytäntöön panemiseksi. Sijoitusrahastolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta; HE 110/2003 vp) mukaan rahastoyhtiön on julkistettava yksinkertaistettu rahastoesite jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta ja pidettävä esite ajan tasalla. Yksinkertaistettu rahastoesite on tarjottava sijoitusrahasto-osuuden merkitsijöille veloituksetta ennen sopimuksen tekemistä.

Laki sijoituspalveluyrityksistä

Sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (579/1996) 6 luvussa säädetään sijoittajien korvausrahastoa koskevasta markkinointirajoituksesta ja tiedonantovelvollisuudesta. Markkinoissa ei saa antaa sijoittajien korvausrahastosuojaa koskevia totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Sijoituspalveluyritys saa markkinoinnissaan käyttää ainoastaan omaa korvausrahastosuojaansa koskevia tietoja. (46 §:n 1 momentti)

Sijoituspalveluyrityksen on annettava suomeksi ja ruotsiksi kaikille sijoittajille helposti ja selkeästi ymmärrettävässä muodossa tiedot sijoittajien saamisten korvausrahastosuojasta, suojan puuttumisesta tai rajoittumisesta sekä näitä tietoja koskevista olennaisista muutoksista. Korvausrahastoon kuuluvan luottolaitoksen on lisäksi annettava sijoittajille tieto siitä, suojaako sijoittajien varoja korvausrahasto vai talletussuojarahasto. Sijoituspalveluyrityksen on pyydettäessä annettava sijoittajille tieto korvausedellytyksistä ja niistä toimenpiteistä, joihin sijoittajien on ryhdyttävä saamistensa turvaamiseksi. (46 §:n 2 momentti)

Vakuutusopimuslaki ja muut säädökset, joissa on säännöksiä vakuutusten markkinoinnista

Vakuutuksenantajan on vakuutusopimuslain (543/1994) mukaan annettava ennen vakuutusopimuksen päättämistä vakuutushakijalle vakuutustarpeen arvioimiseksi ja vakuutuksen valitsemiseksi tarpeelliset tie-

dot, kuten tietoja vakuutusmuodoistaan, vakuutusmaksuistaan ja vakuutusehdoistaan. Tietoja annettaessa on kiinnitettävä huomiota vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin. Tietoja ei tarvitse antaa, jos vakuutuksen hakija ei halua tietoja tai niiden antaminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta. (vakuutuslainsäädännön 5 §:n 1 ja 2 momentti)

Vakuutuslainsäädännön päättämisen jälkeen vakuutuksenantajan on ilman aiheutonta viivytystä annettava vakuutuksenottajalle vakuutuskirja ja vakuutusehdot (vakuutuslainsäädännön 6 §). Käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista on mainittava korvauspäätöksessä tai muussa vakuutusta koskevassa päätöksessä (vakuutuslainsäädännön 8 §).

Vakuutusyhtiöitä koskevat lisäksi vakuutusyhtiölain (1062/1979) 14 a luvun säännökset kilpailusta ja markkinoinnista. Markkinointia koskevat säännökset vastaavat edellä selvitettyjä luottolaitoslain 82 §:n 1—3 momentin säännöksiä (vakuutusyhtiölain 14 a luvun 7 §). Lisäksi vakuutusyhtiölaissa on säännökset tiedoista, jotka vakuutusyhtiön on annettava toimiessaan toisen palvelun tarjoajan edustajana (14 a luvun 8 §), ja tiedoista, jotka vakuutusyhtiön asiamiehen on annettava (14 a luvun 9 §).

Myös vakuutusyhdistyksiin ja Suomessa toimiviin ulkomaisiin vakuutusyhtiöihin sovelletaan vakuutusyhtiölain 14 a luvun 7 ja 9 §:n säännöksiä (vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 12 luvun 2 § ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 60 §). Ulkomaisen vakuutusyhtiön on lisäksi ilmoitettava markkinoinnissaan nimensä, yhtiömuotonsa, kotivaltionsa, pääkonttorinsa osoite sekä sen toimipaikan tai edustuston osoite, jonka kanssa vakuutuslainsäädännön on tarkoitus tehdä (ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 60 §).

Vakuutusvalvontavirasto on antanut ohjeen yleisen edun vaatimista ehdoista, joita toisesta Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta, jäljempänä *ETA-valtio*, peräisin olevan vakuutusyhtiön on noudatettava harjoittaessaan vakuutusliikettä Suomessa (Määräykset ja ohjeet 2003:1, Dnro 1/002/2003). Ohjeessa selvitetään, mitä Suomen lain säännöksiä ETA-valtiosta peräisin olevan vakuutusyhtiön on noudatettava tarjotessaan vakuutuksia Suomessa sijoittautumisoikeuden tai palvelu-

jen vapaan tarjonnan perusteella.

Vakuutusvalvontavirasto on lisäksi antanut kannanoton vakuutussäästämisen markkinoinnista (Dnro 1/002/2002). Kannanotto koskee eläkevakuutus- ja muita henkivakuutuslainsäädännön, joihin sisältyy elämän varalta voimassa oleva säästömuotoinen turva, niin sanottuja kapitalisaatiosopimuksia sekä soveltuvien osin ryhmäeläkevakuutuksia. Kannanotossa todetaan muun muassa, että yleisölle suunnatussa tuotemainonnassa kokonaisuuden kannalta tärkeitä tietoja vakuutuslainsäädännön tuotteesta ei saa jättää kertomatta tai esittää epäselvästi ja että toisaalta kuluttajan päätöksenteon kannalta epäolennaisia asioita ei saa korostaa. Tuotteen ominaisuuksista, kuten hinnasta, kuluista, tuotosta ja kattavuudesta on kerrottava siten, että mainonnan synnyttämä kokonaisvaikutelma ei muodostu harhaanjohtavaksi. Lisäksi kannanotossa selvitetään, mistä seikoista tarjouksessa on annettava tietoa.

Vakuutuksenvälittäjien eli meklareiden osalta markkinointia koskevat säännökset ovat vakuutuksenvälittäjistä annetussa laissa (251/1993). Vakuutuksenvälittäjän on markkinoinnissaan annettava asiakkaalle vakuutuksenvälityspalveluistaan ja markkinoitavista vakuutuksista kaikki ne tiedot, joilla saatetaan olla merkitystä asiakkaan tehdessä vakuutuksenvälityspalveluja tai vakuutuksia koskevia ratkaisuja. Vakuutuksenvälittäjä ei saa markkinoinnissaan antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja eikä käyttää muutoinkaan asiakkaan kannalta sopimatonta tai hyvän vakuutuksenvälitystavan vastaista menettelyä. Markkinointia, joka ei sisällä asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, pidetään aina sopimattomana. Vakuutuksenvälittäjän on toiminnassaan tuotava selkeästi ilmi, että hän toimii nimenomaan vakuutusten välittäjänä. (vakuutuksenvälittäjistä annetun lain 8 ja 8 a §)

Laki sisältää lisäksi erityissäännökset tiedoista, jotka vakuutuksenvälittäjän on annettava vakuutuksesta ja vakuutuksenantajan välittäjälle mahdollisesta maksamasta palkkiosita. Välittäjän vakuutusta koskeva tiedonantovelvollisuus on samansisältöinen kuin vakuutuksenantajalla vakuutuslainsäädännön nojalla: vakuutuksenvälittäjän on huolehdittava siitä, että toimeksiantaja saa ennen vakuutuslainsäädännön

muksen päättämistä kaikki toimeksiantajan vakuutustarpeen arvioinnin ja vakuutuksen valitsemisen kannalta tarpeelliset tiedot. Tietoja ei kuitenkaan tarvitse antaa, jos toimeksiantaja ei halua tietoja tai jos niiden antaminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta. Vakuutuksenvälittäjän on lisäksi ilmoitettava toimeksiantajalleen, maksaako vakuutuksenantaja palkkiota vakuutuksen välittämisestä, sekä toimeksiantajan pyynnöstä myös palkkion määrä.

Vakuutusvalvontavirasto on antanut määräys- ja ohjekokoelman vakuutuksenvälittäjille (Määräykset ja ohjeet 2003:2, Dnro 2/002/2003). Määräys- ja ohjekokoelmassa edellytetään muun muassa, että vakuutusehdot sekä muut vakuutuksesta annettavat tiedot on annettava vakuutuksenhakijalle ja -ottajalle tämän äidinkielellä, jos äidinkieli on suomi tai ruotsi. Ohje koskee tapauksia, joissa vakuutuksenvälittäjä välittää vakuutuksia Suomessa kuluttajille taikka näihin rinnastettaville elinkeinonharjoittajille.

Vakuutuksenvälittäjiä koskevan lainsäädännön uudistamista valmistellaan parhaillaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Uudistaminen liittyy 9 päivänä joulukuuta 2002 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/92/EY vakuutusedustuksesta, joka on saatettava kansallisesti voimaan ennen 15 päivää tammikuuta 2005. Direktiivi koskee vakuutuksenvälittäjien lisäksi vakuutusyhtiöiden asiamiehiä. Direktiivissä on säännöksiä muun muassa vakuutus-edustajan tiedonantovelvollisuudesta (12 ja 13 artikla).

Tilisiirtolaki ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista

Tilisiirtolaissa (821/1999) säädetään tie-doista, jotka luottolaitoksen tai muun maksujen välittäjänä toimivan laitoksen on pidettävä asiakkaidensa saatavilla ennen maksumääräyksen antamista. Laissa on erikseen lueteltu tiedot, jotka aina on pidettävä asiakkaan saatavilla. Jos on muitakin sellaisia tietoja, joilla asiakkaalle on yleensä merkitystä lännen päättäessään tilisiirtotoimeksiannosta, on nekin pidettävä asiakkaan saatavilla. (tilisiirtolain 4 §)

Rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 2560/2001/EY koskee tilisiirtojen lisäksi rajat ylittäviä sähköisiä maksutapahtumia, kuten korteilla tapahtuvia maksuja ja nostoja pankkiautomaateista, sekä rajat ylittäviä shekkejä. Maksut suorittavan laitoksen on asetuksen mukaan annettava asiakkaille etukäteistietoja rajat ylittävistä ja kotimaanmaksuista perittävistä palvelumaksuista (4 artikla). Asetuksessa säädetään myös tilisiirtoja suorittavan laitoksen velvollisuudesta ilmoittaa asiakkaalle laitoksen pankkitunnus ja asiakkaan kansainvälinen tilinumero (5 artikla).

3.3. Kuluttajan oikeus peruuttaa sopimus

Suomen lainsäädännössä ei ole säännöksiä kuluttajan oikeudesta peruuttaa rahoituspalvelua koskeva sopimus. Direktiivissä säädettyyn peruuttamisoikeuteen verrattavissa ovat kuitenkin kuluttajan oikeus kuluttajansuojalain mukaisesti maksaa luotto ennenaikaisesti ja vakuutuksenottajan oikeus vakuutus-sopimuslain mukaisesti irtisanoa vakuutus-sopimus.

Luotonantajalla ei ole pääsääntöisesti oikeutta saada korvausta kuluttajalta siitä, että luotto maksetaan ennenaikaisesti. Poikkeuksen muodostavat tapaukset, joissa luotto on määrältään suuri (yli 16 819 euroa), luoton korko on kiinteä tai koron määräytymiskausi on vähintään 3 vuotta ja luotonantajan maksuajankohtana tarjoaman vastaavan uuden luoton korkotaso on alempi kuin sovittu korko. Luotonantaja saa periä korvauksena tällaisissa tapauksissa enintään sopimuksen mukaisen koron ja vastaavan uuden luoton koron erotuksen jäljellä olevalta kiinteäkorkoiselta luottoajalta tai viitekoron määräytymisjaksolta. (kuluttajansuojalain 7 luvun 12 §)

Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden kuluessa (vakuutus-sopimuslain 12 §). Jos henkilövakuutuksen vakuutusmaksuista on kertynyt säästöä, vakuutuksenottajalla on oikeus keskeyttää maksujen suoritus ja saada kertyneellä säästöosuudella ylläpidettävä vakuutus eli vapaakirja tai kertynyt vakuutuksen säästöosuus eli takaisinostoar-

vo. Eläkevakuutuksen ehdoissa voidaan kuitenkin määrätä, että vakuutuksenottajalla ei ole oikeutta saada takaisinostoarvoa. (vakuutusopimuslain 13 §)

Jos vahinkovakuutus tai sellainen henkilövakuutus, jossa vakuutuksenottajalla ei ole oikeutta saada takaisinostoarvoa, irtisanotaan, vakuutuksenantajalla on oikeus vakuutusmaksuun vain siltä ajalta, jonka vakuutuksenantajan vastuu on ollut voimassa. Muu osa jo suoritetusta vakuutusmaksusta on palautettava vakuutuksenottajalle sen mukaisesti kuin vakuutusehdoissa määrätään. Eläkevakuutuksen ehdoissa voidaan kuitenkin määrätä, ettei maksua palauteta. Jos palautettava määrä on alle 8 euroa, sitä ei tarvitse erikseen palauttaa. (vakuutusopimuslain 45 §)

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1. Yleistä

Esityksen tarkoituksena on panna kansallisesti täytäntöön rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva direktiivi. Esityksen, kuten direktiivinkin, tavoitteena on edistää rahoituspalvelujen vapaata liikkuvuutta yhtenäistämällä etämyyntiä ja kuluttajansuojaa koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Poistamalla jäsenvaltioiden lainsäädännön välisiä eroavaisuuksia pyritään toisaalta helpottamaan palvelun tarjoajien mahdollisuuksia tarjota rahoituspalveluja rajojen yli ja toisaalta lisäämään kuluttajien luottamusta rajat ylittävään rahoituspalvelujen tarjontaan.

Direktiivi pantaisiin täytäntöön lisäämällä kuluttajansuojalakiin uusi, rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva 6 a luku. Esitystä valmisteltaessa harkittiin myös sitä, että rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevat erityissäännökset lisättäisiin kotimyyntiä ja etämyyntiä koskevaan kuluttajansuojalain 6 lukuun. Erillistä lukua pidettiin kuitenkin lain soveltajien kannalta selkeämpänä ratkaisuna, vaikka tämä merkitseekin eräiden keskenään samankaltaisten säännösten toistamista monissa luvuissa.

Kulutustuottojen ja vakuutusopimusten peruuttamista koskevat säännökset ehdotetaan lisättäviksi kuluttajansuojalain 7 lukuun

ja vakuutusopimuslakiin. Tätä pidetään tarkoituksenmukaisena, koska direktiivin johdosta on tarpeen vain täydentää ja täsmentää näiden säännösten nojalla kuluttajalla ja vakuutuksenottajalla jo nykyisin olevia oikeuksia päättää sopimus ilman erityistä syytä.

Kuluttajansuojalain 7 luvun säännöksiä tilinhaltijan vastuusta ehdotetaan täydennettäväksi niin, että ne koskisivat myös tilin tai muun rahoituspalvelun käyttöön oikeuttavan tunnusteen oikeudetonta käyttöä. Lisäksi ehdotetaan eräitä teknisluonteisia tarkistuksia etämyyntiä yleisesti koskeviin kuluttajansuojalain 6 luvun säännöksiin sekä erinäisiä säännöksiä sisältävään 12 lukuun.

4.2. Keskeiset ehdotukset

Soveltamisala

Ehdotettu 6 a luku koskee rahoituspalvelujen etämyyntiä elinkeinonharjoittajalta (*palvelun tarjoaja*) kuluttajalle. Tyypillisiä rahoituspalveluja, joiden tarjontaa luvun säännökset esityksen mukaan koskevat, ovat talletus- ja asiakastilit, maksujenvälityspalvelut, luotot, vakuutukset, sijoitusneuvonta sekä rahasto-osuudet ja muut sellaiset arvopaperit, joihin sovelletaan arvopaperimarkkinalain säännöksiä. Lisäksi säännökset koskisivat myös arvopaperinvälitystä sekä luottojen ja vakuutuksien välitystä.

Luvussa luetellaan nämä tyypilliset rahoituspalvelut, mutta säännökset koskisivat muidenkin rahoituspalvelujen etämyyntiä kuluttajille, esimerkiksi omaisuudenhoitopalveluja ja arvopaperien säilytyspalveluja. Samoin säännöksiä sovellettaisiin vastaisuudessa mahdollisesti kehitettäviin uusiin rahoituspalveluihin. Luvun soveltamisala vastaa direktiivin soveltamisalaa.

Luvun säännökset eivät kuitenkaan koskisi lakisääteisiä vakuutuksia, vaan niiden osalta direktiivi pantaisiin täytäntöön vakuutusopimuslakiin lisättävillä säännöksillä.

Etämyynnillä tarkoitettaisiin ehdotetussa luvussa rahoituspalvelujen tarjoamista kuluttajalle jonkin viestimen, kuten puhelimen, postin tai tietoverkon välityksellä siten, että myös sopimus tehdään viestimellä osapuolten olematta yhtä aikaa läsnä. Säännösten soveltamisen edellytyksenä olisi, että kysymys

on rahoituspalvelun tarjoajan järjestämästä markkinointi- tai myyntimenetelmästä, jonka tavoitteena on sopimusten tekeminen etäviestimen avulla, eikä vain satunnaisesta, esimerkiksi asiakaspalvelusyistä tapahtuvasta etäsopimusten tekemisestä. Luvun soveltamisalaan kuuluisi paitsi rajat ylittävä myös kunkin jäsenvaltion sisäinen etämyynti. Etämyynnin käsite ehdotetussa luvussa on asiallisesti samansisältöinen kuin kuluttajansuojalain 6 luvussa.

Jos sopimus koskee samankaltaisten rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista, luvun säännöksiä ei sovellettaisi yksittäisiin palvelusuorituksiin. Palvelun tarjoajan ei siis tarvitsisi antaa ehdotetussa luvussa mainittuja tietoja ennen kutakin palvelusuoritusta eikä kuluttajalla olisi peruuttamisoikeutta yksittäisten suoritusten osalta. Palvelun tarjoajan ei tarvitsisi antaa näitä tietoja myöskään silloin, kun osapuolet ovat aikaisemmin sopineet samanlaisista rahoituspalveluista ja aikaisemmasta sopimuksesta on kulunut enintään vuosi. Viimeksi mainituissa tapauksissa kuluttajalla olisi kuitenkin oikeus peruuttaa tehty sopimus, ellei luvun säännöksistä muuta johdu. Ehdotetut soveltamisalarajoitukset vastaavat direktiivin säännöksiä.

Tiedonantovelvollisuus

Ehdotettu luku sisältää yksityiskohtaiset säännökset tiedoista, jotka palvelun tarjoajan on annettava kuluttajalle itsestään, tarjottavasta palvelusta, sopimuksesta ja mahdollisesti käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Tiedot olisi esityksen mukaan annettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä.

Lähtökohtana olisi kuluttajansuojalain 6 luvun säännöksistä poiketen, että säädetyt tiedot sekä sopimusehdot olisi annettava kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla jo ennen sopimuksen tekemistä. Rahoituspalvelun ominaisuudet ja sopimuksen muu sisältö määräytyvät käytännössä annettujen tietojen ja sopimusehtojen perusteella. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuluttaja saa sopimusehdot ja ennakotiedot siten, että hän voi perehtyä niihin huolellisesti ennen sopimuksesta päättämistä. Jos sopimus tehdään kuluttajan

pyynnöstä sellaista etäviestintä käyttäen, että tietojen ja sopimusehtojen toimittaminen tällä tavalla ei ole mahdollisista ennen sopimuksen tekemistä, ne voitaisiin toimittaa sopimuksen tekemisen jälkeen.

Puhelinmyynnissä palvelun tarjoajan ei olisi annettava kaikkia säädettyjä tietoja, jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu, vaan ainoastaan määrätty olennaisimmat tiedot itsestään, tarjottavasta palvelusta ja kuluttajan mahdollisesta oikeudesta peruuttaa sopimus. Tällöinkin kaikki tiedot ja sopimusehdot olisi annettava kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Ehdotetut tiedonantovelvollisuussäännökset vastaavat vähäisin tarkistuksin direktiivin säännöksiä. Esitystä valmisteltaessa ei ole pidetty tarpeellisena säätää kansallisesti lisää etämyyntiä koskevia tiedonantovelvoitteita, koska direktiivin tiedonantovelvoitteet ovat jo hyvin kattavia. Tiedonantovelvollisuussäännökset täydentävät palvelun tarjoajille muualla lainsäädännössä asetettuja tiedonantovelvoitteita. Palvelun tarjoajan on etämyynnissä noudatettava siis myös 3.2. jaksossa selvitettyjä säännöksiä.

Kuluttajan oikeus peruuttaa tehty sopimus

Kuluttajalla olisi ehdotetun 6 a luvun mukaan oikeus peruuttaa rahoituspalvelua koskeva etäsopimus 14 päivän määräajassa. Määräaika alkaisi kulua sopimuksen tekemisestä. Jos kuluttaja kuitenkin saa ennakotiedot ja sopimusehdot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vasta sopimuksen tekemisen jälkeen, peruuttamisaika alkaisi kulua vasta tästä myöhemmästä ajankohdasta.

Esitys poikkeaa yleistä etämyyntiä koskevista säännöksistä siinä, että sopimus säilyy kuluttajaa sitomattomana määräämättömän ajan siinä tapauksessa, että ennakotietoja ja sopimusehtoja ei toimiteta kuluttajalle säädetyllä tavalla. Yleisten etämyyntisäännösten ja kotimyyntisäännösten mukaan sitomattomuus on rajoitettu yhteen vuoteen: jos kuluttaja ei vuoden kuluessa ole vedonnut sopimuksen sitomattomuuteen, sopimus tulee myös häntä sitovaksi.

Monien rahoituspalvelujen sisältö määräytyy sopimusehtojen perusteella, minkä vuoksi kuluttajan ei ole mahdollista arvioida te-

kemänsä sopimuksen edullisuutta ennen kuin hänellä on ollut tilaisuus perehtyä sopimusehtoihin. Samoin on tärkeää, että kuluttajalla on tilaisuus perehtyä laissa säädettyihin ennakkotietoihin, jotka sisältävät tietoa muun muassa kuluttajan oikeudesta peruuttaa sopimus ja peruuttamisoikeuden käyttämisen seuraamuksista. Tämän vuoksi on direktiiviä valmisteltaessa pidetty perusteltuna, että peruuttamisen määräaika ei ala kulua ennen kuin kuluttaja on saanut sopimusehdot ja ennakkotiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Säännöstä ei voida pitää palvelun tarjoajan kannalta kohtuuttomana, koska kuluttaja on velvollinen maksamaan saamastaan palvelusta edellyttäen, että hänelle on kerrottu maksuvelvollisuudesta ennen sopimuksen tekemistä.

Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, hänellä olisi siis velvollisuus maksaa sopimuksen mukaisesti suoritettut palvelut. Korvaus ei saisi olla sellainen, että sitä voitaisiin pitää sanktiona peruuttamisoikeuden käyttämisestä. Korvausta ei voitaisi vaatia, jos korvauksen määrää tai laskentaperusteita ei ole ilmoitettu ennakolta tai jos sopimuksen täyttäminen on aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä. Esitys poikkeaa yleisistä etämyyntisäännöksistä, joiden mukaan palvelua koskevaa sopimusta ei voida peruuttaa enää sen jälkeen, kun sen suorittaminen on kuluttajan suostumuksella aloitettu.

Kuluttajalla olisi myös kulutusluottojen etämyynnissä oikeus 14 päivän kuluessa peruuttaa tehty sopimus. Määräaika alkaisi siitä, kun kuluttajalle on toimitettu kappale luottosopimuksesta tai, jos kuluttajalle annetaan ennakkotiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vasta tämän jälkeen, tästä myöhäisemmästä ajankohdasta. Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, häneltä ei voitaisi vaatia korvauksena muuta kuin todellinen vuosikorko siltä ajalta, jonka luotto on ollut hänen käytettävissään. Ehdotettu säännös kuluttajan korvausvelvollisuudesta on asiallisesti samansisältöinen, mutta täsmällisempi kuin direktiivin säännös.

Jäsenvaltiot voivat direktiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan halutessaan säätää, että peruuttamisoikeus ei koske kiinteistöluottoja eikä kiinnitysluotto-

ja. Peruuttamisoikeutta sisällöltään hyvin lähellä oleva kuluttajan oikeus maksaa luotto ennenaikaisesti koskee kaikkia kulutusluottoja, myös kiinteistöluottoja ja kiinnitysluottoja. Ei ole pidetty perusteltuna, että kuluttajan peruuttamisoikeuttakaan rajoitettaisiin sen mukaan, mihin tarkoitukseen luotto käytetään taikka minkä tyyppinen omaisuus on luoton vakuutena. Suomessa rahoituspalvelua koskevan sopimuksen tekeminen ei edellytä julkisen notaarin tai muun viranomaisen myötävaikutusta, joten tällaisia sopimuksia koskevaa, direktiivin sallimaa peruuttamisoikeuden rajoitusta ei kansallisessa laissa tarvita.

Vakuutusopimuslakiin ehdotetaan lisättäväksi eläkevakuutuksia ja säästöhenkivakuutuksia koskeva peruuttamissäännös. Ehdotettu peruuttamisoikeus koskee myyntitavasta riippumatta kaikkia eläkevakuutus- ja säästöhenkivakuutusopimuksia, ei siis ainoastaan etäopimuksia. Tavanomaisten vakuutusehtojen mukaan vakuutuksenottaja voi nykyisin irtisanoa eläkevakuutuksen ja saada vakuutuksen takaisinostoarvon vain erityisistä syistä, kuten avioeron, työttömyyden tai puolison kuoleman vuoksi. Ehdotus perustuu henkivakuutusdirektiivin ja rahoituspalvelujen etämyynistä annetun direktiivin säännöksiin.

Eläkevakuutusten ja säästöhenkivakuutusten peruuttamisaika olisi 30 päivää. Pääsääntönä olisi, että peruuttamisoikeutta käyttäessään vakuutuksenottaja saisi maksamansa vakuutusmaksun takaisin kokonaisuudessaan. Poikkeuksen muodostaisivat sellaiset eläkevakuutukset ja säästöhenkivakuutukset, joissa vakuutuksen tuotto riippuu vakuutuksenottajan valitseman sijoituskohteen arvonekehityksestä. Tällaisissa vakuutuksissa on perusteltua, että vakuutuksenottaja kantaa riskin sijoituskohteen arvon laskemisesta peruuttamisaikana. Esitys vastaa alalla yleisesti nykyisin käytettäviä vakuutusehtoja.

Muiden vakuutusten osalta vakuutusopimuslain nykyiset säännökset riittävät täyttämään direktiivin vaatimukset: edellä 3.3. ja kossassa selvitetyn mukaisesti vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa vakuutuskauden kuluessa irtisanoa vakuutus, ja vakuutuksenottaja on velvollinen irtisanomisoikeutta käyttäessään maksamaan vain saamastaan vakuutusturvasta. Irtisanomisoikeus vastaa

siis asiallisesti direktiivin mukaista peruuttamisoikeutta.

Jäsenvaltiot voivat direktiivin 6 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan säätää erityisestä harkinta-ajasta, jona sopimuksen täyttäminen lykkäytyy. Vastaavaa sääntelyä ei ehdoteta, sillä sopimuksen täyttämisen pakollinen siirtäminen ei välttämättä olisi kuluttajien etujen mukaista.

4.3. Direktiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia lainsäädäntöön

Direktiivin 3 artiklan 4 kohdan mukaan kuluttajalle sopimusvelvoitteista ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen on oltava niiden sopimusvelvoitteiden mukaiset, joita sopimukseen otaksuttavasti sovellettavan lainsäädännön perusteella noudatettaisiin, jos etäsopimus tehtäisiin. Palvelun tarjoajan on säännöksen mukaan siis huolehdittava muun muassa siitä, että sopimusvelvoitteista annettavat tiedot ovat sopusoinnussa kuluttajaa suojaavan pakottavan lainsäädännön kanssa. Tällainen velvollisuus palvelun tarjoajalla voidaan katsoa jo nykyisinkin olevan: markkinointi on harhaanjohtavaa, jos sopimusvelvoitteita koskevat tiedot eivät vastaa kuluttajaa suojaavan pakottavan lainsäädännön vaatimuksia. Tämän vuoksi ei pidetä tarpeellisena lisätä lakiin 3 artiklan 4 kohtaa vastaavaa nimenomaista säännöstä. Säännöksen lisääminen voisi olla kuluttajansuojan kannalta jopa haitallista: säännös saattaisi johtaa virheellisen vastakohtapäätelmän, jonka mukaan elinkeinonharjoittajilla ei ole tällaista velvollisuutta muita palveluita tai tavaroita markkinoidessaan.

Kuluttajansuojalain 2 luvun 2 a §:ssä kielletään toimittamasta kuluttajalle kulutushyödykettä ilman nimenomaista tilausta, jos kuluttajalta edellytetään maksua, hyödykkeen palauttamista tai säilyttämistä tai muuta toimenpidettä. Varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929) 8 § puolestaan merkitsee, että kuluttajan passiivisuus tällaisissa tapauksissa ei merkitse tarjouksen hyväksymistä. Nämä säännökset vastaavat tilaamatta toimitettuja palveluja koskevaa direktiivin 9 artiklaa, joka ei siten edellytä erityisiä täytäntöönpanotoimia.

Direktiivin 10 artiklassa säädetään eräiden

etäviestimien käyttämisen rajoituksista. Samasta kysymyksestä säädetään myös 31 päivänä heinäkuuta 2002 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/58/EY henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (*sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi*). Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin täytäntöönpanemista koskeva hallituksen esitys (hallituksen esitys Eduskunnalle sähköisen viestinnän tietosuojalaksi ja eräiden muiden lakien muuttamisesta; HE 125/2003 vp) on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Uudella sähköisen viestinnän tietosuojalailla on tarkoitus panna täytäntöön myös rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan direktiivin 10 artikla siltä osin kuin kysymys on sähköisten etäviestimien käytön rajoittamisesta. Muiden etäviestimien osalta henkilötietolain (523/1999) 19 § täyttää 10 artiklan vaatimukset. Henkilötietolain 19 §:ssä säädetään suoramainontaan, etämyyntiin tai muuhun suoramarkkinointiin, mielipide- tai markkinatutkimukseen taikka muihin näihin rinnastettavaan osoitteellisiin lähetyksiin käytettävistä henkilörekistereistä. Rekisteröidyllä on pykälän mukaan oikeus halutessaan kieltää henkilötietojen kerääminen, tallettaminen ja luovuttaminen tällaisiin tarkoituksiin. Direktiivin 10 artiklan täytäntöön panemiseksi ei tarvita muita säännöksiä.

Uusia säännöksiä ei tarvita myöskään direktiivin 11 ja 13 artiklan täytäntöön panemiseksi, sillä nykyiset valvonta- ja seuraamusjärjestelmät täyttävät direktiivin vaatimukset. Valvontaviranomaisina toimivat kuluttajasiames, Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto. Valvonta- ja seuraamusjärjestelmistä säädetään kuluttajansuojalain 2 ja 3 luvussa, vakuutusyhtiölain 14 ja 14 a luvussa, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa, vakuutusyhdistyslain 12 luvussa, vakuutuksenvälittäjistä annetussa laissa, arvopaperimarkkinalain 7 luvussa, luottolaitoslaissa ja sijoitusrahastolaissa. Direktiivin 14 artiklassa edellytettyjä oikeussuojaelimiä ovat Suomessa kuluttajavalituslautakunta, Arvopaperilautakunta ja Vakuutuslautakunta.

Uusia säännöksiä ei tarvita myöskään direktiivin 15 artiklan täytäntöön panemiseksi. Tuomioistuimet noudattavat Suomessa iura novit curia -periaatetta. Periaate merkitsee

muun muassa sitä, että tuomioistuimet ratkaisevat todistustaakkakysymykset viran puolesta eivätkä ne ole sidottuja asianosaisten mielipiteisiin tai vaatimuksiin. Näin on erityisesti silloin, kun riita koskee pakottavan lainsäädännön soveltamista. Artiklassa tarkoitettu osapuolten välinen sopimus todistustaakan asettamisesta kuluttajalle ei siis vaikuttaisi asian ratkaisemiseen.

Jäsenvaltiot voivat direktiivin 16 artiklan mukaan edellyttää, että sellaiset palvelun tarjoajat, jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltioon, joka ei ole vielä saattanut direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään ja jonka lainsäädännössä ei ole direktiivissä säädettyjä vastaavia velvoitteita, noudattavat direktiivin mukaisia kansallisia säännöksiä. Mahdollisuus edellyttää omien kansallisten säännösten noudattamista esimerkiksi kuluttajien suojaamiseksi annetaan myös sähköisen kaupan käynnin direktiivin 4 artiklan 4 kohdassa. Kohta on Suomessa pantu täytäntöön tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 5 §:llä. Suomen toimivaltaisilla viranomaisilla on siten jo nykyisin oikeus vaatia kansallisten säännösten noudattamisesta, jos se kuluttajansuojasyistä on välttämätöntä. Direktiivin 16 artiklan mukaista mahdollisuutta ei ole tarpeen käyttää. Artiklan mukainen sääntely olisi myös käytännössä hankala, koska säännöksen soveltajan tulisi tutkia, onko direktiivi pantu täytäntöön eri jäsenvaltioissa. Jos erityisiin täytäntöönpanotoimiin ei olisi ryhdytty, säännöksen soveltajan tulisi lisäksi tutkia, vastaavatko toisen valtion voimassa olevat säännökset direktiivin vaatimuksia.

5. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole julkistaloudellisia vaikutuksia. Toimivaltaisten valvontaviranomaisten — kuluttaja-asiamiehen, Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston — tehtävämäärä lisääntyy jossain määrin uusien, erityisesti tiedonantovelvollisuutta koskevien säännösten valvontatarpeen takia. Valvontatehtävät voitaneen kuitenkin hoitaa nykyisiä voimavaroja tarpeen mukaan kohdentamalla eikä lisää voimavaroja valettamatta tarvita.

Rahoituspalvelujen etämyynnistä ei ole nykyisin laissa säännöksiä, ja esitys merkitsee-

kin kuluttajien aseman paranemista. Palvelun tarjoajille aiheuttavat kustannuksia erityisesti tiedonantovelvollisuutta koskevat uudet, yksityiskohtaiset säännökset. Myös kuluttajan peruuttamisoikeutta koskevat säännökset ovat uusia. Nämä säännökset eivät kuitenkaan aiheuta merkittäviä kustannuksia palvelun tarjoajille, sillä kuluttajalla olisi esityksen mukaan sopimuksen peruuttaessaan velvollisuus maksaa jo saamastaan palvelusta. Kuluttajalla on myös monissa tapauksissa jo nykyisin joko lain tai alalla käytettävien tavaramaisten sopimusehtojen mukaan oikeus halutessaan peruuttaa tai irtisanoa sopimus taikka täyttää sopimus ennenaikaisesti.

Esityksen perustana oleva direktiivi yhteinäistää rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevia säännöksiä EU- ja ETA-valtioissa, mikä on omiaan helpottamaan rahoituspalvelujen etämyyntiä rajojen yli. Direktiivin säännökset, erityisesti tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset ovat kuitenkin melko raskaita. Samoin monet kysymykset jäävät edelleenkin kansallisen lainsäädännön varaan, sillä direktiivillä ja muulla yhteisölainsäädännöllä on harmonisoitu vain osa rahoituspalvelujen tarjontaa koskevista seikoista. Direktiivin ja esityksen ei odotetaakaan merkittävästi lisäävän palvelun tarjoajien halukkuutta tarjota rahoituspalveluja rajojen yli.

6. Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti 22 päivänä marraskuuta 2002 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan direktiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Työryhmässä olivat edustettuina joko jäsenenä tai pysyvinä asiantuntijoina oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Kuluttajavirasto, Rahoitustarkastus, Vakuutusvalvontavirasto, Arvopaperinvälittäjien yhdistys ry, Suomen sijoitusrahastoyhdistys ry, Osakesäästäjien Keskusliitto ry, Suomen Kuluttajaliitto, Suomen Pankkiyhdistys r.y., Suomen Suoramarkkinointiliitto, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry, Kuluttajien Vakuutustoimisto ja Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto.

Työnsä aikana työryhmä kuuli kauppa- ja teollisuusministeriötä, Arvopaperilautakun-

taa, Vakuutuslautakuntaa, Kaupan Keskusliittoa ja Keskuskauppakamaria. Työryhmän

mietintö valmistui 14 päivänä marraskuuta 2003.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kuluttajansuojalaki

1 luku. Yleiset säännökset

2 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös 6 a luvun säännöksiä sovellettaisiin soveltuvin osin yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksiin luotonantajille. Luvun säännöksiä sovellettaisiin, jos takaus- tai panttaussitoumuksen tekemiseen ja sitä edeltävään tietojen antamiseen ja muuhun yhteydenpitoon luotonantajan ja vakuuden antajan välillä käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä. Tällaisiin vakuussitoumuksiin sovellettaisiin luvun säännöksiä siitä riippumatta, onko päävelkasopimus tehty 6 a luvussa tarkoitettussa etämyynnissä vai ei.

Yksityistakaajalla ja yksityisellä pantinantajalla tarkoitetaan pykälässä samaa kuin takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annettussa laissa (361/1999), jäljempänä *takauslaki*. Yksityistakaajia ja yksityisiä pantinantajia ovat yksityishenkilöt, eivät kuitenkaan sellaiset henkilöt, jotka kuuluvat velallisyriityksen toimielimiin tai jotka omistavat vähintään kolmasosan velallisyriityksestä. Luotonantajia puolestaan ovat takauslain mukaan sellaiset henkilöt, jotka elinkeinotoiminnassaan myöntävät luottoja tai vakuuksia. Merkitystä ei olisi sillä, annetaanko vakuussitoumus kulutusluoton vai elinkeinotoimintaan myönnettävän luoton vakuudeksi.

Lain 6 a luvun 6—9 §:ssä tarkoitetuista ennakotiedoista merkitystä on takaus- ja panttaussitoumusten osalta lähinnä palvelun tarjoajaa koskevilla 6 §:n tiedoilla sekä etäso-
pimusta eli takaus- tai panttaussitoumusta koskevilla 8 §:n tiedoilla. Lisäksi yksityista-

kaajalle tai yksityiselle pantinantajalle on annettava 7 §:n 1 kohdan mukainen kuvaus takauksen tai panttauksen pääominaisuuksista ja 9 §:n 1 kohdan mukainen tieto takaajan tai pantinantajan käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Näiden tietojen lisäksi luotonantajan on annettava yksityistakaajalle tai yksityiselle pantinantajalle myös takauslain 12 §:ssä säädetyt tiedot.

Yksityistakaajalla tai yksityisellä pantinantajalla on oikeus 6 a luvun 12 §:n mukaisesti peruuttaa antamansa sitoumus. Takaajan tai pantinantajan oikeus sopimuksen peruuttamiseen on itsenäinen suhteessa velallisen oikeuteen peruuttaa luottosopimus: takaaja tai pantinantaja voi siis peruuttaa antamansa sitoumuksen silloinkin, kun päävelallinen ei peruuta luottosopimusta. Vakuudenantajan itsenäinen oikeus peruuttaa antamansa vakuussitoumus saattaa käytännössä johtaa siihen, ettei vakuussitoumuksia tehdä etäso-
pimuksina tai että luotto ei ole kuluttajan nostettavissa ennen kuin vakuussitoumus on tullut vakuudenantajaa lopullisesti sitovaksi.

Takaus- tai panttaussitoumus voi peruuntua myös sen johdosta, että päävelallinen käyttää peruutusoikeuttaan. Tällaisia tapauksia selvitetään tarkemmin 6 a luvun 13 §:n perusteissa.

Kuten kuluttajankin, ehdotetun 6 a luvun säännökset ovat pakottavia myös yksityistakaajan ja yksityisen pantinantajan hyväksi.

6 luku. Kotimyynti ja etämyynti

1 §. *Soveltamisala*. Pykälään ehdotetaan informaatioesitystä lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa viitataan rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevaan 6 a lukuun. Muutos on tekninen: 6 luvun soveltamisala ei momentin johdosta muutu, sillä luvun säännöksiä etämyynnistä

ei nykyisen 6 §:n mukaan sovelleta rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen.

6 §. *Soveltamisalan rajoitukset etämyynnissä.* Pykälästä poistetaan 1 §:ään tehdyn muutoksen johdosta sen 2 kohta. Kohdan mukaan etämyyntiä koskevia säännöksiä ei sovelleta arvopaperimarkkina-alaissa tarkoitettua arvopaperia koskevaan sopimukseen. Samoin poistetaan pykälän 3 kohdan mukainen soveltamisalarajoitus, joka koskee talletusta, luottoa, vakuutusta tai muuta rahoituspalvelua koskevaa sopimusta. Muilta osin soveltamisalan rajoitukset pysyvät ennallaan.

14 §. *Tietojen vahvistaminen etämyynnissä.* Sähköinen vahvistus on pykälän 1 momenttiin ehdotetun täsmennyksen mukaan tehtävä siten, että annettavia tietoja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa annettavat tiedot. Säännös vastaa ehdotetun 6 a luvun 11 §:n 1 momenttia. Säännöksen sisältöä selvitetään jäljempänä kyseisen pykälän yhteydessä.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaan tehdään terminologinen tarkistus: käyntiosoite-sana korvataan maantieteellisellä osoitteella. Kohdan yhtenäistetään näin sanonnaltaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 7 §:n kanssa.

6 a luku. Rahoituspalvelujen etämyynti

1 §. *Soveltamisala.* Luvun säännöksiä etämyynnistä sovelletaan pykälän mukaan silloin, kun elinkeinonharjoittaja (*palvelun tarjoaja*) tarjoaa kuluttajalle rahoituspalveluja. Kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan käsitteet määritellään 1 luvussa. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 1 artiklan 1 kohta ja 2 artiklan b—d kohta.

Rahoituspalvelun käsite on tarkoitettu laajaksi. Direktiivin johdanto-osan 14 kappaleen mukaan direktiivi kattaa kaikki rahoituspalvelut, joita voidaan tarjota etäpalveluna. Komission alkuperäisessä ehdotuksessa rahoituspalveluiden etämyyntiä kuluttajalle koskevaksi direktiiviksi (KOM (1998) 468 b-pullinen) viitattiin sektorikohtaiseen lainsäädäntöön eri rahoituspalveluista, mutta komission muutetussa ehdotuksessa (KOM (1999) 385 lopullinen) viittaukset poistettiin sen varmistamiseksi, ettei lainsäädäntöaukkoja synny.

Pykälässä luetellaan informaatioesityistä tavallisimmat kuluttajille tarjottavat rahoituspalvelutyypit. Luvun soveltamisalaan kuuluvat ensinnäkin talletustilit ja asiakastilit. Talletuksella tarkoitetaan samaa kuin luottolaitoslaissa eli sellaisia takaisinmaksettavia rahavaroja, jotka on osittain tai kokonaan korvattava talletussuojarahastosta. Talletustilejä saavat tarjota vain talletuspankin toimiluvan saaneet luottolaitokset. Myös asiakastileillä tarkoitetaan samaa kuin luottolaitoslaissa eli vaadittaessa takaisinmaksettavien varojen vastaanottamista sellaisille tileille, joilla olevia varoja voidaan käyttää yhden tai useamman yrityksen myymien tavaroiden tai palvelujen maksamiseen ja käteisen nostamiseen.

Toiseksi pykälässä mainitaan maksujenvälityspalvelut. Maksujenvälityspalvelun käsite on ehdotetussa pykälässä laajempi kuin luottolaitoslaissa. Luvun säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen kuriiritoiminnan luonteiseen maksujen välitykseen, jossa palvelun tarjoaja tekee jokaisen toimeksiannon hoitamisesta eri sopimuksen asiakkaan kanssa ja ottaa vastaan välitettävät varat asiakkaalta erikseen jokaisen yksittäisen toimeksiannon hoitamista varten. Luottolaitoslaissa maksujenvälityspalveluilla tarkoitetaan maksutoimeksiantojen toteuttamista asiakkaalta ennakoon otetuista varoista.

Kolmanneksi luvun säännökset koskevat luottojen tarjoamista kuluttajalle. Kulutusluottoja koskevia erityissäännöksiä on 7 luvussa. Kulutusluotolla tarkoitetaan 7 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan luottoa, jonka elinkeinonharjoittaja sopimuksen mukaan myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelynä. Kulutusluoton käsite on siten hyvin laaja kattaen lähtökohteisesti kaikki elinkeinonharjoittajan kuluttajalle myöntämät luotot. Lain 7 luvussa tarkoitettuja kulutusluottoja ovat paitsi perinteiset kulutusluotot myös esimerkiksi asunto-luotot ja opintolainat. Kulutusluottona pidetään myös maksunlykkäyksen myöntämistä esimerkiksi maksuaikakortin avulla. Maksunlykkäys ei kuitenkaan aina merkitse luoton antamista. Sekä kulutustavaran kaupassa että varsinkin kulutuspalveluksissa kuluttajalla on usein mahdollisuus maksaa hinta lyhyehkön määräajan kuluessa laskua vastaan. Tällaista

tavanomaista laskutuskäytäntöä ei pidetä 7 luvussa tarkoitettuna kulutusluottona. Kulutusluottosäännösten soveltaminen edellyttää, että sovittu maksuaika ylittää tavanomaisen laskutuskäytännön mukaisen maksuajan.

Luotolla on ehdotetussa luvussa vastaava laaja merkityssisältö kuin 7 luvussa. Luottojen tarjoaminen ei edellytä Suomessa toimilupaa, rekisteröintiä tai ennakkoilmoitusta viranomaiselle. Luottoja voivat tarjota siis luottolaitosten lisäksi muutkin tahot, esimerkiksi rahoitusyhtiöt ja vähittäiskauppaketjut.

Neljänneksi pykälässä mainitaan vakuutukset. Kuluttajavakuutusten pääryhmiä ovat vahinko- ja henkilövakuutukset. Vahinkovakuutuksella tarkoitetaan vakuutusta, joka otetaan esinevahingon, vahingonkorvausvelvollisuuden tai muun varallisuusvahingon korvaamiseksi. Kuluttajille myönnettävät vahinkovakuutukset ovat yleensä yhdistelmävakuutuksia, kuten koti-, auto- tai matkavakuutuksia, mutta myös yksittäisten esineiden vakuutuksia myönnetään. Henkilövakuutuksella tarkoitetaan vakuutusta, jonka kohteena on luonnollinen henkilö. Henkilövakuutuksia ovat esimerkiksi henkivakuutukset sekä vapaaehtoiset tapaturma- ja sairausvakuutukset.

Kuluttajansuojalain ja siten myöskin ehdotetun luvun säännökset koskevat vain vapaaehtoisten vakuutusten tarjoamista. Lakisäästeisten vakuutusten osalta direktiivi pannaan täytäntöön vakuutuslainsäädäntöön lisättävillä säännöksillä.

Direktiivin 2 artiklan b kohtaan sisältyvässä rahoituspalvelun määritelmässä mainitaan erikseen yksilölliset eläkejärjestelyt. Yksilölliset eläkejärjestelyt ovat nykyisin Suomessa vakuutuksia. Tulevaisuudessa on mahdollista, että eläkejärjestelyjä tarjotaan kuluttajalle myös esimerkiksi määräaikaistalletuksen tai sijoitusrahastosäästämisen muodossa. Yksilöllisiä eläkejärjestelyjä ei ole kuitenkaan tarpeen mainita pykälässä erikseen, koska muut pykälässä mainitut rahoituspalvelut kattavat myös ne.

Pykälän 5 kohdan mukaan luvun säännökset koskevat etämyyntiä silloin, kun kuluttajalle tarjotaan rahasto-osuuksia tai muita sellaisia arvopapereita, joihin sovelletaan arvopaperimarkkinalakia. Arvopaperimarkkinalakia sovelletaan sen 1 luvun 2 §:n mukaan arvopaperiin, joka on vaihdantakelpoinen ja

joka on saatettu tai saatetaan yleiseen liikkeeseen useiden samansisältöisistä oikeuksista annettujen arvopapereiden kanssa. Arvopapereita voivat olla esimerkiksi osakkeet tai muut osuudet yhteisön omaan pääomaan, joukkovelkakirjalainan osuudet tai niihin rinnastuvat velallisen sitoumukset sekä edellä mainittuihin liittyvät osinko-, korko-, tuotto- tai merkintä-oikeudet, muita oikeuksia koskevat osto- ja myyntioikeudet, rahasto-osuudet tai niihin rinnastettavat yhteissijoitusyrityksen osuudet samoin kuin muuhun sitoumukseen tai sopimukseen perustuvat oikeudet.

Eräisiin arvopapereihin ei kuitenkaan sovelleta arvopaperimarkkinalain säännöksiä sen vuoksi, että arvopaperia hankkivan asema ja erityisesti tiedonsaanti on turvattu muussa lainsäädännössä, kuten asuntokauppalaisissa (843/1994) ja kuluttajansuojalaisissa. Arvopaperimarkkinalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät lain 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan ensiksikin arvopaperit, jotka yksin tai yhdessä muiden arvopaperien kanssa tuottavat oikeuden hallita määrättyä huoneistoa, muuta tilaa tai kiinteistöä taikka kiinteistön osaa. Toiseksi soveltamisalan ulkopuolelle jäävät arvopaperit, jotka tuottavat oikeuden käyttää tai saada muita kuluttajansuojalain tarkoittamia kulutushyödykkeitä, jos arvopaperien arvo perustuu pääasiassa tällaiseen oikeuteen. Esimerkkeinä tällaisista arvopapereista voidaan mainita golf- ja tennisosakkeet tai -osuudet, joiden hallinnan pääasiallinen tarkoitus on yleensä saada käyttää niiden liikkeeseenlaskijan tarjoamia palveluja. Edellä tarkoitettuihin arvopapereihin ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa myöskään ehdotetun luvun säännöksiä, sillä palvelu tai muu hyödyke, jonka saamiseen arvopaperi oikeuttaa, ei ole luonteeltaan rahoituspalvelu. Tällaisten arvopaperimarkkinalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävien arvopapereiden etämyyntiin kuluttajille sovelletaan yleistä etämyyntiä koskevia 6 luvun säännöksiä.

Luvun säännöksiä sovelletaan pykälän 6 kohdan mukaan 5 kohdassa tarkoitettujen arvopapereiden välitykseen sekä luottojen ja vakuutuksien välitykseen. Direktiivin 2 artiklan b kohdan mukaisessa rahoituspalvelun määritelmässä ei erikseen mainita välityspal-

veluja, vaan käytetään laajempia käsitteitä luotto-, vakuutus- ja sijoituspalvelut. Ehdotus vastaa sisällöltään direktiiviä.

Luvun säännöksiä sovelletaan pykälän 7 kohdan mukaan sijoitusneuvonnan tarjoamiseen kuluttajalle. Direktiivin 2 artiklan b kohdan mukaisessa rahoituspalvelun määritelmässä ei erikseen mainita tätä palvelua. Luvun soveltamisalan selventämiseksi on katsottu aiheelliseksi mainita sijoitusneuvonta nimenomaisesti yhtenä niistä palveluista, joihin luvun säännökset voivat tulla sovellettaviksi.

Sijoitusneuvonta voi käytännössä olla monen muotoista ja sitä voivat myös antaa monet toimijat, kuten pankit, vakuutusyhtiöt ja sijoituspalveluyritykset, mutta myös sellaiset tahot joiden toimintaa ei ole erityisesti säännelty. Ehdotetussa luvussa sijoitusneuvonnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa palvelun tarjoaja tekee kuluttajalle suosituksia tai ehdotuksia yhdestä tai useammasta sijoituskohteesta. Toimintaan kuuluu olennaisena osana se, että nämä suositukset on sovitettu kuluttajan henkilökohtaiseen tilanteeseen.

Rahoituspalvelujen tarjonnassa palvelun tarjoajalla on erilaisia tiedonantovelvollisuuksia asiakkaisiinsa nähden. Tällaisen muuhun rahoituspalveluun liittyvän tiedonantovelvollisuuden täyttäminen ei ole luvussa tarkoitettua sijoitusneuvontaa. Sijoitusneuvontaa ei ole myöskään erilaisten sijoitus tuotteiden markkinointi. Samoin käsitteen ulkopuolelle jää analyysitoiminta eli yleiset neuvot ja suositukset tietyn sijoituskohteen ostamisesta tai myymisestä.

Pykälässä mainitaan nimenomaisesti vain tavallisimmat kuluttajalle tarjottavat rahoituspalvelutyypit. Luvun säännöksiä sovelletaan kuitenkin muidenkin rahoituspalvelujen etämyyntiin kuluttajalle. Tällaisia muita rahoituspalveluita ovat esimerkiksi luottolaitoslaissa tarkoitettu rahoitusleasing, sähköisen rahan liikkeeseenlasku ja takaustoiminta sekä sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettu omaisuudenhoito, sijoituskohteiden säilytys- ja hoitopalvelut ja talleloke-ropalvelut. Takaustoinnilla tarkoitetaan tässä yhteydessä palvelua, jossa talletuspankki tai luottoyhteisö antaa takauksen asiakkaansa sitoumuksen täyttämistä. Tavalista on myös, että talletuspankki tai muu luonantaja edellyttää kolmannen henkilön antavan takauksen tai esinevakuuden velallisen sitoumuksen täyttämistä. Luvun säännösten soveltamisesta tällaisiin sitoumuksiin säädetään ehdotetussa 1 luvun 2 a §:ssä.

Osuuskunnat, joiden pääasiallisena toimialana on vähittäiskauppa, saavat harjoittaa toimintansa rahoittamiseksi säästökassatoimintaa vastaanottamalla jäseniltään takaisin maksettavia euromäärisiä rahavaroja jäsen tileille. Säästökassatoimintaa koskevat osuuskuntalain (1488/2001) 21 luvun säännökset on kumottu 15 päivänä helmikuuta 2003 voimaan tulleella lailla osuuskuntalain muuttamisesta (72/2003), mutta edellä tarkoitettujen osuuskunnat saavat siirtymäsäännösten nojalla harjoittaa säästökassatoimintaa vielä kymmenen vuoden ajan. Myös jäsentilin tarjoaminen kuluttajalle on ehdotetussa luvussa tarkoitettu rahoituspalvelu.

Talletuspankit ja luottoyhteisöt voivat luottolaitoslain mukaan harjoittaa myös seuraavaa liiketoimintaa: maksujen periminen, notariaattitoiminta, luottotietotoiminta ja asunotosäästötoimintaan liittyvä asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitys. Nämä palvelut eivät ole kuitenkaan luonteeltaan rahoituspalveluja eikä niihin siten sovellettaisi ehdotetun luvun säännöksiä, vaikka niiden tarjoajana olisikin luottolaitos.

Eräät rahoituspalvelujen tarjoajat tarjoavat myös verkkotunnistepalveluja. Verkkotunnistepalveluja on kahdentyyppisiä. Osa palveluista on tarkoitettu pelkästään henkilöllisyyden varmistamiseen verkossa, osa palveluista liittyy puolestaan rahoituspalvelujen käyttämiseen. Pelkät tunnistepalvelut eivät ole luvussa tarkoitettuja rahoituspalveluja eikä niiden etämyyntiin siten sovelleta ehdotetun luvun säännöksiä, vaan yleistä etämyyntiä koskevia 6 luvun säännöksiä. Jos taas verkkotunnuksista sopiminen liittyy rahoituspalvelun käyttämiseen, sovelletaan ehdotetun luvun säännöksiä.

Luvun säännökset täydentävät rahoituspalveluista annettuja muun lainsäädännön normeja, joista keskeisimpiä selvitetään yleisperustelujen 3. jaksossa. Näitä muita säännöksiä sovelletaan siis rinnakkain ehdotettujen säännösten kanssa.

2 §. *Säännösten soveltamisen rajoitukset eräissä tapauksissa.* Jos palvelun tarjoajan ja

kuluttajan välinen etäsopimus koskee samankaltaisten rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista, luvun säännöksiä ei pykälän 1 momentin mukaan sovelleta tälläiseen sopimukseen perustuviin yksittäisiin palvelusuorituksiin. Momentti perustuu direktiivin 1 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan. Säännöksellä pyritään turvaamaan direktiivin yhtäläinen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa siitä riippumatta, pidetäänkö suoritettavaa rahoituspalvelujen sarjaa jäsenvaltion lain mukaan yhtenä sopimuksena vai erillisinä peräkkäisinä sopimuksina.

Momentti tulee sovellettavaksi esimerkiksi silloin, kun kuluttaja tekee tilisopimuksen, maksu- tai luottokorttisopimuksen taikka omaisuudenhoitosopimuksen. Luvun säännöksiä sovelletaan momentin mukaan kuluttajan tehdessä tällaisen sopimuksen, mutta ei sitä vastoin sopimuksen puitteissa tehtyihin yksittäisiin toimiin, kuten rahan tallettamiseen tai nostoon tililtä, tilisiirtoihin, laskujen maksamiseen, maksu- tai luottokortin käyttämiseen taikka osakkeiden tai muiden arvopapereiden myyntiin tai ostoon. Momenttia ei ole sitä vastoin tarkoitettu sovellettavaksi esimerkiksi tapauksissa, joissa kuluttaja on tehnyt palvelun tarjoajan kanssa sopimuksen saadakseen käyttöönsä henkilökohtaiset verkkotunnukset ja näiden tunnusten avulla esimerkiksi avaa tilin tai tekee vakuutusopimuksen internetissä tai puhelimitse. Viimeksi mainittujen rahoituspalvelujen suorittaminen ei perustu tunnuksia koskevaan sopimukseen, minkä vuoksi myös niiden tarjoamiseen sovelletaan ehdotetun luvun säännöksiä.

Jos osapuolet sopivat toistuvasti samantyyppisistä rahoituspalveluista, palvelun tarjoajan tiedonantovelvollisuutta koskevia luvun 5—11 §:ää sovelletaan 2 momentin mukaan ainoastaan ensimmäiseen sopimukseen. Poikkeuksen muodostavat sellaiset tapaukset, joissa sopimusten välillä on ehtinyt kulua yhtä vuotta pidempi aika. Tällöin myös jälkimmäiseen sopimukseen sovelletaan tiedonantovelvollisuussäännöksiä. Momentti voitulla sovellettavaksi esimerkiksi, jos kuluttaja ostaa osakkeita saman arvopaperinvälittäjän kautta useamman kerran tai merkitsee saman rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahasto-

jen osuuksia. Poikkeussäännös koskee vain ehdotetun luvun mukaisia tiedonantovelvoitteita: palvelun tarjoajan on joka tapauksessa aina täytettävä arvopaperimarkkina-laissa tai muussa erityislaissa säädetyt tiedonantovelvoitteet.

Momentti perustuu direktiivin 1 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan. Säännöksellä on haluttu välttää se, että samojen osapuolten välillä jouduttaisiin antamaan toistuvasti, lyhyin väliajoin samat tiedot. Tiedonantovelvollisuus olisi tällaisissa tapauksissa tarpeeton rasite palvelun tarjoajalle, koska siitä ei olisi hyötyä kuluttajalle.

3 §. *Pakottavuus.* Pykälän mukaan luvun säännökset ovat kuluttajan hyväksi pakottavia. Periaate on sama kuin lain 5—10 luvussa. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa edellytetään vastaavasti, ettei direktiivin säännöksistä voida sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi.

4 §. *Määritelmät.* Pykälässä määritellään etämyynnin, etätarjontamenetelmän ja etäviestimen käsitteet. Määritelmät perustuvat direktiivin 2 artiklan a ja e kohtiin ja ne vastaavat 6 luvun 4 §:ään sisältyviä määritelmiä. Informaatioesitystä määritelmät toistetaan myös ehdotetussa luvussa.

Pykälän 1 momentin mukaan etämyynnillä tarkoitetaan rahoituspalvelun tarjoamista kuluttajalle palvelun tarjoajan järjestämän sellaisen etätarjontamenetelmän avulla, jossa sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltävään markkinointiin käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä. Osapuolten on saavutettava yksimielisyys sekä sopimukseen sitoutumisesta että sopimuksen sisällöstä tapaamatta toisiaan henkilökohtaisesti. Lisäksi edellytetään, että myös sopimuksen tekemistä edeltävät toimenpiteet, kuten rahoituspalvelun tarjonta ja muu markkinointi tehdään etäviestimillä. Käytetyt viestimet voivat markkinoinnin ja sopimuskentekoprosessin eri vaiheissa vaihdella. Markkinointiin saatetaan käyttää esimerkiksi internetiä ja sopimuksen tekemiseen puhelinta.

Etätarjontamenetelmä määritellään pykälän 2 momentissa. Sillä tarkoitetaan markkinointi- tai myyntitapaa, joka on järjestetty niin, että sen pääasiallisena tavoitteena voidaan katsoa olevan sopimusten tekeminen etäviestimen avulla. Etäviestimellä tarkoitetaan py-

kälän 3 momentin mukaan postia, puhelinta, televisiota, tietoverkkoa tai muuta välinettä, jonka avulla osapuolet voivat tehdä sopimuksen olematta yhtä aikaa läsnä.

Pykälässä tarkoitettulle etämyynille on ominaista, että palvelun tarjoaja on järjestänyt toimintansa tai osan siitä etäsopimusten tekemistä silmällä pitäen. Tällaisesta järjestelystä on kysymys, jos palvelun tarjoaja markkinoi palvelujaan etäviestimellä ja on myös varautunut tekemään palvelua koskevia sopimuksia etäviestimellä. Tavanomaista on, että markkinoinnilla pyritään sopimusten tekemiseen sekä etäviestimien avulla että perinteisesti palvelun tarjoajan toimipisteissä. Sikäli kuin palvelun tarjoaja on varautunut tekemään sopimuksia etäviestimellä ja kuluttaja käyttää hyväkseen tarjottua mahdollisuutta, sovelletaan luvun säännöksiä tällaisissa tapauksissa siitä huolimatta, että markkinoinnin pääasiallisena tavoitteena ei välttämättä voida katsoa olevan sopimusten tekeminen etäviestimillä. Pykälässä tarkoitettua etämyynistä ei sitä vastoin ole kysymys, jos palvelun tarjoaja vain satunnaisesti esimerkiksi asiakaspalvelusyistä tekee rahoituspalveluja koskevia sopimuksia etäviestimellä.

5 §. *Ennakkotiedot.* Kuluttajalle on pykälän mukaan annettava hyvissä ajoissa ennen sopimuksen tekemistä 6—9 §:ssä säädetty tiedot palvelun tarjoajasta, tarjottavasta rahoituspalvelusta, etäsopimuksesta ja oikeussuojakeinoista. Säännös perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohtaan. Sen tarkoituksena on varmistaa, että kuluttajalla on käytettävissään riittävät tiedot sopimukseen liittyvistä olennaisista seikoista ennen sopimuksen tekemistä.

Pykälässä säädetään lisäksi, että tiedot on annettava käytettyyn etäviestimeen sopivalla tavalla, selkeästi, ymmärrettävästi ja niin, että tietojen kaupallinen tarkoitus käy selvästi ilmi. Säännös perustuu direktiivin 3 artiklan 2 kohtaan. Vastaava periaate markkinoinnin kaupallisen tarkoituksen ilmaisemisesta on jo nykyisin kirjattu 2 luvun 1 a §:ään.

Tietojen antamisessa voidaan ottaa huomioon käytettävän etäviestimen soveltuvuus tiedonantotarkoituksiin. Ennakkotietoja ei ole välttämättä annettava yhdellä kertaa, jos se ei esimerkiksi käytettävän etäviestimen teknisten ominaisuuksien vuoksi ole tarkoituksen-

mukaista. Sallittua on esimerkiksi, että osa tiedoista lähetetään kuluttajan matkapuhelimeen tekstiviestinä ja että muut ennakkotiedot ovat saatavissa tekstiviestissä ilmoitetusta internet-osoitteesta. Keskeistä on, että kuluttajalla on kaikissa tapauksissa mahdollisuus perehtyä tietoihin ennen sopimuksen tekemistä.

Pykälässä säädetty tiedonantovelvoitteet täydentävät muuhun lainsäädäntöön sisältyviä tiedonantovelvoitteita. Esimerkiksi palvelun tarjoajan, joka tarjoaa rahoituspalvelua internetissä, on noudatettava myös tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lakiin sisältyviä tiedonantovelvollisuussäännöksiä. Jos tarjottavasta rahoituspalvelusta on erityissäännöksiä, palvelun tarjoajan on noudatettava myös niiden mukaisia tiedonantovelvoitteita. Voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyviä tiedonantovelvoitteita selvitetään yleisperustelujen 3.2. ja ksossa.

6 §. *Ennakkotiedot palvelun tarjoajasta.* Pykälässä luetellaan tiedot, jotka kuluttajalle on annettava palvelun tarjoajasta. Tarkoituksena on, että kuluttaja pystyy luotettavasti tunnistamaan palvelun tarjoajan ja tarvittaessa helposti ja nopeasti ottamaan yhteyttä häneen, hänen edustajaansa ja toimintaa valvovaan viranomaiseen.

Pykälän 1 kohdan mukaan kuluttajalle on ilmoitettava palvelun tarjoajan nimi ja päätoimiala. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan a alakohtaan. Ennakkotiedoissa on ilmoitettava palvelun tarjoajan kaupparekisteriin tai vastaavaan julkiseen rekisteriin merkitty toiminimi tai aputoiminimi. Eräät rahoituspalveluiden tarjoajat käyttävät markkinoinnissaan jotakin muuta, esimerkiksi yritysryhmään viittaavaa nimeä. Tällaisia nimiä saa edelleen käyttää, mutta lisäksi kuluttajalle on hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä ilmoitettava palvelun tarjoajan virallinen nimi. Ennakkotiedoista on siis käytävä selkeästi ilmi, kuka kuluttajan sopimuskumppani on.

Kuluttajalle on kohdan mukaan ilmoitettava myös palvelun tarjoajan maantieteellinen osoite sijoittautumisvaltiossa. Tällä osoitteella tarkoitetaan palvelun tarjoajan päätoimipaikan tai keskushallinnon käyntiosoitetta. Riittävää ei ole pelkästään postilokero-osoitteen tai sähköpostiosoitteen ilmoittami-

nen. Jos asiakassuhteiden hoitamista varten on sijoittautumisvaltiossa eri toimipaikka, on myös tämän toimipaikan käyntiosoite ilmoitettava.

Pykälän 2 kohdan mukaiset tiedot on annettava silloin, kun palvelun tarjoajalla on sivukonttori tai muu edustaja kuluttajan asuinpaikkavalviossa. Kohdan mukaan ennakkotiedoissa on mainittava tällaisen sivukonttorin tai muun edustajan nimi sekä asiakassuhteita hoitavan toimipaikan maantieteellinen osoite. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan b alakohtaan.

Jos kuluttaja ei asioi suoraan palvelun tarjoajan kanssa, vaan tämän lukuun toimivan välittäjän, asiamiehen tai muun edustajan kanssa, ennakkotiedoissa on pykälän 3 kohdan mukaan mainittava kyseisen välittäjän tai muun edustajan nimi ja edustajan asiakassuhteita hoitavan toimipaikan maantieteellinen osoite. Lisäksi kuluttajalle on ilmoitettava, missä ominaisuudessa edustaja toimii kuluttajaan nähden. Ennakkotiedoista on siis selkeästi käytävä ilmi, että edustaja ei ole itse rahoituspalvelun tarjoaja, mutta että hän toimii tämän lukuun. Vakuutusyhtiöiden asiamiehillä on jo nykyisin vastaava ilmoitusvelvollisuus vakuutusyhtiölain 14 a luvun 9 §:n 1 momentin nojalla. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan c alakohtaan.

Jos palvelun tarjoaja on merkitty kaupparekisteriin tai muuhun vastaavaan rekisteriin, kuluttajalle on pykälän 4 kohdan mukaan annettava tieto siitä, mikä rekisteri on kysymyksessä ja mikä palvelun tarjoajan yritys- ja yhteisötunnus kyseisessä rekisterissä on. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan d alakohtaan. Kohdassa tarkoitettuja muita rekistereitä ovat Suomessa yhdistysrekisteri ja säätiörekisteri. Jos palvelun tarjoajalla ei ole yritys- ja yhteisötunnusta, hänen on ilmoitettava muu vastaava tunniste. Esimerkiksi niiden yhdistysten, joilla ei ole yritys- ja yhteisötunnusta, on ilmoitettava yhdistyksen rekisterinumero.

Jos rahoituspalvelun tarjoaminen edellyttää lupaa tai rekisteröintiä, kuluttajalle on pykälän 5 kohdan mukaan annettava asianomaisen valvontaviranomaisen yhteystiedot. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan

1 luetelmakohdan e alakohtaan. Palvelun tarjoajan ollessa esimerkiksi Suomessa toimiluvan saanut talletuspankki tai muu luottolaitos olisi siis ilmoitettava Rahoitustarkastuksen yhteystiedot. Sama koskee sijoituspalveluyrityksiä. Vakuutusyhtiön, vakuutusyhdistyksen ja vakuutuksenvälittäjän olisi puolestaan annettava Vakuutusvalvontaviraston yhteystiedot. Ilmoitettava on ainakin valvontaviranomaisen käyntiosoite, posti- ja sähköpostiosoite sekä puhelin- ja telekopionumero.

7 §. *Ennakkotiedot rahoituspalvelusta.* Pykälässä säädetään tiedoista, jotka on annettava tarjottavasta rahoituspalvelusta. Kuluttajalle on pykälän 1 kohdan mukaan annettava kuvaus rahoituspalvelun pääominaisuuksista. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan a alakohtaan. Tarkoituksena on, että kuluttaja saa objektiivisen ja helppotajuisen kuvauksen tarjottavan rahoituspalvelun ominaisuuksista. Tavoitteena on, että annettujen tietojen pohjalta kuluttaja kykenee vertaamaan rahoituspalvelua muihin markkinoilla oleviin vastaaviin palveluihin. Yksinkertaisista rahoituspalveluista, kuten valuutanvaihdosta tai maksujenvälitystomaksiannosta, riittää usein, että ennakkotiedoissa mainitaan vain rahoituspalvelun laji. Mitä monimutkaisemmasta rahoituspalvelusta on kysymys, sitä yksityiskohtaisempi selvitys on tarpeen. Sama koskee sellaisia uudempiä rahoituspalveluja, joita on vasta äkkettään ryhdytty tarjoamaan kuluttajille. Sijoitusneuvonnan osalta on puolestaan keskeistä mainita, onko kysymys puolueettomasta ja riippumattomasta neuvonnasta vai onko palvelun tarjoajalla sidoksia muihin rahoituspalvelujen tarjoajiin.

Ennakkotiedoissa on pykälän 2 kohdan mukaan ilmoitettava rahoituspalvelun suorittamisesta kuluttajalta perittävien maksujen, korvausten ja muiden kustannusten yhteismäärä eli siis rahoituspalvelun kokonaishinta. Jos rahoituspalvelun tai rahoituspalveluun sisältyvien tuotteiden kokonaiskustannusten täsmällistä määrää ei ole mahdollista ilmoittaa, on kohdan mukaan ilmoitettava kustannusten määräytymisperusteet. Esimerkiksi osakkeiden välityspalveluja koskevilla ennakkotiedoissa on mahdollista ilmoittaa, että välityskuluina peritään tietty osuus ostettavien tai myytävien osakkeiden kauppahinnasta.

Tavanomaista on myös, että sijoitusrahasto-osuuksien merkitsemisestä tai lunastamisesta perittävät kustannukset määräytyvät tiettyinä osuutena ostettavien tai myytävien sijoitusrahasto-osuuksien arvosta. Poikkeusta on tullutkin suppeasti. Aina kun kustannusten yhteismäärän täsmällinen ilmoittaminen on mahdollista, se on tehtävä. Esimerkiksi pelkästään kilpailusyistä ei ole sallittua olla ilmoittamatta täsmällistä kokonaiskustannusten määrää. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan b alakohtaan.

Pykälän 2 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin luetaan mukaan vain sellaiset verot ja julkiset maksut, jotka suoritetaan palvelun tarjoajan välityksellä. Jos palvelun tarjoajan tiedossa on, että kuluttaja voi rahoituspalvelun johdosta joutua maksamaan muitakin veroja tai julkisia maksuja, ennakotiedoissa on pykälän 3 kohdan mukaan oltava huomautus tällaisista mahdollisista muista veroista tai maksuista. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan d alakohtaan.

Esimerkiksi kun kuluttaja myy arvopapereita, hänelle on ilmoitettava, että hän voi joutua maksamaan luovutusvoittoveroa. Jos kysymys on muusta kuin arvopaperimarkkinain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetuista arvopaperin julkisesta kaupasta, ostaja on velvollinen suorittamaan arvopaperin luovutuksesta varainsiirtoveroa. Varainsiirtoverosta on ilmoitettava kohdan mukaisissa ennakotiedoissa, jos palvelun tarjoaja ei peri veroa, vaan kuluttaja suorittaa sen itse veronsaajalle eli valtiolle. Vahinkovakuutusten osalta ilmoitettavana verona voi tulla kysymykseen vakuutusmaksuvero. Yleensä veron suorittaa vahinkovakuutuksen myöntänyt vakuutusyhtiö, mutta jos vakuutuksenantajan sijoittautumisvaltio on muu kuin ETA-valtio, vakuutuksenottaja on itse verovelvollinen. Vahinkovakuutuksia tarjoavan niin sanotun kolmannen valtion vakuutusyhtiön on siis mainittava ennakotiedoissa vakuutusmaksuverosta.

Ennakotiedoissa on pykälän 4 kohdan mukaan mainittava kustannusten maksamista ja sopimuksen täyttämistä koskevat järjestelyt. Kohta vastaa direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan f alakohtaa. Näistä

seikoista sovitaan yleensä palvelun tarjoajan ja kuluttajan välissä henkilökohtaisissa neuvotteluissa. Ennakotiedoissa esimerkiksi internetissä on tällaisissa tapauksissa annettava esimerkkejä siitä, miten palvelun tarjoaja yleensä näiden seikkojen osalta toimii. Lisäksi ennakotiedoissa on mainittava, että seikat viime kädessä riippuvat osapuolten sopimuksesta.

Pykälän 5 kohta vastaa direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan g alakohtaa. Kohdan mukaan etäviestimen käyttämisestä syntyvät kulut on ilmoitettava, jos käyttämisestä veloitetaan perushintaa enemmän. Kuluista on ilmoitettava esimerkiksi, jos rahoituspalvelua tarjotaan niin sanotun lisämaksullisen puhelinpalvelun avulla. Viestimen käyttämisestä syntyviä tavallisia kuluja ei tarvitse ennakotiedoissa ilmoittaa.

Pykälän 6 kohdan mukaan ennakotiedoissa on oltava huomautus rahoituspalveluun liittyvästä mahdollisesta riskistä. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan c alakohtaan. Tällainen huomautus on sisällytettävä ennakotietoihin, jos rahoituspalvelun tai siihen liittyvän sijoitus tuotteen hinta tai arvo riippuu rahoitusmarkkinoilla vaihtuvista noteerauksista tai jos rahoituspalvelu tai sijoitus tuote voi tulla arvottomaksi. Kohdan mukainen huomautus on annettava esimerkiksi osakkeista ja sijoitusrahasto-osuuksista. Ennakotiedoissa on huomautettava riskistä myös, jos rahoituspalveluun tai sijoitus tuotteisiin muutoin liittyy erityinen riski. Esimerkiksi johdannaissopimukset ovat sijoitus tuotteita, joihin sisältyy erityinen riski. Myös valuuttaluotot ovat rahoituspalveluja, joihin valuuttakurssien mahdollisen muuttumisen vuoksi liittyy erityinen riski. Jos ennakotiedoissa tai muussa markkinointiaineistossa kerrotaan rahoituspalvelun tai siihen liittyvän sijoitus tuotteen historiallisesta arvonkehityksestä, ennakotiedoissa on mainittava myös, että aikaisempi arvonkehitys ei ole tae tulevasta kehityksestä.

Pykälän 7 kohta vastaa direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan e alakohtaa. Kohdan mukaan on ilmoitettava annettujen tietojen voimassaoloaika koskevat rajoitukset. Jos siis esimerkiksi rahoituspalvelu on saatavissa ilmoitettua korvausta vastaan vain

tietyin ajan, voimassaoloaika on mainittava ennakkotiedoissa.

8 §. *Ennakkotiedot etäsopimuksesta.* Pykälässä säädetään tiedoista, jotka on annettava etäsopimuksesta. Pykälän 1 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on mainittava peruuttamisoikeudesta tai siitä, että sellaista ei lain mukaan ole. Peruuttamisoikeudesta ja sitä koskevista poikkeuksista säädetään ehdotetun luvun 12 ja 14 §:ssä. Kulutusluottoja koskevat vastaavat säännökset ovat 7 luvussa ja vakuutusten osalta puolestaan vakuutussoimulaissa.

Ennakkotiedoissa on 2 kohdan mukaan mainittava peruuttamisaika, sen korvauksen määrä, joka kuluttajalta voidaan peruuttamisen johdosta vaatia, sekä muut peruuttamisoikeuden käyttämisestä koskevat ehdot ja ohjeet. Etämyyntiä koskevista yleisistä säännöksistä poiketen kuluttajalta voidaan vaatia maksu siitä suorituksesta, jonka hän on saanut ennen kuin hän on peruuttanut sopimuksen. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuluttajalle ilmoitetaan mahdollisesti perittävästä korvauksesta jo ennen sopimuksen tekemistä. Jos kuluttajalle ei ole korvauksesta ennakkotiedoissa mainittu, häneltä ei voida sitä 15 §:n mukaan vaatia. Peruuttamisoikeutta koskevista ohjeista on kerrottava, miten kuluttajan tulee menetellä halutessaan peruuttaa sopimuksen, esimerkiksi kenelle ja mihin osoitteeseen peruuttamisilmoitus on toimitettava.

Pykälän 1 ja 2 kohta perustuvat direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan a ja d alakohtaan. Ennakkotiedoissa on saman luetelmakohdan b alakohtaan perustuvan pykälän 3 kohdan mukaan ilmoitettava sopimuksen vähimmäiskesto, jos sopimus koskee rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista.

Ennakkotiedoissa on 4 kohdan mukaan ilmoitettava osapuolen mahdollinen oikeus irtisanoa tai purkaa sopimus taikka täyttää se ennaikaisesti joko lain tai sopimusehdon perusteella ja näiden toimenpiteiden seuraukset. Kuluttajalle on siis annettava tiedot sekä hänen oikeudestaan irtisanoutua sopimuksesta yksipuolisesti että palvelun tarjoajalla olevasta vastaavasta oikeudesta. Esimerkiksi kulutusluottoja koskevista ennakkotiedoissa on mainittava kuluttajalle 7 luvun

12 §:n mukaan kuuluvasta oikeudesta maksaa luotto ennaikaisesti takaisin ja vakuutuksia koskevissa ennakkotiedoissa puolestaan vakuutuksenottajalle vakuutussoimulain 12 §:n mukaan kuuluvasta oikeudesta irtisanoa vakuutus. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan c alakohtaan. Direktiivissä ei edellytetä, että kuluttajalle ilmoitetaan myös jommankumman osapuolen lakiin perustuvasta oikeudesta irtisanoa sopimus yksipuolisesti. On kuitenkin tärkeää, että kuluttaja saa tiedon tällaisista oikeuksista siitä riippumatta, perustuvatko ne sopimukseen vai lakiin.

Ennakkotiedoissa on pykälän 5 kohdan mukaan ilmoitettava se tai ne jäsenvaltiot, joiden lainsäädännön nojalla ennakkotiedot on annettu. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan e alakohtaan. Kohdassa ei säädetä siitä, minkä valtion lakia palvelun tarjoajan tulisi noudattaa ennakkotietoja antaessaan. Säännöksessä ainoastaan veloitetaan palvelun tarjoaja ilmoittamaan kuluttajalle, minkä valtion tai valtioiden lakiin annetut tiedot pohjautuvat.

Pykälän 6 kohdan mukaan on ilmoitettava mahdolliset sopimusehdot sopimukseen sovellettavasta laista ja toimivaltaisesta tuomioistuimesta. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan f alakohtaan. Kuluttajasopimuksen osapuolet voivat vain hyvin rajoitetusti sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta ennen riidan syntymistä. Tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeuden alalla koskevan neuvoston asetuksen mukaan (neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001; jäljempänä *Bryssel I –asetus*) toimivaltaisesta tuomioistuimesta voidaan sopia asetuksesta poiketen vain, jos sopimus antaa kuluttajalle oikeuden nostaa kanne muissa kuin asetuksessa säädetyissä toimivaltaisissa tuomioistuimissa tai jos kuluttajan ja hänen sopimuskumppaninsa kotipaikka tai asuinpaikka oli sopimusta tehtäessä samassa jäsenvaltiossa ja sopimuksessa sovitaan, että tuon jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia. Samansisältöisiä määräyksiä on Brysselin yleissopimuksessa (Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitettu yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta ja täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla),

jota sovelletaan Tanskan ja muiden EU-valtioiden välisissä suhteissa, sekä EU-valtioiden ja ETA-valtioiden sekä Puolan välisissä suhteissa sovellettavassa Luganon yleissopimuksessa (Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 allekirjoitettu yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta ja täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla).

Toisin kuin toimivaltaisesta tuomioistuimesta, osapuolilla on lähtökohtaisesti oikeus vapaasti sopia sopimukseen sovellettavasta laista eli tehdä lakiviittaus. Lakiviittauksen vaikutuksia on kuitenkin kuluttajien suojaamiseksi rajoitettu. Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevia kysymyksiä selvitetään tarkemmin 12 §:n perusteluissa.

Ennakkotiedoissa on pykälän 7 kohdan mukaan mainittava, millä kielellä tai kielillä ennakkotiedot ja sopimusehdot annetaan kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla ja millä kielellä tai kielillä palvelun tarjoaja sitoutuu toimimaan kuluttajan kanssa sopimussuhteen aikana. Tieto kielestä tai kielistä on kuitenkin annettava vain, jos kysymyksessä on eri kieli kuin se, jota palvelun tarjoaja käyttää ennakkotiedot antaessaan. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan g alakohtaan.

9 §. *Ennakkotiedot oikeussuojakeinoista.* Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 4 luetelmakohtaan perustuvassa pykälässä säädetään ennakkotiedoista, jotka on annettava oikeussuojakeinoista. Kuluttajalle on pykälän 1 kohdan mukaan ilmoitettava, onko hänen käytettävissään tuomioistuimen ulkopuolisia valitus- ja oikeussuojamenettelyjä. Jos tälläisiä menettelyjä on, ennakkotiedoista on käytävä ilmi, mitkä nämä menettelyt ovat. Tarjottavasta rahoituspalvelusta riippuen kuluttajan käytettävissä voivat Suomessa olla kuluttajavalituslautakunta, Arvopaperilautakunta tai Vakuutuslautakunta. Lisäksi kuluttajalle on ilmoitettava, miten hän voi käyttää näitä menettelyitä. Mainittava on ainakin, missä muodossa hakemus tai valitus on tehtävä, mihin se on toimitettava ja mistä on saatavissa lisätietoja menettelystä. Jos kuluttajan käytettävissä ei ole tällaisia oikeussuojamenettelyjä, ennakkotiedoissa on mainittava siitä.

Kuluttajalle on pykälän 2 kohdan mukaan ilmoitettava sellaiset kuluttajia suojaavat va-

kuusrahasotot tai muut korvausjärjestelyt, jotka eivät perustu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Kohdassa tarkoitettuja korvausjärjestelyjä ovat esimerkiksi Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskunnan, SOK:n jäsenosuuskuntien järjestämät kaksi keskinäistä takausrengasta: alueosuuskaupat takaavat muiden alueellisten osuuskauppojen sitoumukset säästökassatallettajille ja paikallisosuuskaupat puolestaan muiden paikallisten osuuskauppojen sitoumukset. Jos siis kysymys on säästökassatoiminnasta ja palvelun tarjoajana on takausrengaaseen kuuluva SOK:n jäsenosuuskunta, ennakkotiedoissa on ilmoitettava takausrengaasta. Kohdan mukainen ilmoitusvelvollisuus ei koske Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuvia korvausjärjestelyjä, kuten talletussuojarahastoa tai sijoittajien korvausrahosta.

10 §. *Ennakkotiedot puhelinmyynnissä.* Pykälä sisältää puhelinmyyntiä koskevia erityissäännöksiä. Puhelinmyynnillä tarkoitetaan pykälässä perinteistä puhelinmyyntiä, jossa palvelun tarjoaja puhelimen avulla suullisesti tarjoaa rahoituspalveluja. Pykälän säännöksiä ei siis sovelleta esimerkiksi tekstiviestipalveluna tarjottaviin rahoituspalveluihin.

Heti puhelinkeskustelun alussa on 1 momentin mukaan ilmoitettava palvelun tarjoajan nimi, kuluttajan kanssa asioivan henkilön nimi ja hänen suhteensa palvelun tarjoajaan sekä puhelun kaupallinen tarkoitus. Momentti perustuu direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan a luetelmakohtaan, mutta poikkeaa hieman direktiivistä. Direktiivissä ei edellytetä, että henkilön on heti puhelinkeskustelun alussa ilmoitettava nimensä ja yhteytensä palvelun tarjoajaan, vaan nämä tiedot voitaisiin ilmoittaa vasta myöhemmin. On kuitenkin katsottu asianmukaiseksi, että nämäkin tiedot ilmoitetaan kuluttajalle heti puhelinkeskustelun alussa. Nimensä lisäksi henkilön on siis momentin mukaan kerrottava yhteytensä palvelun tarjoajaan, kuten onko hän palvelun tarjoajan palveluksessa vai esimerkiksi palvelun tarjoajan lukuun toimiva asiamies tai välittäjä.

Kuluttajalle on ehdotuksen 6–9 §:n mukaan annettava tiedot yhteensä 21 eri seikasta. Puhelinkeskustelussa näin laajan tieto-

määrän antaminen ei välttämättä kaikissa tapauksissa ole tarkoituksenmukaista, esimerkiksi jos kuluttajalla on tarve tehdä rahoituspalvelua koskeva sopimus nopeasti. Tämän vuoksi 2 momentissa säädetään, että kaikkia näitä tietoja ei tarvitse antaa puhelimitse, jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu. Momentti vastaa direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan b luetelmakohdasta. Kaikki tiedot on joka tapauksessa annettava toimitettaessa ennakkotiedot ja sopimusehdot kuluttajalle 11 §:n mukaisesti kirjallisesti tai sähköisesti.

Kuluttajalle on kuitenkin annettava sopimuksesta päättämisen kannalta kaikkein olennaisimmat tiedot. Tämän vuoksi 2 momentissa säädetään, että palvelun tarjoajan henkilöllisyyttä koskevien tietojen lisäksi seuraavat tiedot on aina annettava: kuvaus rahoituspalvelun pääominaisuuksista, rahoituspalvelun kokonaishinta, huomautus mahdollisista rahoituspalvelun hankkimiseen liittyvistä sellaisista veroista ja julkisista kustannuksista, joita ei suoriteta palvelun tarjoajalle, ja määrätyt peruuttamisoikeutta koskevat tiedot. Tiedonantovelvoitteiden sisältöä selvitetään tarkemmin edellä 7 §:n 1—3 kohdan ja 8 §:n 1 ja 2 kohdan yhteydessä.

Jos kuluttajalle annetaan vain osa ennakkotiedoista, hänelle on momentin mukaan ilmoitettava, että lisätietoja on saatavissa. Lisäksi on mainittava, minkä tyyppisistä tiedoista on kysymys. Yksityiskohtaista selvitystä tiedoista ei ole annettava, vaan riittää, että kerrotaan pääpiirteittäin, mistä seikoista lisätietoja olisi saatavissa.

11 §. *Ennakkotietojen ja sopimusehtojen antaminen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.* Palvelun tarjoajan on pykälän 1 momentin mukaan annettava kuluttajalle kaikki ennakkotiedot ja sopimusehdot kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tietoja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne. Säännös perustuu direktiivin 5 artiklan 1 kohtaan, ja se vastaa pääosin ehdotettua 6 luvun 14 §:n 1 momenttia. Tarkoituksena on turvata se, että kuluttaja saa keskeiset tiedot rahoituspalvelusta ja sitä tarjoavasta palvelun tarjoajasta siten, että hän voi säilyttää tiedot ja tarvittaessa vedota niihin.

Ennakkotiedot ja sopimusehdot voidaan lä-

hettää kuluttajalle esimerkiksi sähköpostitse. Sähköpostia käytettäessä on otettava huomioon tietoturvasuhteellisuusaatimukset, erityisesti silloin jos ennakkotiedot ja sopimusehdot sisältävät salassapitovelvollisuuden ahtia seikkoja. Eräät palvelun tarjoajat ovat myös kehittämässä tietojärjestelmiään siten, että ennakkotiedot ja sopimusehdot ovat jatkuvasti kuluttajan saatavilla sähköisesti. Palvelun on oltava henkilökohtainen: riittävää ei ole, että palvelun tarjoaja pitää ennakkotiedot ja sopimusehdot kuluttajan saatavilla avoimessa verkossa. Henkilökohtaisuuden lisäksi palvelun on täytettävä seuraavat vaatimukset: ennakkotietojen ja sopimusehtojen on säilytettävä palvelussa muuttumattomina, kuluttajan on milloin tahansa voitava helposti ja vaivattomasti tutustua ennakkotietoihin ja sopimusehtoihin ja hänen on halutessaan voitava tallentaa tai tulostaa ne. Ennakkotietojen on oltava palvelussa sellaisina kuin ne annettiin kuluttajalle ja saatavilla on pidettävä sekä yksilöllisesti sovitut ehdot että vakioehdot. Vaikka palvelun tarjoaja olisi muuttanut myöhemmin vakioehtojaan, kuluttajan saatavilla on oltava vakioehdot myös sellaisina kuin ne olivat sopimusta tehtäessä. Mahdollista on direktiivin johdanto-osan 20 kappaleessa mainitun mukaisesti myös, että ennakkotiedot ja sopimusehdot annetaan tietokonelevykkeellä taikka CD- tai DVD-levyllä. Tällainen tietojen antotapa tullee olemaan kuitenkin käytännössä harvinaista.

Toisin kuin etämyyntiä yleisesti koskevan 6 luvun 14 §:n mukaan, ennakkotiedot ja sopimusehdot on momentin mukaan annettava jo ennen sopimuksen tekemistä. Tarjottavan rahoituspalvelun ominaisuudet ja sopimuksen muu sisältö määräytyvät markkinoinnissa annettujen tietojen ja sopimusehtojen perusteella. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuluttaja saa sopimusehdot ja muut ennakkotiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla jo ennen sopimuksen tekemistä. Näin kuluttajalla on paremmat mahdollisuudet perehtyä tarjottuun rahoituspalveluun ja harkita, soveltuuko se hänen tarpeisiinsa ja onko se hinnoiteltu ja muilta ehdoiltaan kilpailukykyinen verrattuna muihin markkinoilla oleviin vastaaviin palveluihin.

Palvelun tarjoajan on annettava kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla paitsi

sopimusehdot ja 6—9 §:ssä mainitut ennakkotiedot myös ne tiedot, jotka hän on muun lainsäädännön nojalla velvollinen antamaan kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä. Näitä muita tiedonantovelvollisuussäännöksiä selvitetään yleisperustelujen 3.2. jaksossa.

Eräitä rahoituspalveluja koskevien erityissäännösten mukaan tietyt tiedot on pidettävä mahdollisten asiakkaiden saatavilla, mutta niitä ei ole ilman eri pyyntöä annettava jokselle asiakkaalle. Esimerkiksi arvopaperimarkkinalain mukaan markkinointiaineistossa on viitattava tarjous- tai listalleottoesitteeseen ja mainittava paikka, josta esitettä saa. Samantyyppinen säännös rahastoesitteestä sisältyy sijoitusrahastolakiin. Ehdotetulla momentilla ei ole vaikutusta erityissäännösten mukaisiin velvoitteisiin. Vastaisuudessaakin riittää siis myös etämyynnissä, että kuluttajalla on halutessaan mahdollisuus tutustua niihin esitteisiin. Vakuutuksia koskevia erityissäännöksiä selvitetään jäljempänä 2. alikohdituksen 6 §:n perusteluissa.

Ennakkotietoja ja sopimusehtoja ei ole kuitenkaan kaikissa tapauksissa annettava kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä: jos sopimus tehdään kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintä käyttäen, että ennakkotietojen ja sopimusehtojen antaminen säädetyllä tavalla ei ole teknisesti mahdollista ennen sopimuksen tekemistä, voidaan tiedot ja sopimusehdot 2 momentin mukaan antaa vasta sopimuksen tekemisen jälkeen. Momentti perustuu direktiivin 5 artiklan 2 kohtaan.

Momentin tarkoituksena on mahdollistaa se, että kuluttaja voi halutessaan tehdä rahoituspalvelua, esimerkiksi vahinkovakuutusta koskevan sopimuksen niin, että sopimus tulee heti voimaan. Momentti tulee tyypillisesti sovellettavaksi silloin, kun sopimus tehdään puhelimitse. Poikkeussäännös tulee sovellettavaksi usein myös, jos sopimus tehdään tietoverkossa.

Jos kuluttaja sopimussuhteen aikana pyytää sopimusehtoja paperilla, palvelun tarjoajan on ne 3 momentin mukaan toimitettava kuluttajalle. Momentti perustuu 5 artiklan 3 kohdan ensimmäiseen virkkeeseen. Rahoituspalvelua koskevat sopimukset voivat olla voimassa useita vuosia, pisimmillään vuosikymmeniäkin. Tämän vuoksi on tärkeää, että

kuluttajalla on oikeus saada sopimusehdot myös paperilla esimerkiksi, jos alun perin sähköisesti toimitetut sopimusehdot eivät ole enää kuluttajan käytettävissä tekniikan kehittymisen vuoksi.

12 §. *Peruuttamisoikeus*. Pykälän 1 momentin mukaan kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus ilmoittamalla siitä palvelun tarjoajalle 14 päivän määräajassa. Säännös vastaa direktiivin 6 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa. Luvun peruuttamisoikeutta koskevia säännöksiä ei pykälän 2 momentin mukaan sovelleta kulutusluottoihin eikä vakuutusopimuksiin, vaan kulutusluottoihin sovellettaisiin 7 luvun ja vakuutusopimukseen vakuutusopimuslain säännöksiä.

Peruuttaminen on kuluttajalle kuuluva oikeus, eikä sen käyttämiselle tarvitse ilmoittaa mitään syytä. Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, häneltä voidaan vaatia vain 15 §:n mukainen korvaus ennen peruuttamista mahdollisesti suoritetusta palvelusta. Mitään sanktioluonteista korvausta tai hyvitystä ei kuluttajalta peruuttamisen johdosta voida periä.

Peruuttamisaika alkaa yleensä sopimuksen tekemisestä. Jos ennakkotiedot ja sopimusehdot on annettu kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla sopimuksen tekemisen jälkeen, peruuttamisaika alkaa kuitenkin vasta tästä myöhemmästä ajankohdasta. Mahdollista on myös, että ennakkotiedot ja sopimusehdot annetaan kuluttajalle eri aikaan. Tällöin peruuttamisaika alkaa vasta siitä, kun molemmat on annettu kuluttajalle. Säännökset perustuvat direktiivin 6 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan. Tarkoituksena on, että kuluttajan harkinta-aika alkaa vasta, kun hänellä on käytettävissään sopimusehdot sekä keskeiset tiedot palvelun tarjoajasta, tarjotusta rahoituspalvelusta, sopimuksen sisällöstä ja oikeuksistaan sellaisessa muodossa, että hän voi niihin huolellisesti perehtyä.

Jos palvelun tarjoaja laiminlyö antaa kuluttajalle ennakkotiedot ja sopimusehdot, 14 päivän määräaika ei ala kuluu ja kuluttajalla saattaa siten säilyä oikeus peruuttaa sopimus hyvinkin pitkän ajan. Muussa etämyynnissä sopimus ei 6 luvun 20 §:n mukaan sido kuluttajaa, jos vahvistuksen antaminen on laiminlyöty. Kuluttajan on kuitenkin vedottava sopimuksen sitomattomuuteen

vuoden kuluessa sopimuksen tekemisestä, mikä siis muodostaa ajallisen takarajan peruuttamisoikeuden käyttämiselle. Vastaavaa takarajaa ei sisälly täytäntöön pantavaan direktiiviin eikä siten myöskään ehdotettuun lakiin. Jos palvelun tarjoaja myöhemmin havaitsee laiminlyönnin ja korjaa sen, kuluttajan oikeus peruuttaa sopimus päättyy 14 päivän kuluttua siitä, kun sopimusehdot ja ennakkotiedot on annettu säädetyllä tavalla.

Peruuttamisilmoituksen muodolle ei ole laissa asetettu vaatimuksia. Ilmoitus on kuitenkin suositeltavaa tehdä kirjallisesti tai muutoin siten, että kuluttaja voi tarvittaessa todistaa peruuttaneensa sopimuksen. Kuluttajan on peruuttamisesta ilmoittaessaan noudatettava palvelun tarjoajan ennakkotiedoissa antamia ohjeita esimerkiksi siitä, mille taholle palvelun tarjoajan organisaatiossa ilmoitus on toimitettava. Ennakkotiedoissa annettavat ohjeet eivät saa olla sellaiset, että ne ilman perusteltua syytä vaikeuttavat tai hankaloittavat peruuttamisoikeuden käyttämistä.

Peruuttamisajan laskemiseen ja peruuttamisoikeuden käyttämiseen vaikuttavia muita säännöksiä on ehdotetuissa 12 luvun 1 c ja 1 e §:ssä.

13 §. *Liitännäissopimuksen peruuntuminen.* Pykälän 1 momentissa säädetään tapauksista, joissa rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen liittyy toista palvelua koskeva sopimus. Tyypillisiä tällaisia liitännäissopimuksia ovat lainaturvavakuutukset ja takaus- ja panttaussitoumukset. Tarjolla on myös esimerkiksi maksu- ja luottokortteja, joihin liittyy matkavakuutus.

Jos sama taho toimii palvelun tarjoajana myös liitännäissopimuksessa tai jos liitännäissopimus perustuu tämän tahon ja lisäpalvelua tarjoavan kolmannen osapuoleen väliseen sopimukseen tai muuhun järjestelyyn, liitännäissopimus peruuntuu momentin mukaan ilman eri toimenpiteitä kuluttajan peruuttaessa pääsopimuksen. Momentti perustuu direktiivin 6 artiklan 7 kohdan toiseen alakohtaan. Koska palvelun tarjoaja on osallisena myös liitännäissopimuksen järjestämisessä, kuluttajalle ei ole tarpeellista asettaa velvollisuutta erikseen ilmoittaa liitännäissopimuksen peruuttamisesta. Pääsopimuksen palvelun tarjoajan tehtävänä on huolehtia siitä, että toinen palvelun tarjoaja saa tiedon so-

pimuksen peruuntumisesta.

Velan vakuudeksi voidaan antaa takauslaista ilmenevin rajoituksin myös yleistakaus tai yleispanttaus. Yleistakauksella ja -panttauksella tarkoitetaan sellaista vakuussitoumusta, joka ei koske vain yksilöityä päävelkaa. Jos yleistakaus tai -panttaus on annettu peruutetun luottosopimuksen tekemisen yhteydessä eikä se ole muun ennen peruuttamista tehdyn luottosopimuksen vakuutena, takaus tai panttaus peruuntuu ehdotetun momentin nojalla kuluttajan peruuttaessa luottosopimuksen. Jos sitä vastoin yleistakaus tai -panttaus on myös muun luottosopimuksen maksamisen vakuutena, se ei peruunnu.

Pykälän 2 momentissa viitataan 6 luvun 24 §:ään ja 10 luvun 12 §:ään, joissa on säännöksiä luottosopimuksen peruuntumisesta silloin, kun luottosopimus liittyy kotimyynti- tai etämyyntisopimukseen taikka aikaosuusasunnon kauppasopimukseen. Luottosopimus peruuntuu näiden erityissäännösten nojalla kustannuksitta. Momentti perustuu direktiivin 6 artiklan 7 kohdan ensimmäiseen alakohtaan.

14 §. *Peruuttamisoikeutta koskevat rajoitukset.* Pykälässä säädetään peruuttamisoikeutta koskevista poikkeuksista, ja se perustuu direktiivin 6 artiklan 2 kohdan a ja c alakohtiin. Pykälän 1 kohdan mukaan peruuttamisoikeutta ei ole, kun rahoituspalvelun tai siihen liittyvän sijoitustuotteen hinta tai arvo riippuu rahoitusmarkkinoilla vaihtuvista teerauksista, joihin palvelun tarjoaja ei voi vaikuttaa. Kuluttajalla ei ole oikeutta peruuttaa esimerkiksi osakkeiden osto- tai myyntitoimeksiantoa taikka sijoitusrahasto-osuuden osto- tai myyntisopimusta. Poikkeus koskee myös esimerkiksi valuutanvaihtosopimuksia.

Pykälän 2 kohdan mukaan kuluttajalla ei ole peruuttamisoikeutta myöskään silloin, kun kumpikin osapuoli on jo täyttänyt sopimusvelvoitteensa kokonaisuudessaan ja sopimusvelvoitteet on täytetty ennen peruuttamisajan päättymistä kuluttajan nimenomaisesti pyynnöstä. Säännös tulee sovellettavaksi esimerkiksi maksujenvälitystoimeksiantoissa, jos välitettävät varat on jo toimitettu vastaanottajalle.

15 §. *Korvaus ennen peruuttamista suoritetusta palvelusta.* Kuluttajalta voidaan pykälän mukaan vaatia korvaus siitä rahoituspal-

velusta, jonka palvelun tarjoaja on sopimuksen mukaisesti suorittanut ennen kuin kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeuttaan. Pykälä perustuu direktiivin 7 artiklan 1 kohtaan.

Olennaista on, että perittävä korvaus ei saa olla sanktio peruuttamisoikeuden käyttämisestä, vaan vain maksu palvelun tarjoajan tosiasiallisesti suorittamasta sopimuksenmukaisesta palvelusta. Sanktioluonteisten korvausten estämiseksi pykälän 1 momentissa säädetään, että korvaus ei saa ylittää määrää, joka saadaan vertaamalla suoritettua palvelua sopimuksessa tarkoitettuihin palveluihin kokonaisuudessaan. Jos esimerkiksi rahoituspalvelusta peritään vuosipalkkiona 100 euroa ja palvelun tarjoaja on suorittanut rahoituspalvelua kaksi viikkoa, perittävä korvaus ei yleensä saisi olla suurempi kuin 14/365 vuosikorvauksesta, eli vajaat neljä euroa. Eräissä rahoituspalveluissa on tavanomaista periä heti sopimussuhteen alussa erillinen kertakorvaus sopimuksen perustamisesta aiheutuvista kuluista. Ehdotettu pykälä merkitsee sitä, että tämän tyyppisiä kuluja saadaan periä kuluttajalta peruuttamistapauksessa vain, jos ne perustuvat tosiasiallisesti tehtyyn työhön.

Kuluttajalta ei voida 2 momentin mukaan vaatia mitään korvausta, jos siitä ei ole ennen sopimuksen tekemistä ilmoitettu kuluttajalle 8 tai 10 §:n mukaisesti. Kuluttaja on jo ennen sopimuksen tekemistä saatava tietää, mitä hän joutuu maksamaan, jos hän käyttää peruuttamisoikeuttaan. Samoin kuluttajalta ei voida momentin mukaan periä korvausta, jos sopimuksen täyttäminen on aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

Peruuttamisoikeus koskee myös talletussopimuksia. Jos kysymys on määräaikaisesta talletuksesta, pankki voi sovitun koron sijasta maksaa talletukselle peruuttamisajalta alhaisempaa korkoa, esimerkiksi pankin käyttöille maksamaa korkoa. Näin voidaan kuitenkin menetellä vain, jos alemmasta korosta on ilmoitettu kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä.

16 §. *Suoritusten palauttaminen.* Jos kuluttaja peruuttaa sopimuksen, hänellä on 1 momentin mukaan velvollisuus 30 päivän määräajassa palauttaa kaikki sopimuksen perusteella saadut maksut ja muu omaisuus. Määräaika alkaa kulua siitä, kun kuluttaja on h-

hettänyt peruuttamisilmoituksen. Momentti perustuu direktiivin 7 artiklan 5 kohtaan. Jos kuluttaja ei määräajassa palauta saamiensa suorituksia, palvelun tarjoajalla on oikeus saada viivästyneelle määrälle korkolain (633/1982) mukaista viivästyskorkoa.

Palvelun tarjoajalla on puolestaan 2 momentin mukaan vastaava velvollisuus palauttaa viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluessa kuluttajalle kaikki maksut ja muu omaisuus, jonka kuluttaja on sopimuksen perusteella suorittanut. Määräaika alkaa siitä, kun palvelun tarjoaja on saanut peruuttamisilmoituksen. Palvelun tarjoajalla on oikeus vähentää palautettavasta summasta se korvaus, jonka hän saa 8 tai 10 §:n nojalla periä kuluttajalta. Momentti perustuu direktiivin 7 artiklan 4 kohtaan. Vastaavasti kuin palvelun tarjoajalla myös kuluttajalla on oikeus saada viivästyskorkoa, jos palvelun tarjoaja ei määräajassa palauta saamiaan suorituksia.

Pykälän 3 momentin mukaan jos maksuja ja muuta omaisuutta on palautettava puolin ja toisin, sopijapuoli saa pidättäytyä täyttämästä omaa palautusvelvollisuuttaan, kunnes vastapuoli täyttää oman vastaavan velvollisuutensa. Direktiivi ei sisällä vastaavaa säännöstä. Säännöksen tarkoituksena on turvata kummankin osapuolen oikeus saada peruuttamistapauksessa suorituksensa ja mahdollinen muu palautettava omaisuus takaisin. Sopimuksen purkamista koskeva vastaava säännös on muun muassa kauppalaissa (355/1987).

17 §. *Lakiviittauksia koskeva rajoitus.* Pykälässä rajoitetaan osapuolten oikeutta sopia etäsopimukseen sovellettavasta laista eli tehdä lakiviittaus. Pykälä tulee sovellettavaksi silloin, kun sopimukseen lakiviittauksen puuttuessa sovellettaisiin ETA-valtiossa voimassa olevia säännöksiä rahoituspalvelujen etämyynnistä. Pykälä perustuu direktiivin 12 artiklan 2 kohtaan. Säännöksen tarkoituksena on estää direktiivin mukaisen kuluttajansuojan kiertäminen valitsemalla sovellettavaksi laiksi muun kuin ETA-valtion laki. Vastaavia säännöksiä on nykyisin 4 luvun 5 §:ssä, 5 luvun 29 a §:ssä, 6 luvun 19 §:ssä ja 10 luvun 2 §:n 2 momentissa.

Sopimukseen sovellettavasta laista määrätään Euroopan unionin jäsenvaltioiden väli-

sessä yleissopimuksessa (Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoitettavaksi avattu yleissopimus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista, jäljempänä *Rooman yleissopimus*), joka tuli Suomen osalta voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1999. Pääperiaatteena Rooman yleissopimuksessa on sopimusvapaus: sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet. Kuluttajasopimuksissa lakiviittauksella on kuitenkin rajoitettu vaikutus. Kuluttaja säilyttää asuinpaikkavaltionsa pakottavan lainsäädännön antaman suojan, jos sopimuksella on määrättyjä liittymiä tähän valtioon. Tällaisia liittymiä ovat muun muassa asuinpaikkavaltiliiossa kuluttajalle osoitettu tarjous tai mainonta ja kuluttajan omat tässä valtiossa toteuttamat toimenpiteet sopimuksen tekemiseksi. Jos lakiviittauksista ei ole tehty ja jos sopimuksella on edellä mainittuja liittymiä kuluttajan asuinpaikkavaltiliioon, sovelletaan tämän valtion lakia.

Rooman yleissopimuksessa tarkoitettuina kuluttajasopimuksina ei pidetä arvopaperikauppaa eikä luoton myöntämistä muuhun tarkoitukseen kuin tavaroiden tai palveluiden kauppaan. Näihin sopimuksiin sovelletaan yleissopimuksen yleisiä määräyksiä lainvalinnasta. Niiden mukaisesti sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy. Oletuksena on, että sopimus liittyy läheisimmin sen valtion lakiin, jossa sopimuksen luonteenomaisen suorituksen toimittamisesta vastaavan osapuolen elisiis yleensä palvelun tarjoajan asuinpaikka tai keskushallinto sijaitsee.

Vakuutusopimuksia koskevia erityissäännöksiä on toisen vahinkovakuutusdirektiivin (toinen neuvoston direktiivi 88/357/ETY muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelun tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 73/239/ETY muuttamisesta) 7 ja 8 artiklassa ja henkivakuutusdirektiivin 32 artiklassa. Nämä yhteisösäännökset on Suomessa pantu täytäntöön eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutusopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain (91/1993) säännöksillä. Lain säännöksiä sovelletaan, kun vahinkovakuutuksen kattama riski tai henkivakuutuk-

sen ottajan vakinainen asuinpaikka sijaitsee ETA-valtiossa.

Henkivakuutusopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa vakuutuksenottajalla on vakinainen asuinpaikka. Sovellettavasta laista on henkivakuutusopimuksessa mahdollista sopia vain hyvin rajoitetusti. Vahinkovakuutusopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa vakuutuksenottajalla on vakinainen asuinpaikka, jos myös riski sijaitsee tässä valtiossa. Muussa tapauksessa sovelletaan sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy. Sopimuksen oletetaan liittyvän läheisimmin siihen valtioon, jossa riski sijaitsee, jollei muuta näytetä. Vahinkovakuutusopimuksessa voidaan sopia lakiviittauksesta vakuutuksenottajan vakinaisen asuinpaikan lakiin. Jos riski ei sijaitse mainitussa valtiossa, voidaan sopia lakiviittauksesta myös sen valtion lakiin, missä riski sijaitsee. Lisäksi lakiviittauksesta voidaan rajoituksetta sopia, jos se jommankumman edellä mainitun lain mukaan on sallittua. Pakolliseen vahinkovakuutusopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, missä vakuutuksen ottaminen on säädetty pakolliseksi.

Jos sopimukseen tulisi edellä mainittujen säännösten mukaan sovellettavaksi jonkun ETA-valtion laki, lakiviittauksella ei pykälän mukaan voi syrjäyttää rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevia ETA-valtion säännöksiä, jos niissä suojataan kuluttajaa tehokkaammin kuin sen valtion laissa, johon lakiviittaus on tehty. Sopimukseen voivat siten tulla sovellettaviksi kahden eri oikeusjärjestuksen säännökset: sen valtion laki, johon lakiviittaus on tehty, ja lakiviittauksella syrjäytetyt ETA-valtion säännökset siltä osin kuin ne johtavat kuluttajan kannalta parempaan tulokseen.

18 §. *Kuluttajan oikeus vaihtaa käytettävää etäviestintä.* Pykälän mukaan kuluttajalla on asioidessaan palvelun tarjoajan kanssa sopimussuhteen aikana oikeus halutessaan käyttää muuta etäviestintä kuin hän käytti sopimusta tehtäessä, jos etäviestimen vaihto ei ole ristiriidassa tehdyn sopimuksen tai rahoituspalvelun luonteen kanssa. Pykälällä paneaan täytäntöön direktiivin 5 artiklan 3 kohdan toinen virke. Jos kuluttaja on esimerkiksi tehnyt verkkopankkisopimuksen, hän ei voi vaatia muun viestimen käyttämistä

sopimuksen piiriin kuuluvissa asioissa, koska se olisi vastoin tehdyn sopimuksen luonnetta. Jos etäviestimen vaihtamisen rajoittamiseen ei ole tällaista sopimuksen tai rahoituspalvelun luonteesta johtuvaa perusteltua syytä, sopimuksella ei voida rajoittaa kuluttajan pykälään perustuvaa vaihto-oikeutta.

7 luku. Kulutusluotot

11 a §. Pykälässä säädetään kuluttajan oikeudesta peruuttaa kulutusluottosopimus, ja sillä pannaan täytäntöön direktiivin 6 ja 7 artikla kulutusluottojen osalta. Peruuttamisaika on pykälän 1 momentin mukaan 14 päivää. Määräaika alkaa kulua siitä, kun kuluttajalle on annettu kappale luottosopimuksesta sekä 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, häneltä ei 2 momentin mukaan voida vaatia korvauksena muuta kuin todellinen vuosikorko ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä. Todellisella vuosikorolla tarkoitetaan 2 §:n 7 kohdan mukaan korkoprosenttia, joka saadaan laskemalla luottokustannukset vuosikorkona luoton määrälle lyhennykset huomioon ottaen. Tarkempia säännöksiä vuosikoron laskemisesta erityyppisten luottojen osalta on kuluttajansuojalain 7 luvun eräiden säännösten soveltamisesta annetussa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä (874/1986). Sopimuksen peruuttamisen vaikutukset poikkeavat siten luoton ennaaikaista maksamista koskevista säännöksistä, joiden mukaan kuluttajalta voidaan vaatia luoton perustamisesta aiheutuneet koh- tuulliset kulut kokonaisuudessaan.

Kuten muissakin rahoituspalveluissa, edellytyksenä korvauksen perimiselle on, että siitä on kuluttajalle ennakolta ilmoitettu. Korvausta ei saa vaatia, jos varat on maksettu kuluttajalle ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

Pykälän 3 momentissa säädetään suoritus- ten palauttamisesta, kun luottosopimus peruutetaan. Momentin säännökset vastaavat 6 a luvun 16 §:n säännöksiä. Momentti merkitsee muun muassa sitä, että luotonantajan ei tarvitse palauttaa kuluttajalle luoton va- kuutena olevaa panttia ennen kuin kuluttaja maksaa luoton takaisin. Jos kuluttaja tai luon-

tonantaja viivästyvät suoritusten palauttamis- sessa, sovellettavaksi tulevat korkolain sää- nökset viivästyskorosta.

19 §. Pykälässä säädetään tilinhaltijan vas- tuusta, jos luottokorttia tai muuta luoton käyttöön oikeuttavaa tunnistetta on käytetty oikeudettomasti. Pykälään lisättävän uuden 3 momentin mukaan samoja säännöksiä so- velletaan myös tilin tai muun rahoituspalve- lun käyttöön oikeuttaviin tunnisteesiin. Pykä- län säännöksiä on jo nykyisin oikeuskäytän- nössä sovellettu analogisesti pankkikortte- i- hin. Uuden 3 momentin myötä säännökset koskisivat myös esimerkiksi verkkotunnuk- sia, jotka oikeuttavat tilin käyttöön tai jotka mahdollistavat osakkeiden tai sijoitusrahasto- osuuksien ostamisen tai myymisen. Momen- tilla pannaan täytäntöön direktiivin 8 artikla pankkikorttien osalta. Muilta osin sääntely ei perustu direktiiviin.

12 luku. Erinäisiä säännöksiä

1 c §. Oikeus vedota eräisiin ilmoituksiin. Pykälän 1 momentin lisättäväksi ehdotetun säännöksen mukaan riski kuluttajan lähettä- män peruuttamisilmoituksen perille tulosta on vastaanottajalla. Vastaava periaate on jo nykyisessä 6 luvun 22 §:n 1 momentissa ja 10 luvun 11 §:n 2 momentissa. Uutta on, että periaatetta sovelletaan ehdotuksen mukaan myös, kun kuluttaja peruuttaa sopimuksen 6 a tai 7 luvun säännösten mukaisesti. Edellä mainitut 6 ja 10 luvun säännökset ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännös, jonka mukaan postitse lähetetyn il- moituksen katsotaan saapuneen seitsemänte- nä päivänä sen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn päivänä, jona ilmoitus on lähetetty, jos muuta selvitystä ilmoituksen saapumisen ajankohdasta ei esitetä. Oletussääntöä sovel- lettaisiin ehdotuksen perusteella myös 6 a lu- vun mukaisiin peruuttamisilmoituksiin. Ny- kyiseen 6 luvun 22 §:n 2 momenttiin sisälty- vä vastaava säännös ehdotetaan kumottavaksi päällekkäisenä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Pykälän 1 momentin mukainen periaate, jonka mukaan riski ilmoituksen pe- rille tulosta on vastaanottajalla, koskee uuden momentin mukaan myös elinkeinonharjoitta-

jan antamia ilmoituksia, asiakirjoja ja tietoja. Vastaava periaate on nykyisin muutettavaksi ehdotetussa 1 momentissa ja kumottavaksi ehdotetussa 6 luvun 22 §:n 1 momentissa.

1 e §. *Määräajan laskeminen.* Pykälä sisältää uuden määräaikaisten laskemista koskevan säännöksen, jota sovelletaan aina, kun jokin toimi on kuluttajansuojalain mukaan tehtävä määräajassa. Määräaikaa laskettaessa ei pykälän mukaan oteta lukuun sitä päivää, jolloin sopimus tehtiin tai tehtiin muu toimi, josta määräaika alkaa kulua. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun tai juhannusaatto tai arkilauantai, määräajassa tehtävä toimi voidaan suorittaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Pykälän säännökset vastaavat tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sovellettavan säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) säännöksiä. Kuluttajansuojalaissa vastaavia säännöksiä on nykyisin peruuttamisajan laskemisen osalta 6 luvun 21 §:ssä ja 10 luvun 10 §:n 2 momentissa. Nämä säännökset ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomina.

1.2. Vakuutuslakilaki

5 §. *Tiedot ennen sopimuksen päättämistä.* Ehdotetun 3 momentin mukaan vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle on pykälän 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi annettava kuluttajansuojalain 6 a luvussa tarkoitettujen ennakkotiedot. Annettavien tietojen tarkempaa sisältöä selvitetään 1. lakiehdotuksen 6 a luvun 5—10 §:n perusteluissa.

Vakuutuslakilain säännöksiä sovelletaan myös eräisiin lakisääteisiin vakuutuksiin, jollei lakisääteisiä vakuutuksia koskevissa erityissääöksissä toisin säädetä. Lakisääteisistä vakuutuksista kuluttajille tarjotaan liikennevakuutuksia. Ehdotettu momentti merkitsee siis, että kuluttajansuojalakiin lisättäväksi ehdotetun 6 a luvun 5—10 §:n säännöksiä ennakkotietojen antamisesta sovelletaan myös liikennevakuutusten etämyyntiin kuluttajalle. Vapaaehtoisten vakuutusten osalta momentilla on vain informatiivinen merkitys, sillä vapaaehtoiset vakuutukset kuuluvat kuluttajansuojalakiin lisättäväksi ehdotetun 6 a luvun soveltamisalaan.

6 §. *Eräiden asiakirjojen antaminen.* Pykä-

län 1 momenttiin lisätään vakuutusten etämyyntiä koskeva erityissäännös. Voimassa olevan 1 momentin mukaan vakuutuksenottajalle on toimitettava viipymättä vakuutus sopimuksen päättämisen jälkeen asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen sisältö (*vakuutuskirja*), sekä vakuutusehdot. Ehdotetun erityissäännöksen mukaan vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle sovelletaan, mitä sopimusehtojen ja ennakkotietojen antamisesta säädetään kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä. Lähtökohtana on siis, että vakuutusten etämyynnissä sopimusehdot ja ennakkotiedot on annettava kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla jo ennen sopimuksen päättämistä. Jos sopimus kuitenkin tehdään vakuutuksenottajana olevan kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintä käyttäen, että tietojen ja sopimusehtojen antaminen säädetyllä tavalla ei ole teknisesti mahdollista ennen sopimuksen tekemistä, voidaan tiedot ja ehdot antaa sopimuksen tekemisen jälkeen. Erityissäännös koskee sekä lakisääteisten että vapaaehtoisten vakuutusten etämyyntiä kuluttajalle.

12 §. *Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus.* Pykälään lisätään säännös, jonka mukaan vakuutuksenottajalla ei ole oikeutta irtisanoa vakuutus sopimusta, jos vakuutus sopimuksen sovittu voimassaoloaika on lyhyempi kuin 30 päivää. Säännös perustuu direktiivin 6 artiklan 2 kohdan b alakohtaan. Säännös tulee sovellettavaksi lähinnä matkustaja- ja matkatavaravakuutuksissa, joissa on tavallista, että vakuutukset ovat lyhytkestoisia, vain yhtä matkaa silmällä pitäen otettuja. Säännös on soveltamisalaltaan yleinen koskien sekä etäviestintien avulla että muulla tavoin tehtyjä vakuutus sopimuksia. Säännös koskee kaikkia vakuutuksenottajia eikä ainoastaan kuluttajia.

13 a §. *Vakuutuksenottajan oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus.* Pykälän 1 momentissa säädetään vakuutuksenottajan oikeudesta peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus. Peruuttamis oikeus koskee sekä etämyyntiä että muulla tavalla myytyjä eläkevakuutuksia ja säästöhenkivakuutuksia. Säännöksellä pannaan täytäntöön henkivakuutus direktiivin 35 artiklan 1 kohta ja rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan direktiivin 6 artiklan 1 kohta.

Peruuttamisaika on 30 päivää. Peruuttamisaika alkaa siitä päivästä, jona vakuutuksenottaja on saanut tiedon vakuutushakemuksen tai tarjouksen hyväksymisestä ja hänelle on annettu 6 §:ssä tarkoitetut asiakirjat eli vakuutuskirja ja vakuutusehdot tai vakuutus-ten etämyynnissä kuluttajalle kuluttajan-suojalain 6 a luvun 11 §:ssä tarkoitetut en-nakkotiedot ja sopimusehdot.

Pykälän 2 momentissa säädetään peruuttamisen vaikutuksista. Lähtökohtana on, että vakuutuksenantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava vakuutuksenottajan vakuutus sopimuksen perusteella suorittamat maksut kokonaisuudessaan. Jos kyse on sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta, vakuutuksenantaja saisi kuitenkin vähentää palautettavista maksuista määrän, joka vastaa sijoituskohteen mahdollista arvon alenemista peruuttamisilmoituksen saapumispäivänä. Vakuutuksenottaja kantaisi siis momentin mukaan riskin siitä, että esimerkiksi sijoitus-rahasto-osuuden arvo alenee peruuttamisaikana. Vakuutuksenantajalla olisi oikeus tehdä tällainen vähennys vain, jos siitä on ilmoitettu vakuutuksenottajalle ennen sopimuksen tekemistä.

Pykälän 3 momentissa säädetään liitännäissopimuksen peruuntumisesta. Eläkevakuutuksiin ja säästöhenkivakuutuksiin liittyy yleensä kuoleman varalta otettu riski henkivakuutus. Jos vakuutuksenottaja peruuttaa eläkevakuutus- tai säästöhenkivakuutus sopimuksen, tällainen liitännäissopimus peruuntuu ilman eri toimenpiteitä vakuutuksenottajan taholta. Vakuutuksenantajalla olisi oikeus periä maksu vakuutuksenottajan liitännäisso-

pimuksen mukaisesti saamasta vakuutusturvasta edellyttäen, että maksusta on ilmoitettu ennen vakuutus sopimuksen tekemistä.

1.3. Laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 2 momenttiin lisätään uusi 12 kohta, jonka mukaan lain säännökset koskevat myös rahoituspalveluiden etämyynnistä annettua direktiiviä. Toimivaltaisilla viranomaisilla — kuluttaja-asiamiehellä, Rahoitustarkastuksella ja Vakuutusvalvontavirastolla — on siis ehdotuksen mukaan oikeus vaatia direktiivin vastaisen menettelyn kieltämistä toisessa ETA-valtiossa, jos toisesta ETA-valtiosta peräisin oleva toiminta loukkaa kuluttajien yleisiä etuja Suomessa. Vastaavasti toisen ETA-valtion viranomaisella tai muulla oikeutetulla yksiköllä on oikeus panna kieltomenettely vireille Suomessa, markkinaoikeudessa.

2. Voimaantulo

Direktiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin täytäntöönpanoaika päättyy 9 päivänä lokakuuta 2004. Tämän takia ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan mainittuna päivänä.

Ehdotettuja sopimussuhdetta koskevia säännöksiä sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kuluttajansuojalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 21 ja 22 § sekä 10 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 21 ja 22 § laissa 1072/2000 sekä 10 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti laissa 1162/1997,
muutetaan 1 luvun 2 a §, 6 luvun 6 § ja 14 §:n 1 momentti sekä 12 luvun 1 c §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 2 a § laissa 391/2002, 6 luvun 6 § ja 14 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1072/2000 sekä 12 luvun 1 c § laissa 16/1994 ja mainitussa laissa 1162/1997, sekä
lisätään 6 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1072/2000, uusi 2 momentti, lakiin uusi 6 a luku, 7 lukuun uusi 11 a §, 7 luvun 19 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 385/1986, uusi 3 momentti, ja 12 lukuun siitä lailla 741/2003 kumotun 1 e §:n tilalle uusi 1 e § seuraavasti:

1 luku

6 a luvussa.

Yleiset säännökset

2 a §

Tämän lain 3, 4 ja 6 a luvun säännökset sekä 6 luvun säännökset kotimyyinnistä koskevat soveltuvin osin takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) tarkoitettujen yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille.

6 luku

Kotimyynti ja etämyynti

1 §

Soveltamisala

Rahoituspalvelujen etämyynnistä säädetään

6 §

Soveltamisalan rajoitukset etämyynnissä

Tämän luvun säännöksiä etämyynnistä ei sovelleta:

- 1) kiinteän omaisuuden kauppaa tai muuta oikeutta kiinteään omaisuuteen koskevaan sopimukseen, vuokraoikeutta lukuun ottamatta;
- 2) 10 luvussa tarkoitettua aikaosuuasuntoa koskevaan sopimukseen;
- 3) jakeluautomaatin avulla tai automatisoidussa liiketilassa tehtävään sopimukseen;
- 4) maksullisen yleisöpuhelimien avulla toiminnan harjoittajan kanssa tehtävään sopimukseen;

5) huutokaupassa tehtävään sopimukseen, jos huutokauppaan voidaan osallistua muutenkin kuin etäviestimellä.

14 §

Tietojen vahvistaminen etämyynnissä

Edellä 13 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitetut tiedot on vahvistettava kuluttajalle kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tietoja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne. Vahvistuksessa on lisäksi oltava:

1) ohjeet ja tiedot 15 §:ssä tarkoitetun peruuttamisoikeuden käyttämistä varten sekä tieto siitä, ettei sopimusta 16 §:n 1 kohdan mukaan voi peruuttaa sen jälkeen, kun palveluksen suorittaminen on kuluttajan suostumuksella aloitettu;

2) elinkeinonharjoittajan sen toimipaikan maantieteellinen osoite, jonne kuluttaja voi toimittaa valituksensa;

3) tiedot takuusta sekä saatavilla olevista huolto- ja korjauspalveluista;

4) sopimuksen irtisanomisehdot, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai yhtä vuotta pidemmän ajan.

— — — — —

6 a luku

Rahoituspalvelujen etämyynti

1 §

Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään etämyynnistä silloin, kun elinkeinonharjoittaja (*palvelun tarjoaja*) tarjoaa kuluttajalle:

- 1) talletus- tai asiakastilejä;
- 2) maksujenvälityspalveluja;
- 3) luottoja;
- 4) vakuutuksia;
- 5) rahasto-osuuksia tai muita sellaisia arvopapereita, joihin sovelletaan arvopaperimarkkinalakia (495/1989),
- 6) luottojen, vakuutusten tai 5 kohdassa tarkoitettujen arvopapereiden välityspalveluja,
- 7) sijoitusneuvontaa; tai

8) muita rahoituspalveluja.

2 §

Säännösten soveltamisen rajoitukset eräissä tapauksissa

Jos palvelun tarjoajan ja kuluttajan välinen etäsopimus koskee samankaltaisten rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista, tämän luvun säännöksiä ei sovelleta tälläiseen sopimukseen perustuviin yksittäisiin palvelusuorituksiin.

Jos samat osapuolet sopivat toistuvasti samanlaisista rahoituspalveluista, tämän luvun 5—11 §:ää sovelletaan ainoastaan ensimmäiseen sopimukseen. Jos kuitenkin rahoituspalveluista sopimisen välillä on kulunut pidempi aika kuin yksi vuosi, sovelletaan 5—11 §:ää ensinnä seuraavaan sopimukseen.

3 §

Pakottavuus

Sopimusehto, joka poikkeaa tämän luvun säännöksistä kuluttajan vahingoksi, on mitätön.

4 §

Määritelmät

Etämyynnillä tarkoitetaan tässä luvussa rahoituspalvelun tarjoamista kuluttajalle palvelun tarjoajan järjestämän sellaisen etätarjontamenetelmän avulla, jossa sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltävään markkinointiin käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä.

Etätarjontamenetelmällä tarkoitetaan markkinointi- tai myyntitapaa, joka on järjestetty niin, että sen pääasiallisena tavoitteena voidaan katsoa olevan sopimusten tekeminen etäviestimen avulla.

Etäviestimellä tarkoitetaan puhelinta, postia, televisiota, tietoverkkoa tai muuta välinettä, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä.

5 §

Ennakkotiedot

Sen lisäksi, mitä muualla lainsäädännössä säädetään tiedonantovelvoitteista, kuluttajalle on annettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä 6—9 §:ssä mainitut tiedot palvelun tarjoajasta, tarjottavasta rahoituspalvelusta, etäsopimuksesta ja oikeussuojakeinoista. Tiedot on annettava käytettyyn etäviestimeen sopivalla tavalla, selkeästi, ymmärrettävästi ja niin, että tietojen kaupallinen tarkoitus käy selvästi ilmi.

6 §

Ennakkotiedot palvelun tarjoajasta

Palvelun tarjoajasta on annettava ainakin seuraavat tiedot:

1) nimi ja päätoimiala, maantieteellinen osoite sijoittautumisvaltiossa sekä asiakassuhteita hoitavan toimipaikan maantieteellinen osoite;

2) mahdollinen sivukonttori tai muu edustaja kuluttajan asuinpaikkavaltiossa ja sivukonttorin tai edustajan sen toimipaikan maantieteellinen osoite, jossa asiakassuhteita hoidetaan;

3) kun kuluttaja asioi palvelun tarjoajan luokun toimivan välittäjän, asiamiehen tai muun edustajan kanssa, tämän välittäjän, asiamiehen tai edustajan nimi, asiakassuhteita hoitavan toimipaikan maantieteellinen osoite sekä tieto siitä, missä ominaisuudessa hän toimii kuluttajaan nähden;

4) mihin kaupparekisteriin tai muuhun vastaavaan julkiseen rekisteriin palvelun tarjoaja on mahdollisesti merkitty sekä palvelun tarjoajan yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunnus kyseisessä rekisterissä;

5) asianomaisen valvontaviranomaisen yhteystiedot, jos toiminnan harjoittaminen edellyttää lupaa tai rekisteröintiä.

7 §

Ennakkotiedot rahoituspalvelusta

Rahoituspalvelusta on annettava ainakin seuraavat tiedot:

1) kuvaus rahoituspalvelun pääominaisuuksista;

2) rahoituspalvelun suorittamisesta kuluttajalta perittävien maksujen, korvausten ja muiden kustannusten yhteismäärä, mukaan lukien kustannuksiin sisältyvät verot tai, jos täsmällistä määrää ei voida ilmoittaa, kustannusten määräytymisperusteet;

3) huomautus mahdollisesta luovutusvoitoverosta, varainsiirtoverosta ja vastaavista rahoituspalvelun hankkimiseen liittyvistä veroista tai julkisista maksuista, joista palvelun tarjoaja tietää ja joita kuluttaja voi joutua suorittamaan 2 kohdassa tarkoitettujen palvelun tarjoajalle maksettavien kustannusten lisäksi;

4) kustannusten maksamista ja sopimuksen täyttämistä koskevat järjestelyt;

5) etäviestimen käyttämisestä syntyvät kulut, jos siitä veloitetaan perushintaa enemmän;

6) tarvittaessa huomautus siitä, että rahoituspalvelun tai siihen liittyvän sijoitustuotteen hinta tai arvo riippuu rahoitusmarkkinoilla vaihtuvista noteerauksista, joihin palvelun tarjoaja ei voi vaikuttaa, taikka että rahoituspalveluun tai sijoitustuotteeseen muutoin liittyy erityinen riski, sekä siitä, että aikaisempi hinnan tai arvonkehitys ei ole tae tulevasta kehityksestä;

7) annettujen tietojen voimassaoloaikaa koskevat mahdolliset rajoitukset.

8 §

Ennakkotiedot etäsopimuksesta

Etäsopimuksesta on annettava ainakin seuraavat tiedot:

1) tieto peruuttamisoikeudesta tai siitä, että sitä ei lain mukaan ole;

2) peruuttamisaika, sen korvauksen määrä, joka kuluttajalta voidaan peruuttamisen johdosta vaatia, ja muut peruuttamisoikeuden käyttämistä koskevat ehdot ja ohjeet;

3) sopimuksen vähimmäiskesto, jos sopimus koskee rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista;

4) mahdollinen oikeus irtisanoa tai purkaa sopimus taikka täyttää sopimus ennen aikaisesti lain tai sopimusehdon perusteella ja näiden toimenpiteiden seuraamukset;

5) jäsenvaltio tai -valtiot, joiden lainsäädännön nojalla ennakkotiedot on annettu;

6) mahdolliset sopimusehdot sopimukseen sovellettavasta laista ja toimivaltaisesta tuomioistuimesta;

7) millä kielellä tai kielillä ennakkotiedot ja sopimusehdot annetaan kuluttajalle 11 §:ssä säädettyllä tavalla kirjallisesti tai sähköisesti ja millä kielellä tai kielillä palvelun tarjoaja sitoutuu toimimaan kuluttajan kanssa sopimussuhteen aikana, jos palvelun tarjoaja ei toimita ennakkotietoja ja sopimusehtoja tai tarjoa asiakaspalvelua sillä kielellä, jota palvelun tarjoaja käytti antaessaan ennakkotiedot 5—9 §:n mukaisesti.

9 §

Ennakkotiedot oikeussuojakeinoista

Oikeussuojakeinoista on annettava ainakin seuraavat tiedot:

1) onko kuluttajan käytettävissä tuomioistuimen ulkopuolisia valitus- ja oikeussuojamenettelyjä ja, jos on, miten kuluttaja voi käyttää niitä;

2) sellaiset kuluttajia suojaavat vakuusrahastot tai muut korvausjärjestelyt, jotka eivät perustu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön.

10 §

Ennakkotiedot puhelinmyynnissä

Puhelinmyynnissä on heti puhelinkeskustelun alussa ilmoitettava palvelun tarjoajan nimi, kuluttajan kanssa asioivan henkilön nimi ja hänen suhteensa palvelun tarjoajaan sekä puhelun kaupallinen tarkoitus.

Palvelun tarjoajan ei tarvitse puhelimitse antaa kaikkia 6—9 §:ssä mainittuja tietoja, jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu. Kuluttajalle on tällöin ilmoitettava, että hän saa halutessaan lisätietoja sekä mainittava, millaisista lisätiedoista on kyse. Edellä 1 momentissa säädettyjen palvelun tarjoajan henkilöllisyyttä koskevien tietojen lisäksi on kuitenkin aina annettava seuraavat tiedot:

1) kuvaus rahoituspalvelun pääominaisuuksista;

2) rahoituspalvelun suorittamisesta kuluttajalta perittävien maksujen, korvausten ja muiden kustannusten yhteismäärä, mukaan lukien kustannuksiin sisältyvät verot tai, jos täsmällistä määrää ei voida ilmoittaa, kustannusten määräytymisperusteet;

3) huomautus mahdollisesta luovutusvoitoverosta, varainsiirtoverosta ja vastaavista rahoituspalvelun hankkimiseen liittyvistä veroista tai julkisista maksuista, joista palvelun tarjoaja tietää ja joita kuluttaja voi joutua suorittamaan 2 kohdassa tarkoitettujen palvelun tarjoajalle maksettavien kustannusten lisäksi;

4) tieto peruuttamisoikeudesta tai siitä, että kuluttajalla ei lain mukaan ole tällaista oikeutta;

5) peruuttamisaika, sen korvauksen määrä, joka kuluttajalta voidaan peruuttamisen johdosta vaatia, ja muut peruuttamisoikeuden käyttämistä koskevat ehdot ja ohjeet.

11 §

Ennakkotietojen ja sopimusehtojen antamisen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla

Palvelun tarjoajan on hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä annettava kuluttajalle kaikki ennakkotiedot ja sopimusehdot kirjalisesti tai sähköisesti siten, että tietoja ja sopimusehtoja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne.

Jos sopimus tehdään kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintä käyttäen, että tietoja ja sopimusehtoja ei voida antaa kirjallisesti tai 1 momentissa tarkoitettulla muulla pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä, tiedot ja sopimusehdot on annettava viipymättä sopimuksen tekemisen jälkeen.

Kuluttajalla on sopimussuhteen aikana oikeus pyynnöstä saada sopimusehdot paperilla.

12 §

Peruuttamisoikeus

Kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus ilmoittamalla siitä palvelun tarjoajalle 14 päivän kuluessa sopimuksen tekemisestä taikka siitä, kun kuluttaja on saanut ennakkotiedot

ja sopimusehdot 11 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti, jos tiedot ja sopimusehdot annetaan sopimuksen tekemisen jälkeen.

Mitä 1 momentissa ja jäljempänä 14—16 §:ssä säädetään sopimuksen peruuttamisesta, ei sovelleta kulutusluottoihin eikä vakuutuksiin. Kuluttajan oikeudesta peruuttaa kulutusluottosopimus ja maksaa kulutusluotto ennenaikaisesti säädetään 7 luvussa. Vakuutuksenottajan oikeudesta peruuttaa ja irtisanoa vakuutusopimus säädetään vakuutusopimuslaissa (543/1994).

13 §

Liitännäissopimuksen peruuntuminen

Jos rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen liittyy toinen palvelu, jonka tarjoajana on sama elinkeinonharjoittaja kuin pääsopimuksessa, liitännäissopimus peruuntuu kuluttajan peruuttaessa pääsopimuksen. Liitännäissopimus peruuntuu myös, jos kolmas osapuoli tarjoaa liitännäisen palvelun sopimuksen tai muun järjestelyn perusteella, jonka hän on tehnyt pääsopimuksen palvelun tarjoajan kanssa.

Muuhun sopimukseen liittyvän luottosopimuksen peruuntumisesta säädetään 6 luvun 24 §:ssä ja 10 luvun 12 §:ssä.

14 §

Peruuttamisoikeutta koskevat rajoitukset

Kuluttajalla ei ole 12 §:ssä säädettyä peruuttamisoikeutta, jos:

1) rahoituspalvelun tai siihen liittyvän sijoitustuotteen hinta tai arvo riippuu rahoitusmarkkinoilla vaihtuvista noteerauksista, joihin palvelun tarjoaja ei voi vaikuttaa; tai

2) kumpikin sopimusosapuoli on jo täyttänyt sopimusvelvoitteensa kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä.

15 §

Korvaus ennen peruuttamista suoritetusta palvelusta

Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeut-

taan, häneltä ei voida vaatia muuta kuin korvaus sella isesta palvelusta, jonka palvelun tarjoaja on sopimuksen mukaisesti tosiasiallisesti suorittanut. Korvaus ei saa ylittää määrää, joka saadaan vertaamalla suoritettua palvelua sopimuksessa tarkoitettuihin palveluihin kokonaisuudessaan.

Jos palvelun tarjoaja ei ole ilmoittanut korvauksen määrää 8 tai 10 §:n mukaisesti ennakolta tai jos hän on aloittanut sopimuksen täyttämisen ennen 12 §:ssä säädetyn peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä, kuluttajalta ei voida vaatia 1 momentin mukaista korvausta.

16 §

Suoritusten palauttaminen

Kuluttajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen lähettämisestä palautettava palvelun tarjoajalle maksut ja muu omaisuus, jonka hän on sopimuksen perusteella saanut.

Palvelun tarjoajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava kuluttajalle kaikki tämän sopimuksen perusteella suorittamat maksut ja muu omaisuus, lukuun ottamatta korvausta, joka palvelun tarjoajalla on lain mukaan oikeus periä kuluttajalta ennen sopimuksen peruuttamista suoritetusta palvelusta.

Jos maksuja tai muuta omaisuutta on palautettava puolin ja toisin, sopijapuoli saa kuitenkin pidättäytyä täyttämästä omaa palautusvelvollisuuttaan, kunnes vastapuoli täyttää oman vastaavan velvollisuutensa.

17 §

Lakiviittauksia koskeva rajoitus

Lakiviittauksella, jonka perusteella sopimukseen sovelletaan Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lakia, ei voida syrjäyttää Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa voimassa olevia, lakiviittauksen puuttuessa sovellettavia säännöksiä rahoituspalvelujen etämyynnistä, jos niissä suojataan kuluttajaa tehokkaammin kuin lakiviittauk-

sen perusteella sovellettavassa laissa.

18 §

Kuluttajan oikeus vaihtaa käytettävää etäviestintä

Asioidessaan palvelun tarjoajan kanssa sopimussuhteen aikana kuluttajalla on oikeus halutessaan käyttää muuta etäviestintä kuin hän käytti sopimusta tehtäessä, jos etäviestimen vaihto ei ole ristiriidassa tehdyn sopimuksen tai rahoituspalvelun luonteen kanssa.

7 luku

Kulutusluotot

11 a §

Kulutusluottojen etämyynnissä kuluttajalla on oikeus peruuttaa luottosopimus ilmoittamalla siitä luotonantajalle 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut 10 §:n mukaisesti kappaleen luottosopimuksesta sekä 6 a luvun 11 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti ennakkotiedot.

Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, häneltä ei voida vaatia korvauksena muuta kuin todellinen vuosikorko ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä. Korvausta ei voida kuitenkaan vaatia, jos luotonantaja ei ole ilmoittanut korvauksen määräytymisen perusteita kuluttajalle ennakolta tai jos luotonantaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

Kuluttajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen lähettämisestä palautettava luotonantajalle varat, jotka kuluttaja on luottosopimuksen perusteella saanut. Luotonantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava kuluttajalle kaikki tämän sopimuksen perusteella suorittamat maksut, lukuun ottamatta korvausta, joka luotonantajalla on 2 momentin mukaan oikeus periä kuluttajalta ennen sopimuksen peruuttamista suoritetusta palvelusta. Jos maksuja, varoja tai muuta omaisuutta on palautettava puolin ja toisin, sopijapuoli saa kuitenkin pidättäytyä täyttämästä

omaa palautusvelvollisuuttaan, kunnes vastaapuoli täyttää oman vastaavan velvollisuutensa.

19 §

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luoton käyttöön oikeuttavasta tunnisteesta, koskee myös tilin tai muun rahoituspalvelun käyttöön oikeuttavaa tunnistetta. Luotonantajaa koskevia säännöksiä sovelletaan tällöin tilin tai muun rahoituspalvelun tarjoajaan, joka on tehnyt tunnisteiden käyttöä koskevan sopimuksen kuluttajan kanssa.

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 c §

Oikeus vedota eräisiin ilmoituksiin

Jos tässä laissa tarkoitettu virheilmoitus, joka kuluttajan on annettava elinkeinonharjoittajalle, on tarkoituksenmukaisella tavalla lähetetty, kuluttaja saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyisi, vääristyisi tai ei tulisi perille. Sama koskee kuluttajan antamaa ilmoitusta sopimuksen purkamisesta tai peruuttamisesta. Jos ilmoituksen saapumisen ajankohdasta ei voida esittää muuta selvitystä, postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen elinkeinonharjoittajalle seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn päivänä, jona ilmoitus on lähetetty.

Elinkeinonharjoittaja saa vastaavasti vedota antamaansa ilmoitukseen sopimuksen purkamisesta. Sama koskee elinkeinonharjoittajan 6 luvun mukaisesti antamaa kotimyyntiasiakirjaa ja vahvistusta sekä 6 a luvun mukaisesti antamia ennakkotietoja ja sopimusehtoja.

1 e §

Määräajan laskeminen

Tässä laissa säädettyä määräaikaa laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jolloin sopimus tehtiin tai tehtiin muu toimi, josta mää-

raaika alkaa kulua. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai mikä tahansa arkilauantai, määräajassa tehtävä toimi voidaan suorittaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.

2.

Laki

vakuutusopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun vakuutusopimuslain (543/1994) 5 §:n 3 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 12 § sekä lisätään 5 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 13 a § seuraavasti:

5 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle on lisäksi annettava kuluttajansuojalain (78/1978) 6 a luvussa tarkoitetut ennakotiedot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja vakuutuksenantajan on annettava vakuutuksen hakijalle ennen sopimuksen päättämistä.

6 §

Eräiden asiakirjojen antaminen

Vakuutusopimuksen päättämisen jälkeen vakuutuksenantajan on ilman aiheetonta viivytystä annettava vakuutuksenottajalle asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen sisältö (*vakuutuskirja*), sekä vakuutusehdot. Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle sovelletaan kuitenkin, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä säädetään.

12 §

Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana. Irtisanominen on suoritettava kirjallisesti. Muu irtisanominen on mitätön. Jos vakuutuksenottaja ei ole määrännyt vakuutuksen päättymisaikaa, vakuutus päättyy, kun irtisanomista koskeva ilmoitus on annettu tai lähetetty vakuutuksenantajalle. Irtisanomisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos vakuutusopimuksen sovittu voimassaoloaika on lyhyempi kuin 30 päivää.

13 a §

Vakuutuksenottajan oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus ilmoittamalla siitä vakuutuksenantajalle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona vakuutuksenottaja on saanut tiedon vakuutushakemuksen tai tarjouksen hyväksymisestä ja

hänelle on annettu 6 §:ssä tarkoitetut asiakirjat tai vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä tarkoitetut ennakkotiedot ja sopimusehdot.

Vakuutuksenantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava vakuutuksenottajan vakuutus sopimuksen perusteella suorittamat maksut. Jos kysymys on sellaisesta vakuutuksesta, jonka säästöosuus riippuu valitun sijoituskohteen arvonkehityksestä, vakuutuksenantaja saa kuitenkin vähentää palautettavista maksuista määrän, joka vastaa sijoituskohteen arvon alentumista peruuttamisilmoituksen saapumispäivänä.

Jos eläkevakuutukseen tai säästöhenkivakuutukseen liittyy muu vakuutus, liitännäissopimus peruuntuu vakuutuksenottajan peruuttaessa pääsopimuksen. Vakuutuksenantajan oikeudesta vaatia maksu vakuutuksenottajan ennen liitännäissopimuksen peruuttamista saamasta vakuutusturvasta on voimassa, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 15 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.

3.

Laki**rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentin muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rajat ylittävästä kieltomenettelystä 21 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain (1189/2000) 1 §:n 2 momenttiin uusi 12 kohta seuraavasti:

1 §	90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY.
<i>Soveltamisala</i>	

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja direktiivejä ovat:

12) kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .
--	---

Helsingissä _____ päivänä _____ kuuta 20

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

Liite
Rinnakkaistekstit

1.

Laki

kuluttajansuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 21 ja 22 § sekä 10 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 21 ja 22 § laissa 1072/2000 sekä 10 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti laissa 1162/1997,
muutetaan 1 luvun 2 a §, 6 luvun 6 § ja 14 §:n 1 momentti sekä 12 luvun 1 c §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 2 a § laissa 391/2002, 6 luvun 6 § ja 14 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1072/2000 sekä 12 luvun 1 c § laissa 16/1994 ja mainitussa laissa 1162/1997, sekä
lisätään 6 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1072/2000, uusi 2 momentti, lakiin uusi 6 a luku, 7 lukuun uusi 11 a §, 7 luvun 19 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 385/1986, uusi 3 momentti, ja 12 lukuun siitä lailla 741/2003 kumotun 1 e §:n tilalle uusi 1 e § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 a §

Tämän lain 3 ja 4 luvun säännökset sekä 6 luvun säännökset kotimyynnistä koskevat soveltuvien osin takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) tarkoitettujen yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille.

2 a §

Tämän lain 3, 4 ja 6 a luvun säännökset sekä 6 luvun säännökset kotimyynnistä koskevat soveltuvien osin takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) tarkoitettujen yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille.

6 luku

Kotimyynti ja etämyynti

1 §

Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään kulutushyödykkeiden kotimyyntistä ja etämyyntistä. Kotimyyntiä koskee, mitä 2, 3, 5, 8—12 ja 20—25 §:ssä säädetään. Etämyyntiä koskee, mitä 2, 4, 6, 7 ja 13—25 §:ssä säädetään.

6 §

Soveltamisalan rajoitukset etämyynnissä

Tämän luvun säännöksiä etämyyntistä ei sovelleta:

1) kiinteän omaisuuden kauppaa tai muuta oikeutta kiinteään omaisuuteen koskevaan sopimukseen, vuokraoikeutta lukuun ottamatta;

2) arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua arvopaperia koskevaan sopimukseen;

3) talletusta, luottoa, vakuutusta tai muuta rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen;

4) 10 luvussa tarkoitettua aikaosuuasuntoa koskevaan sopimukseen;

5) jakeluautomaatin avulla tai automatisoidussa liiketilassa tehtävään sopimukseen;

6) maksullisen yleisöpuhelimien avulla teleritoiminnan harjoittajan kanssa tehtävään sopimukseen;

7) huutokaupassa tehtävään sopimukseen, jos huutokauppaan voidaan osallistua muutenkin kuin etäviestimellä.

14 §

Tietojen vahvistaminen etämyynnissä

Edellä 13 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettut tiedot on vahvistettava kuluttaja l-

6 luku

Kotimyynti ja etämyynti

1 §

Soveltamisala

Rahoituspalvelujen etämyyntistä säädetään 6 a luvussa.

6 §

Soveltamisalan rajoitukset etämyynnissä

Tämän luvun säännöksiä etämyyntistä ei sovelleta:

1) kiinteän omaisuuden kauppaa tai muuta oikeutta kiinteään omaisuuteen koskevaan sopimukseen, vuokraoikeutta lukuun ottamatta;

2) 10 luvussa tarkoitettua aikaosuuasuntoa koskevaan sopimukseen;

3) jakeluautomaatin avulla tai automatisoidussa liiketilassa tehtävään sopimukseen;

4) maksullisen yleisöpuhelimien avulla teleritoiminnan harjoittajan kanssa tehtävään sopimukseen;

5) huutokaupassa tehtävään sopimukseen, jos huutokauppaan voidaan osallistua muutenkin kuin etäviestimellä.

14 §

Tietojen vahvistaminen etämyynnissä

Edellä 13 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettut tiedot on vahvistettava kuluttaja l-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

le kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tieto- ja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että ne säilyvät kuluttajan saatavilla. Vahvistuksessa on lisäksi oltava:

1) ohjeet ja tiedot 15 §:ssä tarkoitetun peruuttamisoikeuden käyttämistä varten sekä tieto siitä, ettei sopimusta 16 §:n 1 kohdan mukaan voi peruuttaa sen jälkeen, kun palveluksen suorittaminen on kuluttajan suostumuksella aloitettu;

2) elinkeinonharjoittajan sen toimipaikan käyntiosoite, jonne kuluttaja voi toimittaa valituksensa;

3) tiedot takuusta sekä saatavilla olevista huolto- ja korjauspalveluista;

4) sopimuksen irtisanomisehdot, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai yhtä vuotta pidemmän ajan.

le kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tieto- ja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että *kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne*. Vahvistuksessa on lisäksi oltava:

1) ohjeet ja tiedot 15 §:ssä tarkoitetun peruuttamisoikeuden käyttämistä varten sekä tieto siitä, ettei sopimusta 16 §:n 1 kohdan mukaan voi peruuttaa sen jälkeen, kun palveluksen suorittaminen on kuluttajan suostumuksella aloitettu;

2) elinkeinonharjoittajan sen toimipaikan *maantieteellinen osoite*, jonne kuluttaja voi toimittaa valituksensa;

3) tiedot takuusta sekä saatavilla olevista huolto- ja korjauspalveluista;

4) sopimuksen irtisanomisehdot, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai yhtä vuotta pidemmän ajan.

21 §

Peruuttamisajan laskeminen

Peruuttamisaikaa laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jona kotimyyntiasiakirja tai vahvistus annettiin, sopimus tehtiin, taikka tavara otettiin vastaan. Jos peruuttamisajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului - tai juhannusaatto taikka arkilauantai, sopimuksen saa peruuttaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

(kumotaan)

22 §

Eräiden ilmoitusten antaminen tai lähettäminen

Jos peruuttamisilmoitus on tarkoituksenmukaisella tavalla annettu tai lähetetty kotimyyntiosastossa ennen 9 §:ssä ja etämyyntiosastossa 15 §:ssä säädetyn ajan päättymistä, kuluttaja saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyi, vääristyi tai ei tulisi perille. Elinkeinoharjoittaja saa vastaavasti vedota antamaansa tai lähettämäänsä kotimyyntiasiakirjaan ja vahvistukseen.

Jos peruuttamisilmoituksen saapumisen ajankohdasta ei voida esittää muuta selvi-

(kumotaan)

tystä, postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen elinkeinonharjoittajalle seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn päivänä, jona ilmoitus on lähetetty.

6 a luku

Rahoituspalvelujen etämyynti

(ei rinnakkaistekstiä)

7 luku

Kulutusluotot

11 a §

Kulutusluottojen etämyynnissä kuluttajalla on oikeus peruuttaa luottosopimus ilmoittamalla siitä luotonantajalle 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut 10 §:n mukaisesti kappaleen luottosopimuksesta sekä 6 a luvun 11 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti ennakotiedot.

Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, häneltä ei voida vaatia korvauksena muuta kuin todellinen vuosikorko ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä. Korvausta ei voida kuitenkaan vaatia, jos luotonantaja ei ole ilmoittanut korvauksen määräytymisen perusteita kuluttajalle ennakolta tai jos luotonantaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

Kuluttajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen lähettämisestä palautettava luotonantajalle varat, jotka kuluttaja on luottosopimuksen perusteella saanut. Luotonantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava kuluttajalle kaikki tämän sopimuksen perusteella suorittamat maksut, lukuun ottamatta korvausta, joka luotonantajalla on 2 momentin mukaan oikeus periä kuluttajalta ennen sopimuksen peruuttamista suorite- tusta palvelusta. Jos maksuja, varoja tai muuta omaisuutta on palautettava puolin ja

toisin, sopijapuoli saa kuitenkin pidättäytyä täyttämästä omaa palautusvelvollisuuttaan, kunnes vastapuoli täyttää oman vastaavan velvollisuutensa.

19 §

Tilinhaltija vastaa luottokortin tai muun tililuoton käyttöön oikeuttavan tunnisteen oikeudettomasta käytöstä vain, jos:

- 1) hän on luovuttanut tunnisteen toiselle;
- 2) tunnisteen joutuminen sen käyttöön oikeudettomalle johtuu tilinhaltijan huolimattomuudesta, joka ei ole lievää; taikka
- 3) hän menetettyään tunnisteen hallinnan muulla kuin 2 kohdassa mainitulla tavalla on laiminlyönyt ilmoittaa tästä luotonantajalle viipymättä sen havaittuaan.

Tilinhaltija ei kuitenkaan vastaa tunnisteen oikeudettomasta käytöstä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jos:

- 1) tunnistetta on käytetty sen jälkeen kun luotonantajalle on saapunut ilmoitus siitä, että tunniste on kadonnut tai on oikeudettomasti toisen hallussa; tai
- 2) myyjä tai palveluksen suorittaja taikka se, joka näiden edustajana on ottanut vastaan tunnisteen, ei ole riittävän huolellisesti varmistunut haltijan oikeudesta käyttää tunnistetta.

19 §

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luoton käyttöön oikeuttavasta tunnistesta, koskee myös tilin tai muun rahoituspalvelun käyttöön oikeuttavaa tunnistetta. Luotonantajaa koskevia säännöksiä sovelletaan tällöin tilin tai muun rahoituspalvelun tarjoajaan, joka on tehnyt tunnisteen käyttöä koskevan sopimuksen kuluttajan kanssa.

10 luku

Aikaosuusasuntojen markkinointi ja kauppa

10 §

Ostajan oikeus peruuttaa kauppa

Peruuttamisaikaa laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jona sopimus allekirjoitettiin. Jos peruuttamisajan viimeinen päivä on

(kumotaan)

pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluku - tai juhannusaatto taikka arkilauantai, kaupan saa peruuttaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

11 §

Peruuttamisilmoitus

Jos peruuttamisilmoitus on tarkoituksenmukaisella tavalla annettu tai lähetetty ennen 10 §:ssä säädetyn ajan päättymistä, ostaja saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyi, vääristyi tai ei tulisi perille.

(kumotaan)

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 c §

Oikeus vedota eräisiin ilmoituksiin

Jos tässä laissa tarkoitettu virheilmoitus, joka kuluttajan on annettava elinkeinonharjoittajalle, on tarkoituksenmukaisella tavalla lähetetty, kuluttaja saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyi, vääristyi tai ei tulisi perille. Sama koskee kuluttajan tai elinkeinonharjoittajan antamaa ilmoitusta sopimuksen purkamisesta.

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 c §

Oikeus vedota eräisiin ilmoituksiin

Jos tässä laissa tarkoitettu virheilmoitus, joka kuluttajan on annettava elinkeinonharjoittajalle, on tarkoituksenmukaisella tavalla lähetetty, kuluttaja saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyi, vääristyi tai ei tulisi perille. Sama koskee kuluttajan antamaa ilmoitusta sopimuksen purkamisesta tai peruuttamisesta. Jos ilmoituksen saapumisen ajankohdasta ei voida esittää muuta selvitystä, postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen elinkeinonharjoittajalle seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn päivänä, jona ilmoitus on lähetetty.

Elinkeinonharjoittaja saa vastaavasti vedota antamaansa ilmoitukseen sopimuksen purkamisesta. Sama koskee elinkeinonharjoittajan 6 luvun mukaisesti antamaa kotimyyntiasiakirjaa ja vahvistusta sekä 6 a luvun mukaisesti antamia ennakkotietoja ja sopimusehtoja.

1 e §

Määräajan laskeminen

Tässä laissa säädettyä määräaikaa laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jolloin sopimus tehtiin tai tehtiin muu toimi, josta määräaika alkaa kulua. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulutai juhannusaatto tai arkilauantai, määräajassa tehtävä toimi voidaan suorittaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.

2.

Laki**vakuutusopimuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun vakuutusopimuslain (543/1994) 5 §:n
 3 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 12 § sekä
lisätään 5 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 13 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

 Asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja vakuutus-
 antajan on annettava vakuutuksen hakijalle ennen sopimuksen päättämistä.

Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle on lisäksi annettava kuluttajansuojalain (78/1978) 6 a luvussa tarkoitetut ennakko-
tiedot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja vakuutus-
 antajan on annettava vakuutuksen hakijalle ennen sopimuksen päättämistä.

6 §

Eräiden asiakirjojen antaminen

Vakuutusopimuksen päättämisen jälkeen vakuutus-
 antajan on ilman aiheetonta viivytystä annettava vakuutus-
 ottajalle asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen
 sisältö (vakuutuskirja), sekä vakuutus-
 ehdot.

6 §

Eräiden asiakirjojen antaminen

Vakuutusopimuksen päättämisen jälkeen vakuutus-
 antajan on ilman aiheetonta viivytystä annettava vakuutus-
 ottajalle asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen
 sisältö (vakuutuskirja), sekä vakuutus-
 ehdot. *Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle sovelletaan kuitenkin, mitä kuluttajan-*
suojalain 6 a luvun 11 §:ssä säädetään.

12 §

Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana. Irtisanominen on suoritettava kirjallisesti. Muu irtisanominen on mitätön. Jos vakuutuksenottaja ei ole määrännyt vakuutuksen päättymisaikaa, vakuutus päättyy, kun irtisanomista koskeva ilmoitus on annettu tai lähetetty vakuutuksenantajalle.

12 §

Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana. Irtisanominen on suoritettava kirjallisesti. Muu irtisanominen on mitätön. Jos vakuutuksenottaja ei ole määrännyt vakuutuksen päättymisaikaa, vakuutus päättyy, kun irtisanomista koskeva ilmoitus on annettu tai lähetetty vakuutuksenantajalle. *Irtisanomisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos vakuutus sopimuksen sovittu voimassaoloaika on lyhyempi kuin 30 päivää.*

13 a §

Vakuutuksenottajan oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus ilmoittamalla siitä vakuutuksenantajalle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona vakuutuksenottaja on saanut tiedon vakuutushakemuksen tai tarjouksen hyväksymisestä ja hänelle on annettu 6 §:ssä tarkoitetut asiakirjat tai vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä tarkoitetut ennakkotiedot ja sopimusehdot.

Vakuutuksenantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava vakuutuksenottajan vakuutus sopimuksen perusteella suorittamat maksut. Jos kysymys on sellaisesta vakuutuksesta, jonka säästöosuus riippuu valitun sijoituskohteen arvonkehityksestä, vakuutuksenantaja saa kuitenkin vähentää palautettavista maksuista määrän, joka vastaa sijoituskohteen arvon alentumista peruuttamisilmoituksen saapumispäivänä.

Jos eläkevakuutukseen tai säästöhenkivakuutukseen liittyy muu vakuutus, liitännäissopimus peruuntuu vakuutuksenottajan peruuttaessa pääsopimuksen. Vakuutuksenantajan

tajan oikeudesta vaatia maksu vakuutuksenottajan ennen liitännäissopimuksen peruuntumista saamasta vakuutusturvasta on voimassa, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 15 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.

SAMMANDRAG

Arbetsgruppen för distansförsäljning av finansiella tjänster föreslår att konsumentskyddslagen (38/1978) ändras. Ytterligare föreslås vissa ändringar till lagen om försäkringsavtal (543/1994) och lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande (1189/2000). Genom dessa ändringar skall Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter genomföras.

På samma sätt som direktivet syftar propositionen till att främja fri rörlighet av finansiella tjänster genom att samordna medlemsstaternas lagstiftning om distansförsäljning och konsumentskydd. Genom att avlägsna skillnaderna mellan medlemsstaternas lagstiftning strävas det å ena sidan till att göra det lättare för leverantörer av finansiella tjänster att erbjuda gränsöverskridande tjänster och å andra sidan till att öka konsumenternas förtroende för gränsöverskridande tjänster.

Det föreslås att direktivet genomförs genom att till konsumentskyddslagen foga ett nytt 6 a kap. om distansförsäljning av finansiella tjänster. Direktivets bestämmelser om konsumentens ångerrätt när det gäller konsumentkrediter och försäkringsavtal föreslås att genomföras genom att göra behövliga ändringar till 7 kap. konsumentskyddslagen och lagen om försäkringsavtal. Detta anses vara ändamålsenligt eftersom genomförandet av direktivet enbart förutsätter att konsumentens redan existerande rätt att frånträda ett avtal utan att ange en särskild orsak genom dessa bestämmelser kompletteras och preciseras.

Det föreslagna 6 a kap. avses att komplettera bestämmelserna om distansförsäljning i 6 kap. konsumentskyddslagen som inte tillämpas på distansförsäljning av finansiella tjänster. Med finansiella tjänster avses enligt bestämmelserna i 6 a kap. insättnings- eller kundkonton, betalningsförmedlingstjänster, krediter, försäkringar, fondandelar och andra sådana värdepapper som värdepapperslagen (495/1989) tillämpas på, placeringsrådgivning samt förmedling av värdepapper, krediter eller försäkringar. Med distansförsäljning avses samma sak som i 6 kap.: utbud av en finansiell tjänst till konsumenten genom användning av ett medel för distanskommunikation, såsom telefon, post, television eller datanät, som kan användas för ingående av avtal utan att parterna är samtidigt närvarande.

I det föreslagna kapitlet ingår detaljerade bestämmelser om de upplysningar som tjänsteleverantören innan avtalet ingås skall tillställa konsumenten om sig själv, om den finansiella tjänsten, om avtalet och om de rättsskyddsmedel som konsumenten eventuellt har tillgång till. Utgångspunkten är att förhandsinformationen och avtalsvillkoren överlämnas i skriftlig eller någon annan varaktig form innan avtalet ingås. Om avtalet på begäran av konsumenten ingås med hjälp av ett sådant medel för distanskommunikation att informationen och avtalsvillkoren inte kan tillställas konsumenten i en varaktig form innan avtalet ingås, kan dessa överlämnas efter att avtalet ingåtts. Den föreslagna upplysningsplikten kompletterar vad som någon annanstans i lag bestäms om skyldigheten att lämna upplysningar i fråga om finansiella tjänster.

Vid försäljning per telefon behöver tjänsteleverantören inte lämna alla ovan nämnda upplysningar om konsumenten uttryckligen samtycker till detta. Också i dessa fall skall alla upplysningar och avtalsvillkoren dock tillställas konsumenten i skriftlig eller någon annan varaktig form.

Konsumenten har rätt att frånträda ett distansavtal om finansiella tjänster inom 14 dagar efter att avtalet ingåtts. Om informationen och avtalsvillkoren tillställts konsumenten i en varaktig form först efter att avtalet ingåtts, börjar ångerfristen löpa efter denna senare tidpunkt. Av

konsumenten kan krävas ersättning för en sådan tjänst som tjänsteleverantören i enlighet med avtalet har utfört innan ångerrätten utövas. En förutsättning för att ersättning kan krävas är att tjänsteleverantören har meddelat konsumenten om ersättningen innan avtalet ingås.

Det finns vissa undantag i fråga om ångerrätten. Konsumenten har inte ångerrätt om priset på eller värdet av den finansiella tjänsten eller en till den ansluten placeringsprodukt följer fluktuerande noteringar på finansmarknaden vilka tjänsteleverantören inte kan påverka. Konsumentens ångerrätt skall inte heller omfatta sådana situationer att vardera avtalsparten redan har fullgjort sina avtalsförpliktelser i sin helhet på konsumentens uttryckliga begäran.

Om ett distansavtal gäller fortlöpande eller periodiska prestationer av likartade finansiella tjänster, tillämpas bestämmelserna i kapitlet inte på enskilda tjänster som utförs enligt avtalet. Tjänsteleverantören behöver därmed inte lämna de upplysningar som nämns i det föreslagna kapitlet före varje prestation och konsumenten har inte ångerrätt i fråga om enskilda prestationer. Tjänsteleverantören behöver inte lämna dessa upplysningar heller i sådana fall att parterna redan tidigare har avtalat om finansiella tjänster av samma slag och högst ett år har gått från det tidigare avtalet. I sistnämnda fall utgås det dock från att konsumenten har rätt att frånträda ett ingått avtal om inte något annat följer av bestämmelserna i kapitlet.

Konsumenten har också vid distansförsäljning av konsumentkrediter rätt att frånträda ett konsumentkreditavtal inom 14 dagar. Enligt bestämmelserna som föreslås att fogas till 7 kap. börjar ångerfristen löpa efter att konsumenten fått ett exemplar av kreditavtalet eller, om förhandsinformationen tillställs konsumenten i en skriftlig eller annan varaktig form först efter detta, efter denna senare tidpunkt. Om konsumenten utövar sin ångerrätt, kan som ersättning av denne inte krävas något annat än ett belopp som motsvarar den faktiska årliga räntan för den tid under vilken krediten stått till konsumentens förfogande.

Det föreslås att till lagen om försäkringsavtal fogas en bestämmelse om att försäkringstagaren har rätt att frånträda ett avtal om pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring. Ångerrätten gäller alla avtal om pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring, inte bara sådana som ingåtts genom distansförsäljning. Förslaget baserar sig på bestämmelserna i direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG om livförsäkring.

Ångerfristen vid pensionsförsäkringar eller sparlivförsäkringar är 30 dagar. Om försäkringstagaren utövar sin ångerrätt skall försäkringspremierna i sin helhet betalas tillbaka. Ett undantag utgörs dock av sådana pensionsförsäkringar och sparlivförsäkringar vars sparandel beror på det valda placeringsobjektets värdeutveckling. I dessa fall får försäkringsgivaren från den summa som skall betalas tillbaka dra av ett belopp som motsvarar minskningen i placeringsobjektets värde den dag då meddelandet om frånträde kom fram.

I fråga om andra försäkringar uppfyller de nuvarande bestämmelserna i lagen om försäkringsavtal direktivets krav: försäkringstagaren har rätt att när som helst säga upp en försäkring, varvid försäkringstagaren enbart betalar för det försäkringsskydd han eller hon fått. Uppsägningsrätten motsvarar därmed bestämmelsen om ångerrätt i direktivet och det behövs inga särskilda bestämmelser om ångerrätten.

Utöver bestämmelserna om ångerrätt föreslås det att till 7 kap. konsumentskyddslagen fogas bestämmelser om konsumentens ansvar vid obehörig användning av identifieringsmedel som ger rätt att använda ett konto eller någon annan finansiell tjänst. I dessa fall tillämpas samma bestämmelser som vid obehörig användning av kreditkort. Ytterligare föreslås att vissa teknis-

ka ändringar görs i bestämmelserna om distansförsäljning i 6 kap. konsumentkyddslagen samt i de särskilda bestämmelser som ingår i lagens 12 kap.

Lagarna avses att träda i kraft den 9 oktober 2004, då tidsfristen för genomförandet av direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster går ut. Föreslagna bestämmelser angående avtalsförhållandet tillämpas på alla avtal som ingås efter att lagen trätt i kraft.

1.

Lag**om ändring av konsumentskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konsumentskyddslagen av den 20 januari 1978 (38/1978) 6 kap. 21 och 22 § samt 10 kap. 10 § 2 mom. och 11 § 2 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 6 kap. 21 och 22 § i lag 1072/2000 samt 10 kap. 10 § 2 mom. och 11 § 2 mom. i lag 1162/1997,
ändras 1 kap. 2 a §, 6 kap. 6 § och 14 § 1 mom. samt 12 kap. 1 c §,
 dessa lagrum sådana de lyder, 1 kap. 2 a § i lag 391/2002, 6 kap. 6 § och 14 § 1 mom. i nämnda lag 1072/2000 samt 12 kap. 1 c § i lag 16/1994 och i nämnda lag 1162/1997,
 samt
fogas till 6 kap. 1 §, sådan den lyder i nämnda lag 1072/2000, ett nytt 2 mom., till lagen ett nytt 6 a kap., till 7 kap. en ny 11 a §, till 7 kap. 19 §, sådan den lyder i lag 385/1986, ett nytt 3 mom. och till 12 kap. en ny 1 e § i stället för den 1 e § som upphävts genom lagen 741/2003, som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

2 a §

Bestämmelserna i lagens 3, 4 och 6 a kap. samt bestämmelserna i hemförsäljning i lagens 6 kap. gäller i tillämpliga delar i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999) avsedda enskilda borgensmäns och enskilda pantsättares utfästelser gentemot kreditgivare.

6 kap.

Hemförsäljning och distansförsäljning

1 §

Tillämpningsområde

—————
 Om distansförsäljning av finansiella tjänster föreskrivs i 6 a kap.

6 §

Begränsning av tillämpningsområdet vid distansförsäljning

Bestämmelserna om distansförsäljning i detta kapitel tillämpas inte på

1) avtal om köp av fast egendom eller om annan rätt till fast egendom, med undantag för arrenderätt,

2) avtal om sådana tidsandelsbostäder som avses i 10 kap.,

3) avtal som ingås med hjälp av en varuautomat eller i en automatiserad affärslokal,

4) avtal som ingås genom användning av en avgiftsbelagd allmän telefon med någon som bedriver televerksamhet,

5) avtal som ingås vid auktioner, om det är möjligt att delta i auktionen även på något annat sätt än genom att använda ett medel för distanskommunikation.

14 §

Bekräftelse av information vid distansförsäljning

Den information som avses i 13 § 1 mom. 1—5 punkten skall bekräftas för konsumenten skriftligen eller elektroniskt på ett sådant sätt att informationen inte ensidigt kan ändras och att konsumenten kan bevara och återge den. I bekräftelsen skall dessutom ingå

1) anvisningar för och information om hur den ångerrätt som avses i 15 § kan utövas samt information om att avtalet inte enligt 16 § 1 punkten kan frånträdas efter att utförandet av en tjänst påbörjats med konsumentens samtycke,

2) den geografiska adressen till det verksamhetsställe som konsumenten kan vända sig till med reklamationer mot näringsidkaren,

3) information om garanti samt tillgången på service och reparationstjänster,

4) villkoren för uppsägning av avtalet, om avtalet gäller tills vidare eller en längre tid än ett år.

6 a kap.

Distansförsäljning av finansiella tjänster

1 §

Tillämpningsområde

I detta kapitel föreskrivs om distansförsäljning då en näringsidkare (tjänsteleverantör) till konsumenter bjuder ut

1) insättnings- eller kundkonton,

2) betalningsförmedlingstjänster,

3) krediter,

4) försäkringar,

5) fondandelar eller andra sådana värdepapper som värdepappersmarknadslagen (495/1989) tillämpas på,

6) förmedling av krediter, försäkringar eller i 5 punkten avsedda värdepapper,

7) placeringsrådgivning, eller

8) andra finansiella tjänster.

2 §

Begränsningar i tillämpningsområdet

Om ett distansavtal mellan en tjänsteleverantör och en konsument gäller fortlöpande eller periodiska prestationer av likartade finansiella tjänster, tillämpas bestämmelserna i detta kapitel inte på enskilda tjänster som utförs enligt avtalet.

Om samma parter avtalar upprepade gånger om finansiella tjänster av samma slag, tillämpas 5—11 § endast på det första av dessa avtal. Om det emellertid gått mera än ett år mellan avtalen om finansiella tjänster, tillämpas 5—11 § på det första avtalet som därefter ingås.

3 §

Bestämmelsernas tvingande natur

Ett avtalsvillkor som till konsumentens nackdel avviker från bestämmelserna i detta kapitel är ogiltigt.

4 §

Definitioner

Med distansförsäljning avses i detta kapitel utbud av en finansiell tjänst till konsumenten genom användning av en distansutbudsmetod som tjänsteleverantören organiserat så att endast ett eller flera medel för distanskommunikation används för att ingå ett avtal och för den marknadsföring som föregår avtalet.

Med en distansutbudsmetod avses ett marknadsförings- eller försäljningssätt som är organiserat så att dess huvudsakliga ändamål kan anses vara ingående av avtal med hjälp av ett medel för distanskommunikation.

Med ett medel för distanskommunikation avses telefon, post, television, datanät eller något annat medel som kan användas för ingående av avtal utan att parterna är samtidigt närvarande.

5 §

Förhandsinformation

Utöver vad som någon annanstans i lag bestäms om skyldigheten att lämna upplysningar, skall konsumenten i god tid innan ett avtal ingås ges de uppgifter som nämns i 6—9 § om tjänsteleverantören, den finansiella tjänst som bjuds ut, distansavtal och rättsskyddsmedel. Informationen, vars kommersiella syfte skall framgå tydligt, skall ges på ett sätt som är klart och begripligt och anpassat till det medel för distanskommunikation som används.

6 §

Förhandsinformation om tjänsteleverantören

Åtminstone följande uppgifter skall ges om tjänsteleverantören:

1) namn och huvudsaklig verksamhet, geografisk adress i etableringsstaten och geografisk adress till det verksamhetsställe som sköter kontakten till kunderna,

2) eventuellt filialkontor eller någon annan som företräder tjänsteleverantören i den stat där konsumenten är bosatt och geografisk adress till filialkontoret eller det av företräda-

rens verksamhetsställen som sköter kontakten till kunderna,

3) då konsumenten står i kontakt med en mäklare, ett ombud eller någon annan företrädare som handlar för tjänsteleverantörens räkning, namnet på mäklaren, ombudet eller företrädaren, geografisk adress till det verksamhetsställe som sköter kontakten till kunderna samt information om i vilken egenskap mäklaren, ombudet eller företrädaren handlar i förhållande till konsumenten,

4) vilket handelsregister eller annat motsvarande offentligt register tjänsteleverantören eventuellt är antecknad i samt tjänsteleverantörens företags- och organisationsnummer eller någon annan motsvarande beteckning i registret i fråga,

5) den behöriga tillsynsmyndighetens kontaktinformation, om verksamheten förutsätter tillstånd eller registrering.

7 §

Förhandsinformation om den finansiella tjänsten

Åtminstone följande uppgifter skall ges om den finansiella tjänsten:

1) en beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper,

2) det sammanlagda beloppet av avgifter, ersättningar och andra kostnader som konsumenten skall betala för den finansiella tjänsten, de skatter som ingår i kostnaderna inbegripet, eller, om ett exakt belopp inte kan anges, grunderna för beräkning av kostnaderna,

3) en upplysning om eventuell skatt på överlåtelsevinst, överlåtelseskatt och andra motsvarande, med anskaffningen av en finansiell tjänst förknippade skatter eller offentliga avgifter som tjänsteleverantören är medveten om att konsumenten kan bli tvungen att betala utöver de i 2 punkten nämnda kostnader som skall betalas till tjänsteleverantören,

4) hur kostnaderna skall betalas och avtalet fullgöras,

5) kostnaderna för användning av ett medel för distanskommunikation, om en högre taxa än normaltaxa debiteras för detta,

6) vid behov en upplysning om att priset på eller värdet av den finansiella tjänsten eller en till den ansluten placeringsprodukt följer fluktuerande noteringar på finansmarknaden vilka tjänsteleverantören inte kan påverka, eller att den finansiella tjänsten eller placeringsprodukten annars är förknippad med en särskild risk, samt att tidigare pris och värdeutveckling inte är en garanti för framtida utveckling,

7) eventuella begränsningar av informationens giltighetstid.

8 §

Förhandsinformation om distansavtalet

Åtminstone följande uppgifter skall ges om distansavtalet:

1) information om ångerrätten, eller om att konsumenten enligt lag inte har ångerrätt,

2) ångerfristen, beloppet av den ersättning som enligt lag kan krävas av konsumenten vid frånträde samt övriga villkor och anvisningar för hur ångerrätten kan utövas,

3) avtalets kortaste löptid, om avtalet gäller fortlöpande eller periodiska prestationer av finansiella tjänster,

4) eventuell rätt att säga upp eller häva avtalet eller fullgöra avtalet i förtid enligt lag eller avtalsvillkor och följderna av dessa åtgärder,

5) den medlemsstat eller de medlemsstater enligt vilkas lagstiftning förhandsinformationen har getts,

6) eventuella avtalsvillkor om vilken lag som skall tillämpas på avtalet och vilken domstol som är behörig,

7) på vilket eller vilka språk förhandsinformationen och avtalsvillkoren i enlighet med vad som föreskrivs i 11 § tillställs konsumenten i skriftlig eller elektronisk form och på vilket eller vilka språk tjänsteleverantören förbinder sig att kommunicera med konsumenten under avtalstiden, om tjänsteleverantören inte tillställer konsumenten förhandsinformationen och avtalsvillkoren eller tillhandahåller kundservice på det språk som tjänsteleverantören använde för förhandsinformationen enligt 5—9 §.

9 §

Förhandsinformation om rättsskyddsmedel

Åtminstone följande uppgifter skall ges om rättsskyddsmedel:

1) huruvida konsumenten har tillgång till besvärs- och rättsskyddsförfaranden utanför domstol och hur konsumenten i så fall kan använda dem,

2) huruvida det till skydd för konsumenten finns garantifonder eller andra ersättningsystem som inte har sin grund i Europeiska gemenskapens regelverk.

10 §

Förhandsinformation vid försäljning per telefon

Vid försäljning per telefon skall tjänsteleverantörens namn, namnet på den person som står i kontakt med konsumenten och dennes förhållande till tjänsteleverantören samt samtalets kommersiella syfte uppges genast i början av telefonsamtalet.

Om konsumenten uttryckligen samtycker till det, behöver tjänsteleverantören inte lämna alla upplysningar som nämns i 6—9 § per telefon. Konsumenten skall då upplysas om att denne på begäran får ytterligare information och vilket slags information det är fråga om. Utöver de i 1 mom. nämnda uppgifterna om tjänsteleverantörens identitet skall följande uppgifter dock alltid ges:

1) en beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper,

2) det sammanlagda beloppet av avgifter, ersättningar och andra kostnader som konsumenten skall betala för den finansiella tjänsten, de skatter som ingår i kostnaderna inbegripet, eller om ett exakt belopp inte kan anges, grunderna för beräkning av kostnaderna,

3) en upplysning om eventuell skatt på överlåtelsevinst, överlåtelseskatt och andra motsvarande, med anskaffningen av en finansiell tjänst förknippade skatter eller offentliga avgifter som tjänsteleverantören är medveten om att konsumenten kan bli tvungen att betala utöver de i 2 punkten nämnda

kostnader som skall betalas till tjänsteleverantören,

4) information om ångerrätten, eller om att konsumenten enligt lag inte har ångerrätt,

5) ångerfristen och beloppet av den ersättning som enligt lag kan krävas av konsumenten vid frånträde samt övriga villkor och anvisningar för hur ångerrätten kan utövas.

11 §

Överlämnande av förhandsinformationen och avtalsvillkoren i skriftlig eller någon annan varaktig form

Tjänsteleverantören skall i god tid innan ett avtal ingås tillställa konsumenten all förhandsinformation och samtliga avtalsvillkor skriftligen eller i elektronisk form på ett sådant sätt att informationen och avtalsvillkoren inte ensidigt kan ändras och att konsumenten kan spara och återge dem.

Om avtalet på begäran av konsumenten ingås med hjälp av ett sådant medel för distanskommunikation att informationen och avtalsvillkoren innan avtalet ingås inte kan tillställas konsumenten skriftligen eller i någon annan 1 mom. avsedd varaktig form, skall informationen och avtalsvillkoren tillställas denne utan dröjsmål efter att avtalet ingåtts.

Konsumenten har under avtalstiden rätt att på begäran få avtalsvillkoren i pappersform.

12 §

Ångerrätt

Konsumenten har rätt att frånträda ett avtal genom att meddela detta till tjänsteleverantören inom 14 dagar efter att avtalet ingåtts eller efter att konsumenten har fått förhandsinformationen och avtalsvillkoren enligt 11 § 1 och 2 mom., om informationen och avtalsvillkoren tillställts denne efter att avtalet ingåtts.

Vad som föreskrivs i 1 mom. och 14—16 § om att frånträda avtal gäller inte konsumentkrediter och försäkringar. Om konsumentens rätt att frånträda ett konsumentkreditavtal och betala konsumentkrediten i förtid föres-

krivs i 7 kap. Om försäkringstagarens rätt att frånträda eller säga upp ett försäkringsavtal föreskrivs i lagen om försäkringsavtal (543/1994).

13 §

Återgång av accessoriska avtal

Om ett avtal om en finansiell tjänst har samband med någon annan tjänst som bjuds ut av samma näringsidkare som i huvudavtalet, återgår det accessoriska avtalet då konsumenten frånträder huvudavtalet. Det accessoriska avtalet återgår också om den accessoriska tjänsten bjuds ut av tredje man på grundval av ett avtal som denne ingått eller något annat arrangemang som denne vidtagit med tjänsteleverantören i huvudavtalet.

Om återgång av kreditavtal som är accessoriska till andra avtal föreskrivs i 6 kap. 24 § och 10 kap. 12 §.

14 §

Begränsningar som gäller ångerrätten

Konsumenten har inte ångerrätt som avses i 12 §, om

1) priset på eller värdet av den finansiella tjänsten eller en till den ansluten placeringsprodukt följer fluktuerande noteringar på finansmarknaden vilka tjänsteleverantören inte kan påverka, eller

2) vardera avtalsparten redan har fullgjort sina avtalsförpliktelser i sin helhet på konsumentens uttryckliga begäran.

15 §

Ersättning för tjänster som utförts före ångerrätten utövas

Om konsumenten utövar sin ångerrätt, kan av denne inte krävas ersättning för något annat än en sådan tjänst som tjänsteleverantören i enlighet med avtalet redan har utfört. Ersättningen får inte vara större än det belopp som motsvarar den utförda tjänsten i

förhållande till samtliga tjänster som avses i avtalet.

Om tjänsteleverantören inte har meddelat ersättningens belopp på förhand enligt 8 eller 10 § eller om denne utan konsumentens uttryckliga begäran har börjat fullgöra avtalet innan den i 12 § avsedda ångerfristen har löpt ut, får av konsumenten inte krävas ersättning enligt 1 mom.

16 §

Återställande av prestationer

Konsumenten skall, utan dröjsmål och senast inom 30 dagar efter att meddelandet om frånträde har sänts, till tjänsteleverantören återställa betalningar och egendom som konsumenten tagit emot i enlighet med avtalet.

Tjänsteleverantören skall, utan dröjsmål och senast inom 30 dagar efter att denne fått meddelandet om frånträde, till konsumenten återställa betalningar och egendom som tjänsteleverantören tagit emot av konsumenten i enlighet med avtalet, med undantag för sådana ersättningar som tjänsteleverantören enligt lag har rätt att kräva av konsumenten för tjänster som utförts innan avtalet har frånträtts.

Om betalningar och egendom skall återställas av vardera parten, får en avtalspart dock hålla inne det som denne tagit emot tills motparten fullgör sin egen motsvarande skyldighet.

17 §

Begränsning i fråga om laghänvisningar

Genom en laghänvisning enligt vilken på ett avtal tillämpas lagen i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan inte sådana i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet gällande bestämmelser om distansförsäljning av finansiella tjänster åsidosättas som skall tillämpas då en laghänvisning saknas, om konsumenten enligt dessa bestämmelser får ett bättre skydd än enligt den lag som skall tillämpas på grundval av laghänvisningen.

18 §

Konsumentens rätt att byta medel för distanskommunikation

Vid kontakt med tjänsteleverantören under avtalets löptid, har konsumenten rätt att använda något annat medel för distanskommunikation än det som denne använde vid ingående av avtalet, såvida ett byte av medel för distanskommunikation inte är oförenligt med det distansavtal som ingåtts eller den finansiella tjänstens karaktär.

7 kap.

Konsumentkrediter

11 a §

Vid distansförsäljning av konsumentkrediter har konsumenten rätt att frånträda ett konsumentkreditavtal genom att meddela detta till kreditgivaren inom 14 dagar efter att konsumenten fått ett exemplar av kreditavtalet enligt 10 § och förhandsinformationen enligt 6 a kap 11 § 1 eller 2 mom.

Om konsumenten utövar sin ångerrätt, kan som ersättning av denne inte krävas något annat än ett belopp som motsvarar den faktiska årliga räntan för den tid under vilken krediten stått till konsumentens förfogande. Ersättning kan dock inte krävas, om kreditgivaren inte har meddelat konsumenten grunderna för fastställande av ersättningen på förhand eller kreditgivaren utan konsumentens uttryckliga begäran har börjat fullgöra avtalet innan ångerfristen löpt ut.

Konsumenten skall, utan dröjsmål och senast inom 30 dagar efter att meddelandet om frånträde har sänts, till kreditgivaren återställa de medel som konsumenten tagit emot i enlighet med kreditavtalet. Kreditgivaren skall, utan dröjsmål och senast inom 30 dagar efter att denne fått meddelandet om frånträde, till konsumenten återställa alla betalningar som denne gjort i enlighet med avtalet, med undantag för den ersättning som kreditgivaren enligt 2 mom. har rätt att kräva av konsumenten för tjänster som utförts innan avtalet har frånträtts. Skall betalningar, medel och annan egendom återställas av vardera parten, får en avtalspart dock hålla inne

det som denne tagit emot tills motparten fullgör sin egen motsvarande skyldighet.

19 §

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om identifieringsmedel som berättigar till kontokredit gäller även identifieringsmedel som ger rätt att använda ett konto eller någon annan finansiell tjänst. Bestämmelserna om kreditgivaren tillämpas i det fallet på den som tillhandahåller kontot eller någon annan finansiell tjänst och som ingått ett avtal om identifieringsmedlet med konsumenten.

12 kap.

Särskilda bestämmelser

1 c §

Rätten att återropa vissa meddelanden

Om ett sådant meddelande om fel som avses i denna lag och som en konsument skall lämna en näringsidkare har avsänts på ett ändamålsenligt sätt, får konsumenten återropa det även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Detsamma gäller beträffande konsumentens meddelande om hävning eller frånträde av avtalet. Kan inte någon annan utredning företas om den tidpunkt vid

vilken ett meddelande om frånträde har kommit fram, anses ett meddelande som sänts per post ha kommit fram till näringsidkaren den sjunde dagen efter avsändandet och ett elektroniskt meddelande den dag som det avsändes.

Näringsidkaren får på motsvarande sätt återropa sitt eget meddelande om hävning av avtalet. Detsamma gäller beträffande hemförsäljningshandlingen och bekräftelsen som näringsidkaren lämnat enligt 6 kap. samt förhandsinformationen och avtalsvillkoren som näringsidkaren lämnat enligt 6 a kap.

1 e §

Beräkning av frister

Vid beräkning av frister som avses i denna lag beaktas inte den dag då ett avtal ingicks eller någon annan åtgärd från vilken en frist börjar löpa vidtogs. Om fristens sista dag är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, kan åtgärden i fråga vidtas ännu den första vardagen därefter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

På avtal som ingåtts innan denna lag träder i kraft tillämpas den lag som gäller vid kraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av lagen om försäkringsavtal**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juni 1994 om försäkringsavtal (543/1994) 5 § 3 mom., 6 § 1 mom.
och 12 § samt
fogas till 5 § ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 13 a § som följer:

5 §

Information innan avtal ingås

Vid distansförsäljning av försäkringar skall konsumenten dessutom ges den förhandsinformation som avses i 6 a kap. konsumentskyddslagen (78/1978).

Genom förordning av statsrådet kan vid behov ges närmare bestämmelser om vilken information försäkringsgivaren skall ge försäkringstagaren innan ett avtal ingås.

6 §

Överlämnande av vissa handlingar

Efter att försäkringsavtalet ingåtts skall försäkringsgivaren utan obefogat dröjsmål till försäkringstagaren överlämna en skriftlig handling som upptar avtalets viktigaste innehåll (*försäkringsbrev*), samt försäkringsvillkoren. Vid distansförsäljning av försäkringar till en konsument skall dock vad som föreskrivs i 6 a kap. 11 § konsumentskyddslagen tillämpas.

12 §

Försäkringstagarens rätt att säga upp en försäkring

Försäkringstagaren har rätt att när som

helst säga upp en försäkring att upphöra under försäkringsperioden. Uppsägningen skall ske skriftligen. Annan uppsägning är ogiltig. Om försäkringstagaren inte har angivit något datum, upphör försäkringen att gälla när uppsägningsmeddelandet har överlämnats eller avsänts till försäkringsgivaren. Någon uppsägningsrätt finns dock inte, om försäkringsavtalets avtalade giltighetstid är kortare än 30 dagar.

13 a §

Försäkringstagarens rätt att frånträda en pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring

Försäkringstagaren har rätt att frånträda ett avtal om pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring genom att meddela detta till försäkringsgivaren inom 30 dagar från den dag då försäkringstagaren fick kännedom om godkännandet av försäkringsansökan eller anbudet och tillställdes de handlingar som avses i 6 § eller, vid distansförsäljning av försäkringar till en konsument, förhandsinformationen och avtalsvillkoren i enlighet med vad som avses i 6 a kap. 11 § konsumentskyddslagen.

Försäkringsgivaren skall utan dröjsmål och senast inom 30 dagar efter att ha fått meddelandet om frånträde betala tillbaka de premier som försäkringstagaren har betalat enligt försäkringsavtalet. Om det är fråga om en försäkring vars sparandel beror på det valda place-

ringsobjektets värdeutveckling, får dock försäkringsgivaren från den summa som skall betalas tillbaka dra av ett belopp som motsvarar minskningen i placeringsobjektets värde den dag då meddelandet om frånträde kom fram.

Om det till pensionsförsäkringen eller sparlivförsäkringen hör någon annan försäkring, återgår det accessoriska avtalet när försäkringstagaren frånträder huvudavtalet. Angående försäkringsgivarens rätt att kräva pre-

mien för det försäkringsskydd som försäkringstagaren fått före det accessoriska avtalets återgång gäller vad som förskrivs i 6 a kap. 15 § konsumentskyddslagen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

På avtal som ingåtts innan denna lag träder i kraft tillämpas den lag som gäller vid kraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av 1 § 2 mom. lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
föresätts till 1 § 2 mom. lagen den 21 december 2000 om gränsöverskridande förbudsförfarande (1189/2000) en ny 12 punkt som följer:

1 §

Tillämpningsområde

De direktiv som avses i 1 mom. är

12) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG.

Denna lag träder i kraft den 200 .